

Thúc đẩy Quyền con người và Sự hòa nhập của người LGBTI:

Sổ tay dành cho Đại biểu dân cử

Trích dẫn:

UNDP/PGA (2017). Thúc đẩy Quyền con người và Sự hòa nhập của người LGBTI: Sổ tay dành cho Đại biểu dân cử.

Góc nhìn được thể hiện trong ấn phẩm xuất bản này thuộc về tác giả, và không nhất thiết đại diện cho tổ chức Liên Hợp Quốc, bao gồm cả UNDP, bất kể thành viên nào của UN, hoặc cho PGA, hay bất kể thành viên nào trực thuộc PGA.

UNDP hợp tác với mọi thành viên trong xã hội nhằm giúp các quốc gia chống chọi với khủng hoảng, dẫn dắt và duy trì sự phát triển nhằm cải thiện chất lượng cuộc sống của mọi người dân. Hiện diện ở hơn 170 quốc gia và lãnh thổ, chúng tôi đưa đến góc nhìn toàn cầu cùng với sự am hiểu địa phương để giúp tiếp nội lực nâng cao cuộc sống và xây dựng những quốc gia vững mạnh.

Tổ chức Nghị sĩ vì Hành Động Toàn Cầu (PGA) là một mạng lưới quốc tế phi chính phủ và phi đảng phái cung cấp thông tin và huy động đại biểu dân cử thúc đẩy quyền con người, pháp quyền, dân chủ, an ninh con người, không phân biệt đối xử và bình đẳng giới.

Copyright © UNDP 2017

United Nations Development Programme One United Nations Plaza
New York, NY, 10017 USA http://www.undp.org/

Parliamentarians for Global Action
132 Nassau Street, suite 1419
New York, NY 10038 USA http://www.pgaction.org/

Biên tập: Julia Stewart. Thiết kế: Đỗ Anh Thư/UNDP.

Thúc đẩy Quyền con người và Sự hòa nhập của người LGBTI: Sổ tay dành cho Đại biểu dân cử

Tháng 01, 2017

Mục Lục

Định nghĩa và từ viết tắt 2

Lời cảm ơn 6

Giới thiệu Sổ tay và Lời kêu gọi hành động 7

Vấn đề gì của người LGBTI mà những đại biểu dân cử cần quan tâm? 8

Khung pháp luật quốc tế về quyền con người với người LGBTI 10

Liên Hợp Quốc với quyền và sự hòa nhập của người LGBTI 13

Gợi ý hành động dành cho những đại biểu dân cử 17
- Trong vai trò lập pháp 17
- Trong vai trò người đại diện 18
- Trong vai trò giám sát 18
- Làm việc trong cơ quan lập pháp 19
- Làm việc với đảng chính trị 19
- Kết nối với xã hội dân sự 19

Các bước thực hành 21
- Sẵn sàng đối diện với các định kiến và đưa ra thông tin về người LGBTI 21
- Lên tiếng về các chủ đề LGBTI 26
- Gợi ý các câu hỏi để chất vấn trong cơ quan lập pháp, với các bộ trưởng và người ra quyết định 28

Câu chuyện thực tế: Những ví dụ về hành động của các đại biểu dân cử 32
- Các thiết chế bảo vệ hiến định cho người LGBT 32
- Đại biểu dân cử dẫn dắt tiến trình thay đổi pháp luật 35
- Đại biểu dân cử ngăn cản các quy định pháp luật bất lợi với người LGBTI 40
- Phương thức tiếp cận chuyên ngành tới quy trình lập pháp 41
- Đưa LGBTI vào lồng ghép giới 42

Phụ lục 47
- Phụ lục 1: Bộ Nguyên tắc Yogyakarta 48
- Phụ lục 2: Khuyến nghị từ các cơ quan công ước 63
- Phụ lục 3: Các khuôn khổ pháp luật quyền con người có liên quan 65
- Phụ lục 4: Tuyên bố chung của các cơ quan Liên Hợp Quốc về việc chấm dứt bạo lực và phân biệt đối xử đối với người LGBTI 68

Định nghĩa và từ viết tắt

Ăn mặc giả gái/ giả trai/cải trang xuyên giới	Là những người cảm thấy thích việc ăn mặc như giới tính khác trong những khoảng thời gian nhất định. Những người này có thể có bản dạng giới rất đa dạng từ việc mạnh mẽ khẳng định mình cho tới không quan tâm lắm tới việc bản dạng của mình là gì. Nhiều người ăn mặc giả gái/giả trai và cải trang xuyên giới có thể cần tìm tới hỗ trợ y tế và chuyển đổi giới tính để sống hoàn toàn theo giới tính mà họ mong muốn vào một lúc nào đó trong cuộc đời. Nhiều người khác thì hài lòng với việc chỉ ăn mặc thỉnh thoảng như vậy cho tới hết cuộc đời. (ILGA)
Bản dạng giới	Là cảm nhận bên trong sâu sắc về việc một người là nam, là nữ, một giới khác hay một sự kết hợp nhiều giới. Bản dạng giới của một người có thể hoặc không trùng khớp với giới tính khi sinh ra của người đó. (TRANSIT)
Bạo lực trên cơ sở giới	Là khái niệm bao quát bất kỳ hành vi gây hại nào được thực hiện để chống lại ý chí của người khác và lấy lý do vào những khác biệt xã hội giữa người nam và người nữ. (MSMIT)
Chủ nghĩa độc tôn dị tính	Là sự áp đặt cho rằng xu hướng tính dục khác giới là sự thể hiện tính dục duy nhất bình thường và được chấp nhận, dẫn đến những định kiến và phân biệt đối xử với những người không nhận mình là dị tính hay những người không được xem là dị tính. (MSMIT)
Chuyển giới	Trong tài liệu này, chuyển giới là những người mà bản dạng giới của họ (cảm nhận bản thân về giới) không trùng khớp với giới tính khi sinh ra của họ. Chuyển giới là một khái niệm rộng bao gồm cả những bản dạng và hành vi xuyên giới. Đây không phải là một khái niệm để chẩn đoán hay liên quan tới tình trạng tâm lý hay y tế. Chuyển giới không phải là danh từ chỉ người, và không hàm ý tới việc đã phẫu thuật chuyển giới hay chưa. Có khác biệt khi dùng từ "người chuyển giới" với từ "người chuyển đổi giới tính". Điều quan trọng cần thông hiểu là không phải tất cả người chuyển giới đều thể hiện ra bên ngoài bằng ngoại hình của mình, cũng như có thể họ không tự nhận mình bằng cách thuật ngữ này mà sử dụng những tiếng lóng hay thuật ngữ mang tính địa phương. (TRANSIT)
CQNQQG	Cơ quan Nhân quyền Quốc gia.
Đặc điểm giới tính	Người liên giới tính được sinh ra với những đặc điểm giới tính (gồm bộ phận sinh dục, tuyến sinh dục và nhiễm sắc thể) không điển hình là cơ thể của nam hay nữ. Bởi chính điều này, trẻ em liên giới tính lẫn người trưởng thành thường bị kỳ thị và là đối tượng bị xâm phạm nhiều quyền, bao gồm quyền sức khỏe, quyền toàn vẹn về cơ thể, quyền không bị cưỡng ép và điều trị và quyền bình đẳng không bị phân biệt đối xử. (OHCHR)
Đồng tính	Một cách phân loại xu hướng tính dục dựa trên giới của một người và giới của người yêu của họ. Khi hai người yêu nhau và có cùng giới tính, người đó được gọi là người đồng tính. Đây là một từ ngữ khoa học, trung tính và được khuyến khích dùng thay cho các tiếng lóng hay từ ngữ mang tính chất kỳ thị khác. Nó cũng là thuật ngữ được đa phần người thuộc cộng đồng sử dụng. Các khái niệm khác thường gắn với những sự tiêu cực trong quá khứ như một dạng bệnh hay rối loạn. (ILGA)
Đồng tính nam (gay)	Là người tự nhận mình là nam giới và có sự hấp dẫn về mặt tình cảm và/hoặc tình dục với những người nam giới khác. (RSFL)

Đồng tính nữ (lesbian)	Là người tự nhận mình là nữ giới và có sự hấp dẫn về mặt tình cảm và/hoặc tình dục với những người nữ giới khác. (ILGA)
Giới	Là những đặc tính xã hội và cơ hội gắn liền với việc là nam hay nữ và mối quan hệ giữa nam và nữ, cũng như giữa những người trong cùng giới đó. Những đặc tính, cơ hội và mối quan hệ này là những thiết lập xã hội và được học hỏi thông qua quá trình xã hội hóa. Chúng đều mang bối cảnh và thời gian nhất định cũng như có thể thay đổi. Giới xác định điều gì mà một người nữ hay nam được kỳ vọng, cho phép hay được đánh giá trong cùng một hoàn cảnh. Ở hầu hết mọi xã hội đều có sự khác biệt và bất bình đẳng giữa nữ và nam trong các khía cạnh như trách nhiệm, những hành động, sự tiếp cận và kiểm soát với các nguồn lực, cũng như cơ hội đưa ra quyết định. Giới là một phần rộng hơn của bối cảnh xã hội – văn hóa. Những yếu tố khác của phân tích xã hội – văn hóa gồm có tầng lớp, chủng tộc, độ giàu nghèo, nhóm dân tộc và tuổi tác. (Văn phòng Tư vấn Đặc biệt cho Tổng Thư ký Các vấn đề về Giới và Phát triển cho Nữ giới - OSAGI)
Liên giới tính	Là người được sinh ra với những đặc điểm giới tính cơ thể không điển hình là nam hay nữ. (OII Australia)
HIV	Vi-rút gây Suy giảm Miễn dịch ở người.
Hợp giới	Một khái niệm đề cập đến những người mà bản dạng giới và thể hiện giới của họ trùng khớp với giới tính khi sinh ra cũng như những kỳ vọng xã hội lên giới đó. (ILGA)
LGBTI	Từ viết tắt tiếng Anh của "Người đồng tính nữ, đồng tính nam, song tính, chuyển giới và liên giới tính" (Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender and Intersex).
"Nam có quan hệ tình dục với nam" (từ viết tắt tiếng Anh của "Men who have sex with men", MSM)	Là những nam giới có quan hệ tình dục với nam giới hay có trải nghiệm về hấp dẫn tình dục với người nam cùng giới khác. Ở trong tài liệu này, thuật ngữ này bao gồm cả những khía cạnh hành vi tình dục của nam giới với người cùng giới tính và những bản dạng tính dục đa dạng tự nhận khác ("cộng đồng"). "Nam có quan hệ tình dục với nam" có thể bao gồm những người nhận mình là đồng tính nam, song tính nam, chuyển giới nam có quan hệ tình dục với nam và cả những nam giới tự nhận mình là dị tính. Một số người nam có quan hệ tình dục với nam nhưng lại trong mối quan hệ tình cảm hay hôn nhân với người nữ. Có người nam bán dâm cho nam giới, mặc dù xu hướng tính dục của họ không thấy hấp dẫn với nam giới. Có người nam quan hệ tình dục với nam lại không nhận mình rõ ràng là bản dạng nào, thuộc cộng đồng gì hay khái niệm nào. (MSMIT)
Nhị nguyên giới	Một hệ thống phân loại bao gồm hai giới, nam và nữ (xem hình vẽ ở dưới mang tính đối lập với nhị nguyên giới, cho rằng giới không chỉ có hai).
Nhóm nguy cơ cao	Nhóm nguy cơ cao, hay nhóm nguy cơ cao hơn, là những nhóm người có khả năng phơi nhiễm hay lây truyền HIV cao hơn và sự tham gia của họ là cấp thiết để đáp ứng thành công với HIV. Trong hầu hết trường hợp, nhóm nam có quan hệ tình dục với nam, người chuyển giới, người tiêm chích, người hành nghề mại dâm và khách hàng của họ là những nhóm có nguy cơ phơi nhiễm HIV cao hơn những nhóm khác. Tuy nhiên, như trong báo cáo của UNAIDS, mỗi quốc gia nên xác định những nhóm nguy cơ cao của đại dịch ở nước mình và đáp ứng dựa trên bối cảnh xã hội và dịch tễ. (UNAIDS)
OHCHR	Văn phòng Cao ủy Nhân quyền Liên Hợp Quốc (United Nations Office of the High Commissioner for Human Rights).

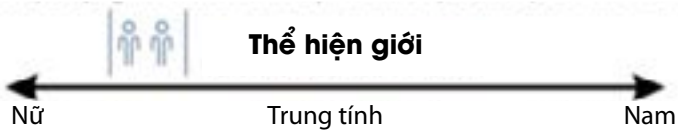
"PGA" Tổ chức Nghị sĩ vì Hoạt động Toàn cầu (Parliamentarians for Global Action)	Tổ chức Nghị sĩ vì Hoạt động Toàn cầu là một mạng lưới quốc tế phi chính phủ và phi đảng phái có nhiệm vụ thông tin và huy động những đại biểu dân cử vận động cho quyền con người, pháp quyền, dân chủ, an ninh con người, không phân biệt đối xử và bình đẳng giới.
Queer	Là một thuật ngữ ít được dịch ra ngoài tiếng Anh mà sử dụng nguyên từ gốc để bao gồm tất cả những người không phải là người dị tính – gồm người đồng tính, song tính và chuyển giới. Lý thuyết về queer phân tích và thách thức các định chuẩn dị tính về giới và tính dục và cho rằng vai trò giới chỉ là những thiết lập xã hội. Với nhiều người LGBTI, "queer" ban đầu mang ý nghĩa tiêu cực và xúc phạm, nhưng thông qua quá trình giải nhạy cảm thuật ngữ này đã được dùng phổ biến hơn. (ILGA)
SOGIE	Từ viết tắt tiếng Anh của "xu hướng tính dục, bản dạng giới và thể hiện giới".
SOGIESC	Từ viết tắt tiếng Anh của "xu hướng tính dục, bản dạng giới, thể hiện giới và đặc điểm giới tính".
Song tính	Là người có sự hấp dẫn về mặt tình cảm và/hoặc tình dục với nhiều hơn một giới tính.
SDG	Mục tiêu Phát triển Bền vững.
Sự kỳ thị chuyển giới	Là sự định kiến nhắm tới người chuyển giới bởi vì những thể hiện hay bản dạng giới mà họ tự nhận hay được người khác đánh giá. Sự kỳ thị chuyển giới có thể được thể chế hóa vào trong các chính sách, pháp luật hay sự phân bố văn hóa – kinh tế - xã hội khiến cho người chuyển giới bị phân biệt đối xử. Nó cũng có thể ở mức độ xã hội, khi người chuyển giới bị người khác từ chối hay ngược đãi. Thêm nữa, sự kỳ thị chuyển giới có thể bị nội hóa khi bản thân người chuyển giới chấp nhận và thực hành chính những thái độ định kiến đó với bản thân mình và những người chuyển giới khác. (TRANSIT)
Sự kỳ thị đồng tính	Là sự sự hãi vô cớ, sự ác cảm hay phân biệt đối xử nhắm tới những người nhận mình hoặc được xem là người đồng tính, hoặc nhắm tới phản đổi những văn hóa và hành vi đồng tính. (MSMIT)
Sự kỳ thị song tính	Sự sợ hãi và tức giận không lý dọ, không chấp nhận và/hoặc thù ghét nhắm tới xu hướng tính dục song tính và người song tính (xem thêm "song tính"). Sự kỳ thị này có thể có ở những người dị tính, đồng tính lẫn cả chính người song tính và thường liên quan đến những định kiến tiêu cực đa chiều tập trung vào quan điểm cho rằng song tính không có thật và sự khái quát hóa rằng người song tính là người lăng nhăng. (ILGA)
Thể hiện giới	Là cách mà một người giao tiếp ra bên ngoài bằng sự nam tính và/hoặc nữ tính thông qua những đặc điểm bên ngoài (ví dụ, bằng quần áo, kiểu tóc, sử dụng mỹ phẩm, cử chỉ, điệu bộ và hành vi ứng xử). (TRANSIT)
Xu hướng tính dục	Xu hướng tính dục được hiểu là những cảm xúc sâu sắc, tình cảm và sự hấp dẫn về tình dục với những người khác giới, cùng giới hay nhiều hơn một giới. (Bộ Nguyên tắc Yogyakarta về Áp dụng Luật Nhân quyền Quốc tế trong Mối liên hệ với Xu hướng Tính dục và Giới)

Phá vỡ hệ nhị nguyên

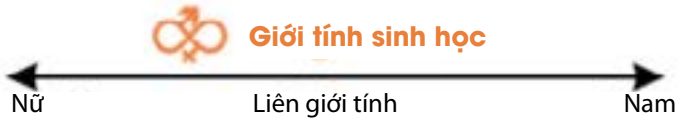
Hiện nay, các nhà khoa học trên toàn cầu thống nhất rằng đồng tính là một sự đa dạng bình thường và tự nhiên của tính dục con người và không gây ra những tác hại về mặt sức khỏe.

Bản dạng giới là cách mà trong tâm lý của bạn nghĩ về bản thân. Nó là mối liên hệ giữa những gì tạo nên cơ thể bạn (ví dụ lượng hoóc-môn) và những gì bạn lý giải về chúng.

Thể hiện giới là cách bạn mô tả về giới của mình (dựa trên những vai trò giới truyền thống) thông qua cử chỉ, trang phục, điệu bộ và các mối tương tác.

Giới tính sinh học đề cập tới những bộ phận cơ thể có thể được định lượng như hoóc-môn, nhiễm sắc thể. Với nữ thì là: âm đạo, nhiễm sắc thể XX. Với nam thì là: dương vật, nhiễm sắc thể XY.

Xu hướng tính dục là việc bạn cảm thấy hấp dẫn về mặt cơ thể, tinh thần và cảm xúc dựa trên mối tương quan giữa bản dạng giới của bạn và người khác

Bảng 2: Phá vỡ hệ nhị nguyên: Giải thích tính dục thông qua các dải đo (Killermann, 2014).

Phá vỡ Hệ nhị nguyên
Nguồn: Viện hàn lâm Khoa học Tự nhiên Nam Phi (ASSAf), Đa dạng của Tính dục Con người: Những Áp dụng cho Chính sách của Châu Phi, Pretoria, 5/2015, www.assaf.org.za/8-June-Diversity-in-human-sexuality1.pdf

Lời cảm ơn

Thúc đẩy Quyền con người và Sự hòa nhập của người LGBTI: Sổ tay dành cho Đại biểu dân cử được đồng chủ biên bởi Suki Beavers và Boyan Konstantinov, đại diện cho UNDP; và Monica Adame và Francisco Berreta, đại diện cho PGA.

Tài liệu này nhận được sự tham vấn rộng rãi, cũng như đóng góp của nhiều cá nhân, gồm có: Hedi Abdelkefi, Elfatih Abdelraheem, Ainura Bekkoenova, George Biock, Nicholas Booth, Claire Cabrol, David Donat Cattin, Charles Chauvel, Anna Chernyshova, Juana Cooke, Clifton Cortez, Mandeep Dhaliwal, Elona Dini, Ruth Fernandez, Lotte Geunis, Jean-Raphael Giuliani, Sabrina Gil Hued, Shelley Inglis, Marko Karadzic, Patrick Keuleers, the Honourable Dame Carol Kidu, Laurence Klein, Rosemary Kumwenda, Entela Lako, Olivier Pierre Louveaux, Osnat Lubrani, John Macauley, Hela Mathari, Phil Matsheza, Ian Mungall, Ernest Noronha, Gerardo Noto, Ozonnia Ojielo, Edlira Papavangjeli, Viviane Sosoa Ralimanga, Nadia Rasheed, Sarah Rattray, Noella Richard, Alex Roche, Amitrajit Saha, Karin Santi, Tilly Sellers, Edmund Settle, Maria Sjodin, Jessica Stern, Ferdinand Strobel, Maria Tallarico, Niina Tenhio, Alejandra Trossero, Isabelle Tschan, Christian Tshimbalanga and Dieudonne Tshiyoyo.

Monica Adame và Jennifer McCarthy, đại diện cho PGA; và Suki Beavers, đại diện cho UNDP đã đồng biên tập ấn phẩm này.

Chúng tôi cũng nhận được những đóng góp quý báu từ các thành viên của Tổ chức Nghị sĩ vì Hành động Toàn cầu (PGA), các nhà hoạt động LGBTI, các chuyên gia và Chương trình Phát triển Liên Hợp Quốc (UNDP), bên đã tổ chức góp ý cho bản nháp đầu tiên của tài liệu bằng Phiên họp Chiến lược về Vai trò của Đại biểu dân cử trong việc Thúc đẩy Không phân biệt đối xử dựa trên Xu hướng Tính dục và Bản dạng Giới được tổ chức ở San Salvador vào ngày 29/11/2015. Chúng tôi cũng chân thành cảm ơn Laurence Klein, Tatiana Rodriguez và Ana Gabriela Suarez vì đã dành sự hỗ trợ quan trọng cho Phiên họp Chiến lược. Xin cảm ơn Julia Stewart đã chỉnh sửa hiệu đính tài liệu này.

Chương trình Phát triển Liên Hợp Quốc (UNDP) là cơ quan toàn cầu của Liên Hợp Quốc làm nhiệm vụ kết nối, vận động thay đổi và liên kết các quốc gia vì sự hiểu biết, kinh nghiệm và nguồn lực để giúp đỡ người dân xây dựng cuộc sống tốt đẹp hơn. Chúng tôi hoạt động ở tại 170 quốc gia và vùng lãnh thổ, hỗ trợ người dân tạo ra giải pháp của họ và phát triển năng lực quốc gia cũng như địa phương để đạt được Các Mục tiêu Phát triển Bền vững và phát triển con người. Công việc của chúng tôi tập trung ba mảng chính: i) phát triển bền vững, ii) quản trị và xây dựng hòa bình, và iii) ứng phó thiên tai và biến đổi khí hậu.

Tổ chức Nghị sĩ vì Hành động Toàn cầu (PGA) là một tổ chức mạng lưới quốc tế phi chính phủ, phi đảng phái gồm khoảng 1.300 đại biểu dân cử tại 143 cơ quan lập pháp trên toàn cầu có nhiệm vụ thông tin và huy động những đại biểu dân cử vận động cho quyền con người, pháp quyền, dân chủ, an ninh con người, không phân biệt đối xử và bình đẳng giới. Năm 2013, PGA khởi động Chiến dịch Nghị viên Toàn cầu chống lại Phân biệt Đối xử dựa trên Xu hướng Tính dục và Bản dạng giới (Chiến dịch SOGI) để thúc đẩy các nguyên tắc quyền con người về bình đẳng và không phân biệt đối xử cũng như giới thiệu cho các nghị viên về nghĩa vụ của các quốc gia với mọi người không phân biệt xu hướng tính dục và bản dạng giới theo các công ước khu vực hay quốc tế mà quốc gia là thành viên. Chiến dịch SOGI đã truyền thông tới các đại biểu dân cử trên tất cả các khu vực trên thế giới, hưởng ứng những nỗ lực vận động của các đại biểu dân cử Salvado để sửa đổi Bộ luật Hình sự (tăng hình phạt với tội phạm thù ghét) và điều phối các cuộc tiếp xúc ý nghĩa giữa những đại biểu dân cử và đại diện cộng đồng LGBTI. PGA trân trọng ghi nhận sự hỗ trợ của Arcus Foundation, Global Equality Fund, The Open Society Foundations, Hivos, Sigrid Rausing Trust và Oak Foundation. Thông tin thêm về Chiến dịch SOGI của PGA xin truy cập tại địa chỉ sau: www.pgaction.org/campaigns/discrimination-based-on-sexual-orientation-and-gender-identity.html.

Giới thiệu Sổ tay và Lời kêu gọi hành động

Như đã chỉ ra và thể hiện trong nhiều số liệu và nghiên cứu, người đồng tính, song tính, chuyển giới và liên giới tính (LGBTI) trên toàn cầu vẫn đang phải đối mặt với sự vi phạm nhân quyền và bị cô lập. Những gì người LGBTI mong muốn, và có quyền có, chính là phẩm giá để sống cuộc sống không kỳ thị, không bạo lực và không bị phân biệt đối xử để có thể đạt được tiềm năng cao nhất đóng góp cho gia đình, xã hội và đất nước. Các đại biểu dân cử có một vai trò quyết định trong việc biến điều này thành sự thật.

Thúc đẩy Quyền con người và Sự hòa nhập của người LGBTI: Sổ tay dành cho Đại biểu dân cử được Chương trình Phát triển Liên Hợp Quốc (UNDP) và Tổ chức Nghị sĩ vì Hành động Toàn cầu (PGA) cùng xây dựng. Sổ tay này tóm lược hệ thống pháp luật quốc tế về quyền con người và nhấn mạnh vai trò của đại biểu dân cử trong việc thực hiện Chương trình Nghị sự 2030, để đảm bảo không một ai, bao gồm người LGBTI, bị bỏ lại đằng sau. Sổ tay cung cấp những lời khuyên thiết thực, những công cụ và tài liệu được thiết kế để hỗ trợ nhà làm luật để thực thi hoạt động đại diện và lập pháp của mình, và giám sát những hoạt động giúp thúc đẩy quyền và hòa nhập của người LGBTI.

Rất nhiều ví dụ đa dạng sẽ được trình bày, mỗi ví dụ mô tả những nỗ lực cụ thể được những đại biểu dân cử tại nhiều khu vực trên thế giới đã tiến hành trong việc hỗ trợ quyền con người và sự hòa nhập của người LGBTI. Những ví dụ này mang đến những góc nhìn và bài học giá trị. Chúng có thể khác nhau về cách tiếp cận, cách thức, cũng như những chiến lược và bối cảnh được vận dụng cụ thể. Một vài ví dụ có thể tương thích với bối cảnh ở nhiều quốc gia khác, trong khi số ví dụ khác có thể có khả năng áp dụng học hỏi hạn chế hơn.

Không phải tất cả những chiến lược được sử dụng sẽ phù hợp với mọi cơ quan lập pháp. Tuy vậy, các trường hợp được phân tích cũng sẽ giúp khuyến khích những ý tưởng và giúp các đại biểu dân cử cân nhắc dựa trên bối cảnh quốc gia và tìm kiếm những đối tác chiến lược nhất để tạo ra những tiến bộ thật sự. Nhiều ví vụ trong tài liệu này sẽ cho thấy ích lợi của việc kết nối giữa các đại biểu dân cử và các tổ chức LGBTI, cũng như các liên kết rộng rãi trên nền xã hội dân sự.

Nếu số đông các đại biểu dân cử cam kết hành có động cụ thể để thúc đẩy quyền và sự hòa nhập của người LGBTI, các tác động sẽ rất sâu sắc và có thể đưa tới những thay đổi cả về xã hội, chính sách và pháp lý tới từng ngóc ngách của địa cầu, đảm bảo vững chắc rằng không một ai bị bỏ lại đằng sau.

Vấn đề gì của người LGBTI những đại biểu dân cử cần quan tâm?

"Ở rất nhiều quốc gia, người đồng tính, song tính, chuyển giới và liên giới tính thuộc vào nhóm người nghèo nhất, thường bị gạt ra khỏi lề nhất trong xã hội… Các nghiên cứu cho thấy người đồng tính thường gặp phân biệt đối xử và bạo hành. Họ bị gia đình từ chối… bị đuổi ra khỏi nhà… và bị buộc rời khỏi trường học. Rất nhiều những người anh chị em LGBT của chúng ta phải chống chọi phải thất nghiệp, vô gia cư và cật lực để tồn tại.

Nhìn chung những người chuyển giới là chịu hoàn cảnh tệ hơn cả. Tỷ lệ vô gia cư, nghèo, đói của người chuyển giới luôn cao hơn các nhóm khác. Với các cá nhân và gia đình họ, đây là một bi kịch riêng. Với xã hội, đây là một sự lãng phí đáng hổ thẹn về nguồn lực, trí lực và tiềm năng kinh tế của con người."

– Tổng Thư ký Liên Hợp Quốc Ban Ki-moon, bài phát biểu tại Sự kiện Cấp cao của Nhóm nòng cốt LGBT, "Không bỏ ai lại phía sau: Bình đẳng & Hòa nhập trong Mục tiêu Phát triển Sau-2015," New York, 29/11/2015

Sự kỳ thị và các hình thức định kiến, bạo lực, phân biệt đối xử hướng tới người đồng tính, song tính, chuyển giới và liên giới tính (LGBTI)là nguyên nhân chính khiến họ bị cô lập trong đời sống xã hội, làm giới hạn tiếp cận của nhóm cộng đồng này tới các dịch vụ xã hội, chăm sóc y tế, ngăn cản sự phát triển kinh tế và xã hội của họ.

Mặc dù nhiều bước tiến quan trọng đã được tạo lập, phần lớn nhờ vào nỗ lực của chính những nhà hoạt động LGBTI, các tổ chức và người ủng hộ, vẫn không có một quốc gia nào trên thế giới thanh công tròn việc loại bỏ hoàn toàn mọi hình thức phân biệt đối xử và việc cô lập người LGBTI. Những thái độ kỳ thị, thường được tạo nên do các quy định pháp luật hà khắc và/hoặc sự bảo vệ pháp lý thiếu hiệu quả chống lại phân biệt đối xử, tiếp tục khiến cho nhiều người đồng tính, song tính, chuyển giới, và liên giới tính (LGBTI)[1] trên toàn thế giới phải chịu những sự vi phạm quyền nghiêm trọng.

Hiện nay vẫn còn 73 quốc gia và vùng lãnh thổ còn hình sự hóa hành vi tình dục cùng giới đồng thuận giữa những người trưởng thành, và tám quốc gia có hành phạt tử hình cho những hành vi như vậy.[2] Có rất ít quốc gia thừa nhận pháp lý bản dạng giới của người chuyển giới, chỉ có hai quốc gia có các quy định bảo vệ quyền của người liên giới tính.[3] Ở nhiều nơi, là người LGBTI có thể bị cô lập, phân biệt đối xử, bạo lực, thậm chí giết chết. Ngay cả ở những quốc gia mà các luật hà khắc với người LGBTI đã được bãi bỏ, họ vẫn tiếp tục bị cô lập ở nhiều phương diện đời sống và đối mặt với định kiến, phân biệt đối xử và bạo lực.

Một điều quan trọng cần chú ý là những năm gần đây, nhiều quốc gia đã có nỗ lực mạnh mẽ để tăng cường bảo vệ quyền của người LGBTI. Một loạt các luật mới được thông qua, bao gồm các luật chống phân biệt đối xử quy định cụ thể về xu hướng tính dục và bản dạng giới, cung cấp những biện pháp xử lý khi người LGBTI bị phân biệt đối xử. Nhiều quốc gia thông qua các luật chống lại tội thù ghét đồng tính và chuyển giới, thừa nhận các mối quan hệ sống chung

1 Mặc dù người đồng tính, song tính, chuyển giới và liên giới thường được đề cập chung là một nhóm (LGBTI), những trải nghiệm về sự phân biệt đối xử và cô lập mà từng cá nhân trải qua có thể khác nhau rõ rệt giữa trong cùng một nhóm hay giữa các nhóm, bao gồm trên cơ sở cộng gộp hay đa chiều các yếu tố như chủng tộc, dân tộc, tôn giáo, độ tuổi, tình trạng khuyết tật, nhóm người bản địa, v.v.

2 Carol, Aengus, Quốc gia Kỳ thị Đồng tính: Khảo sát Toàn cầu về Các luật liên quan Xu hướng tính dục: Hình sự hóa, Thừa nhận và Bảo vệ, Ấn bản thứ 11, 5/2016 (ILGA), http://ilga.org/downloads/02_ILGA_State_Sponsored_Homophobia_2016_ENG_WEB_150516.pdf.

3 Malta và Chile.

cùng giới, và giúp cho người chuyển giới dễ dàng có thể thay đổi giấy tờ phản ánh đúng giới tính mong muốn của họ. Và dĩ nhiên ở những quốc gia khi mà pháp luật được cải cách hoặc sửa đổi theo hướng bảo đảm quyền con người và sự hòa nhập của người LGBTI, các đại biểu dân cử giữ vai trò trung tâm.

Chỉ các nghiên cứu gần đây mới đưa ra đủ bằng chứng cần thiết về chiều sâu và chiều rộng của sự phân biệt đối xử và cô lập mà người LGBTI trải qua, cũng như những cái giá về thể xác, tinh thần, kinh tế và xã hội mà cá nhân người LGBTI, gia đình của họ, xã hội và cả đất nước phải gánh chịu. Ví dụ, một nghiên cứu gần đây của Ngân hàng Thế giới cho thấy ở Ấn Độ sự kỳ thị người LGBTI về việc làm và bất bình đẳng về y tế đã làm tiêu tốn của Ấn Độ khoảng từ 1,9 cho tới 30,8 tỷ đô la Mỹ.[4]

Nội dung thiết yếu những đại biểu dân cử cần để có thể hành động hiệu quả về LGBTI là sự hiểu biết rõ ràng về những tác động tiêu cực tới quyền con người và sự phát triển bền vững do phân biệt đối xử và cô lập người LGBTI, cũng như việc nhận thức được những lợi ích mà quá trình hòa nhập, thúc đẩy tự do và bình đẳng mang lại. Sổ tay này giúp những đại biểu dân cử có thông tin và khuyến khích các hành động để thúc đẩy quyền con người và sự hòa nhập của người LGBT.

Xác định vấn đề

VẤN ĐỀ LÀ GÌ?

Sự kỳ thị đồng tính, chuyển giới và các hình thức kỳ thị, phân biệt đối xử khác hướng tới người LGBTI gây cản trở tới sự phát triển và phương hại tiến trình quốc gia, toàn cầu về các Mục tiêu Phát triển Bền vững.

Những vấn đề này đặc biệt phức tạp vì cộng đồng LGBTI rất đa dạng.

Sự phân biệt đối xử và cô lập mà người LGBTI gặp phải phần lớn là không nhìn thấy được vì thiếu những thông tin cấp quốc gia lẫn toàn cầu về vấn đề này.

4 Badgett, Lee (2014). Chi phí Kinh tế của Kỳ thị và Cô lập người LGBT: Nghiên cứu về Ấn Độ. World Bank Group.

Khung pháp luật quốc tế về quyền con người với người LGBTI

Các nguyên tắc, tiêu chuẩn quyền con người đều dựa trên cốt lõi là nỗ lực tạo sự nhận thức và vận động cho hành động cụ thể nhằm chấm dứt phân biệt đối xử hướng tới việc cô lập người LGBTI. Điều này không có nghĩa là có những "quyền LGBTI" mới được thiết lập và chỉ làm lợi hay áp dụng cho người LGBTI. Mà ngược lại, pháp luật quốc tế về quyền con người ghi nhận rõ rằng tất cả mọi người, bao gồm người LGBTI, phải được bảo vệ chống lại sự phân biệt đối xử. Các nghĩa vụ của Quốc gia phải tôn trọng, bảo vệ và thực thi đầy đủ các quyền con người của người LGBT được ghi nhận rõ ràng trong pháp luật quốc tế về quyền con người.

Để có thể thực thi nghĩa vụ thúc đẩy quyền con người và sự hòa nhập của người LGBTI, các đại biểu dân cử trước tiên cần làm quen với các quy tắc và tiêu chuẩn quyền con người để có thể áp dụng vào công việc của mình. Một hệ thống quyền con người quốc tế đã được phát triển theo thời gian và bao gồm các tuyên ngôn, công ước, cơ quan và cơ chế để giải thích nội dung của quyền con người mà mọi người đều có và giúp làm rõ hơn nghĩa vụ của Quốc gia đảm bảo những quyền này được mọi người dân thụ hưởng.

Nguyên tắc không phân biệt đối xử dựa trên xu hướng tính dục, bản dạng giới hay đặc điểm giới tính dù không được qui định chi tiết trong một công ước quốc tế về quyền con người, rõ ràng là các hình thức phân biệt đối xử đều bị cấm. Các Quốc gia cần bảo vệ người LGBTI và phải có hành động xử lý cụ thể khi vấn đề phân biệt đối xử xảy ra. Thực tế, trong những năm gần đây, sự quan ngại về những vi phạm quyền con người của người LGBTI nhận được nhiều quan tâm của xã hội và khung pháp luật quyền con người trong lĩnh vực này đang ngày một hoàn thiện hơn.

Nhiều cơ quan công ước chịu trách nhiệm giải thích và giám sát thực thi các công ước đã phát hiện ra những vi phạm quyền của người LGBTI và yêu cầu các Quốc gia phải giải trình về các vi phạm này. Khi tất cả Quốc gia Thành viên đã trải qua cơ chế Rà soát Định kỳ Phổ quát được thiết lập bởi Hội đồng Nhân quyền Liên Hợp Quốc, các khuyến nghị đã được đưa ra (bởi các Quốc gia Thành viên khác) yêu cầu Quốc gia Thành viên thay đổi pháp luật và tiến hành các biện pháp khác để bảo vệ quyền con người của người LGBTI.[5]

Tiến triển trong việc bảo vệ quyền của người liên giới tính đã chịu phân biệt đối xử do đặc điểm giới tính còn khá chậm và mới tập trung chủ yếu vào sự thừa nhận pháp lý và nghiêm cấm việc can thiệp phẫu thuật thiếu sự đồng thuận (hay còn gọi là "phẫu thuật sửa sai"). Ở một số quốc gia, các chương trình đào tạo được thiết kế dành cho cảnh sát, nhân viên thi hành án phạt tù, giáo viên, người công tác xã hội và các cán bộ khác. Nhiều cơ sở giáo dục đang thực hành chương trình chống trêu chọc. Và nghị sĩ ở Úc đã tổ chức điều trần và đưa ra một báo cáo chung về sự cưỡng ép triệt sản với những người khuyết tật và người liên giới tính.[6] Còn nhiều việc phải làm để đảm bảo sự phân biệt đối xử và cô lập với người liên giới được hiểu biết rõ ràng và ghi nhận đầy đủ để có các biện pháp phản hồi thích hợp. Rất tiếc là trong Sổ tay này không có thông tin về các thảo luận chính sách và ví dụ thực tế về việc chống phân biệt đối xử và cô lập với người liên giới tính của những đại biểu dân cử, vì trên thực tế nguồn thông tin về người liên giới tính cũng còn ít. Rõ ràng đây chính là chủ đề đang cần nhiều hơn nữa sự quan tâm và hỗ[6] trợ từ các đại biểu dân cử.

Các đại biểu dân cử cũng sẽ tìm thấy những tuyên bố quyền con người khu vực, mô hình các cơ chế và cơ quan quyền con người có thể áp dụng vào quốc gia mình.

Và đặc biệt phù hợp hơn cả chính là Bộ nguyên tắc Yogyakarta, một văn bản quyền con người quan trọng. Với tên gọi

5 Dữ liệu của Rà soát Định kỳ Phổ quát cung cấp các thông tin theo chủ đề và theo quốc gia, bao gồm cả xu hướng tính dục và bản dạng giới, xem trang 48: www.upr-info.org/database/files/Database_Issues_explanation.pdf.

6 Nghị viện Úc, Báo cáo Thứ hai, Cưỡng bức triệt sản với người liên giới tính tại Úc, 2013, Canberra, http://www.aph.gov.au/Parliamentary_Business/Committees/Senate/Community_Affairs/Involuntary_Sterilisation/Sec_Report/index.

đầy đủ là "Bộ Nguyên tắc Yogyakarta về Áp dụng Luật Nhân quyền Quốc tế trong Mối liên hệ với Xu hướng Tính dục và Bản dạng Giới", đây là tập hợp các nguyên tắc để áp dụng các tiêu chuẩn luật nhân quyền quốc tế vào các vấn đề có ảnh hưởng tới người LGBTI. Được đặt tên theo một thành phố ở Indonesia nơi nó được thông qua, Bộ nguyên tắc Yogyakarta xác định rõ những quyền và nghĩa vụ, trách nhiệm có liên quan của Quốc gia để đảm bảo người LGBTI có thể thực thi và hưởng những quyền đó. Một bản tóm tắt của Bộ nguyên tắc Yogyakarta có ở trang tiếp theo, và bản toàn văn có ở Phụ lục 1.[7]

Các khuyến nghị chi tiết từ các tuyên bố quyền con người, thỏa thuận, cơ quan và cơ chế quyền con người có ở Phụ lục 2.

> ***"Bộ Nguyên tắc Yogyakarta là kết quả sự hợp tác có đóng góp từ những nhà hoạt động xã hội, những người vận động và bảo vệ quyền con người ở quốc gia cũng như quốc tế, các Báo cáo viên Đặc biệt Liên Hợp Quốc, cũng như các học giả, tác giả, lý thuyết gia và những người hoạt động phong trào ở nhiều lĩnh vực chuyên môn khác nhau. Đối tượng hàng đầu của Bộ nguyên tắc Yogyakarta chính là các Quốc gia, tuy nhiên cũng có nhiều khuyến nghị quan trọng… dành cho các bên liên quan khác trong việc bảo vệ và thúc đẩy quyền con người. Bộ Nguyên tắc cũng chỉ ra những khía cạnh đối xử bất công mà người LGBTI có thể gặp phải khi tiếp cận với các dịch vụ công hoặc khi tham gia vào đời sống xã hội nói chung. Đã gần 10 năm kể từ khi Bộ nguyên tắc Yogyakarta tồn tại tới nay, một bản chỉnh sửa sắp được ra mắt. Đây là cơ hội tuyệt vời để hoàn chỉnh Bộ nguyên tắc hơn nữa bằng cách nhấn mạnh việc áp dụng với người chuyển giới và người liên giới tính."***
>
> **- Boris Dittrich, Giám đốc Vận động của Chương trình Quyền LGBT tại Tổ chức Human Rights Watch, nguyên Đại biểu Quốc hội Hà Lan, và thành viên PGA**

7 Bộ Nguyên tắc Yogyakarta có thể xem tại: www.yogyakartaprinciples.org.

Bộ nguyên tắc Yogyakarta: Tóm tắt

Mặc dù Tuyên bố và Bộ nguyên tắc Yogyakarta không có tính ràng buộc, chúng là những tài liệu tham khảo hiệu quả dành cho nhà lập pháp, (hay bất kỳ ai). Dưới đây là bản tóm tắt các nguyên tắc.

Quyền được thụ hưởng mọi quyền con người phổ quát, không phân biệt đối xử và được thừa nhận trước pháp luật: Nguyên tắc 1 đến 3 quy định về tính phổ quát toàn cầu của quyền con người và việc áp dụng chúng lên tất cả mọi người mà không có bất kỳ sự phân biệt đối xử nào. Mọi người có quyền được thừa nhận trước pháp luật, bất kể xu hướng tính dục hay bản dạng giới của họ. Các biện pháp y tế cưỡng bức, như triệt sản hay phẫu thuật định hình lại giới tính là không bắt buộc để được công nhận pháp lý.

Quyền an toàn cá nhân: Nguyên tắc 4 đến 11 quy định về quyền cơ bản được sống, không bị bạo lực và tra tấn, quyền riêng tư, tiếp cận công lý và quyền không bị tùy tiện bắt giữ và buôn bán người.

Quyền kinh tế, xã hội, và văn hóa: Nguyên tắc 12 đến 18 chi tiết hóa không phân biệt đối xử trong việc thụ hưởng các quyền kinh tế, xã hội và văn hóa. Bao gồm các quyền làm việc, nhà ở, an toàn xã hội, giáo dục cũng như quyền sức khỏe sinh sản trong đó cụ thể là quyền được định đoạt cơ thể và liệu pháp định hình giới tính.

Quyền tự do biểu đạt, ngôn luận và hiệp hội: Nguyên tắc 19 đến 21 nêu ra các quyền tự do biểu đạt là chính mình, về bản dạng và về xu hướng tính dục, bản dạng giới của mỗi người, mà không bị nhà nước can thiệp. Đi cùng với quyền tự do biểu đạt là quyền mỗi người được tự do tham gia vào hiệp hội và hội họp ôn hòa.

Quyền tự do di chuyển và xin tị nạn: Nguyên tắc 22 và 23 nhấn mạnh quyền được xin tị nạn để thoát khỏi sự truy tố dựa trên xu hướng tính dục hay bản dạng giới.

Quyền tham gia vào đời sống gia đình và văn hóa: Nguyên tắc 24 đến 26 quy định về quyền được có đời sống gia đình và tham gia vào đời sống văn hóa cộng đồng mà không có sự phân biệt đối xử dựa trên xu hướng tính dục và bản dạng giới.

Quyền của người bảo vệ nhân quyền: Nguyên tắc 27 tạo ra quyền để bảo vệ và thúc đẩy quyền con người mà không bị phân biệt đối xử dựa trên xu hướng tính dục và bản dạng giới, cũng như trách nhiệm của nhà nước đảm bảo những người bảo vệ nhân quyền hoạt động trong những lĩnh vực này.

Quyền được bồi thường và được giải trình: Quyền 28 và 29 qui định những người vi phạm quyền phải chịu trách nhiệm, giải trình và đảm bảo sự bồi thường thích hợp cho những người bị vi phạm quyền.

Các đề xuất khác: Bộ nguyên tắc quy định thêm 16 đề xuất dành cho các thiết chế nhân quyền quốc gia, cơ quan chuyên môn, nhà tài trợ, các tổ chức phi chính phủ, Cao ủy viên Liên Hợp Quốc về Nhân quyền, các cơ quan công ước, các Cơ chế Đặc biệt và các bên khác.

Liên Hợp Quốc với quyền và sự hòa nhập của người LGBTI

Tổng Thư ký Liên Hợp Quốc và nhiều quan chức cấp cao khác của Liên Hợp Quốc đã lên tiếng về những lo ngại về các vi phạm quyền con người với người LGBTI. Liên Hợp Quốc, cùng với các chương trình, các cơ quan chức năng và tổ chức liên kết, ở từng lĩnh vực hoạt động cụ thể của họ, đang tăng cường giải quyết các vấn đề ưu tiên mà người LGBTI gặp phải.

Các hành động cụ thể bao gồm:

- Vào tháng 3/2011, Colombia đã đề nghị một **Tuyên bố Chung gửi Hội đồng Nhân quyền Liên Hợp Quốc** về việc chấm dứt các hành vi bạo lực và vi phạm nhân quyền có liên quan dựa trên xu hướng tính dục và bản dạng giới. Được gửi đại diện cho trên 80 Quốc gia Thành viên Liên Hợp Quốc, tuyên bố này đã công khai thừa nhận những trải nghiệm đối xử không thể chấp nhận được mà người dân trên thế giới đã trải qua bởi vì xu hướng tính dục và bản dạng giới của họ. Không phải tất cả các Quốc gia Thành viên đều tham gia vào Tuyên bố Chung này, cho thấy rằng người LGBTI vẫn phải đối mặt với những thử thách trong việc cố gắng vận động cho quyền của mình.

- Vào tháng 6/2011, **Hội đồng Nhân quyền Liên Hợp Quốc** đã thông qua Nghị quyết 17/19, qua đó ghi nhận các hành vi bạo lực và phân biệt đối xử với người LGBTI trên toàn thế giới. Nghị quyết này yêu cầu Cao Ủy viên Văn phòng Liên Hợp Quốc về Nhân quyền (OHCHR) phải chuẩn bị một báo cáo về những vấn đề này. Báo cáo đã được OHCHR gửi tới Hội đồng Nhân quyền Liên Hợp Quốc, chỉ ra những vấn đề mà người LGBTI phải đối mặt và nhắc lại nghĩa vụ của mỗi Quốc gia phải bảo vệ quyền của tất cả công dân.[8] Báo cáo khuyến nghị rằng tất cả các Quốc gia tiến hành **điều tra** các hành vi bạo lực nghiêm trọng, **bãi bỏ** các đạo luật hình sự hóa đồng tính và **ban hành** các luật chống lại sự phân biệt đối xử dựa trên xu hướng tính dục và bản dạng giới.

- Vào tháng 7/2013, OHCHR khởi động **Chiến dịch Tự do & Bình đẳng**[9] để nâng cao nhận thức về bạo lực, phân biệt đối xử và các vi phạm nhân quyền tác động đến cộng đồng LGBTI cũng như để thúc đẩy bình đẳng cho tất cả mọi người không phân biệt xu hướng tính dục và bản dạng giới.

> *"Có 17 mục tiêu phát triển bền vững, và tất cả chúng đều dựa trên một nguyên tắc mang tính nền tảng và chỉ đạo duy nhất: không bỏ ai lại phía sau. Chúng ta chỉ có thể hiện thực hóa tầm nhìn phát triển này nếu chúng ta bao quát được tất cả mọi người bất kể xu hướng tính dục và bản dạng giới."*
>
> **- Tổng Thư ký Liên Hợp Quốc Ban Ki-moon, bài phát biểu tại Sự kiện Cấp cao của Nhóm nòng cốt LGBT, "Không bỏ ai lại phía sau: Bình đẳng & Hòa nhập trong Mục tiêu Phát triển Sau-2015," New York, 29/11/2015**

8 Hội đồng Nhân quyền Liên Hợp Quốc, Báo cáo của Cao ủy Nhân quyền Liên Hợp Quốc về Các luật phân biệt đối xử và hành vi bạo lực chống lại các cá nhân trên cơ sở xu hướng tính dục và bản dạng giới, UN Doc. A/HRC/19/41, (17/11/2011).

9 www.unfe.org.

■ Vào tháng 9/2015, mười hai cơ quan Liên Hợp Quốc đã cùng đệ trình Tuyên bố Chung kêu gọi các quốc gia hành động khẩn cấp để chấp dứt bạo lực và phân biệt đối xử chống lại tất cả trẻ em, vị thành niên và người trưởng thành là LGBTI. Các cơ quan này nhấn mạnh: "Tất cả mọi người đều có quyền bình đẳng được sống mà không bị bạo lực, bắt giam, kỳ thị và phân biệt đối xử. Các luật nhân quyền quốc tế tạo ra các nghĩa vụ pháp lý của quốc gia phải đảm bảo mọi người, không có sự phân biệt nào, cũng có thể thụ hưởng những quyền này. Mặc dù hoan nghênh những nỗ lực ngày càng nhiều hơn tại nhiều quốc gia để bảo vệ quyền của người LGBTI, chúng tôi vẫn quan ngại đặc biệt sâu sắc rằng trên toàn thế giới, hàng triệu người LGBTI, và những người được xem là LGBTI cùng với gia đình của họ vẫn phải đối mặt với các vi phạm nhân quyền phổ biến khắp mọi nơi. Đây là lý do chúng ta cần lên tiếng – và hành động."[10]

Các cơ quan Liên Hợp Quốc này đã chỉ ra trong Tuyên bố Chung rằng thất bại trong việc gìn giữ quyền con người của người LGBTI và bảo vệ họ chống lại bạo lực, các đạo luật và hành vi phân biệt đối xử cũng có thể quy thành sự vi phạm nghiêm trọng luật nhân quyền quốc tế. Những sự thất bại này mang tới các kết quả tiêu cực, như làm gia tăng tình trạng sức khỏe kém, bao gồm HIV, cũng như sự cô lập về xã hội và văn hóa.[11] Các cơ quan này lưu ý về hậu quả tiêu cực của sự cô lập với người LGBTI tới việc có việc làm, tới tăng trưởng kinh tế, và quá trình đạt tới Mục tiêu Phát triển Bền vững (SDGs). Thêm nữa, họ cũng nhấn mạnh rằng các quốc gia có nghĩa vụ cơ bản theo pháp luật quốc tế phải bảo vệ mọi người khỏi phân biệt đối xử và bạo lực. Cần một giải pháp cấp bách từ phía các Nhà nước, các cơ quan lập pháp, tư pháp và cơ quan nhân quyền quốc gia trong việc xử lý các vi phạm này.

10 "Chấm dứt Bạo lực và Phân biệt đối xử Hướng tới Người Đồng tính, Song tính, Chuyển giới, và Liên giới tính," Tổ chức Lao động Quốc tế (ILO), OHCHR, Thư ký UNAIDS, UNDP, Tổ chức Giáo dục, Khoa học và Văn hóa Liên Hợp Quốc (UNESCO), Quỹ Dân số Thế giới Liên Hợp Quốc, Cao ủy Liên Hợp Quốc về Người tị nạn, Quỹ Nhi đồng Liên Hợp Quốc (UNICEF), Văn phòng Liên Hợp Quốc về Ma túy và Tội phạm, UN WOMEN, Chương trình Lương Nông Liên Hợp Quốc (UN WFP) và Tổ chức Y tế Thế giới (WHO) www.ohchr.org/EN/Issues/Discrimination/Pages/JointLGBTIstatement.aspx.

11 UNDP, "Kết nối các Hạt nhân: Chiến lược, HIV, Sức khỏe và Phát triển 2016-2021", UNDP, New York, tháng 6/2016, http://www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/hiv-aids/hiv--health-and-development-strategy-2016-2021.html.

Mục tiêu Phát triển Bền vững (SDGs) và cam kết không một ai bị bỏ lại đằng sau

Vào tháng 9/2015, 193 Quốc gia Thành viên của Liên Hợp Quốc đã thông qua Mục tiêu Phát triển Bền vững (SDGs) đóng vai trò là khuôn khổ toàn cầu dành cho nỗ lực chấm dứt đói nghèo, đấu tranh với bất công và bất bình đẳng, ứng phó biến đổi khí hậu cho tới năm 2030. Trọng tâm của nghị trình này là cam kết không một ai bị bỏ lại phía sau. Các mục tiêu này sẽ không thể đạt được nếu người LGBTI, cũng như các nhóm yếu thế khác bị gạt ra bên lề.

Để đạt được các Mục tiêu Phát triển Bền vững cần những thông tin chắc chắn, chất lượng và các nghiên cứu thực chứng để xây dựng các khung pháp lý chính sách và chương trình. Tuy vậy, hiện tại vẫn còn một sự thiếu hụt rất lớn về các số liệu toàn cầu hiện có về sự hòa nhập của người LGBTI.

Để lấp đầy sự thiếu hụt này, cũng như đóng góp cho việc hỗ trợ thực hiện Chương trình Nghị sự 2030 vào ngày 10/12/2015, UNDP đã thông báo cam kết của mình khởi xướng việc phát triển một Chỉ số Hòa nhập LGBTI nhằm cung cấp thông tin cho các chiến lược phát triển thực chứng nhằm thúc đẩy sự hòa nhập của người LGBTI. Trên cơ sở các tham vấn xã hội dân sự rộng rãi và đa ngành, năm ưu tiên đã được xác định cho việc xây dựng Chỉ số Hòa nhập LGBTI: sự tham gia chính trị và dân sự, tiềm lực kinh tế, an toàn cá nhân và bạo lực, sức khỏe và giáo dục.

Chỉ số Hòa nhập LGBTI

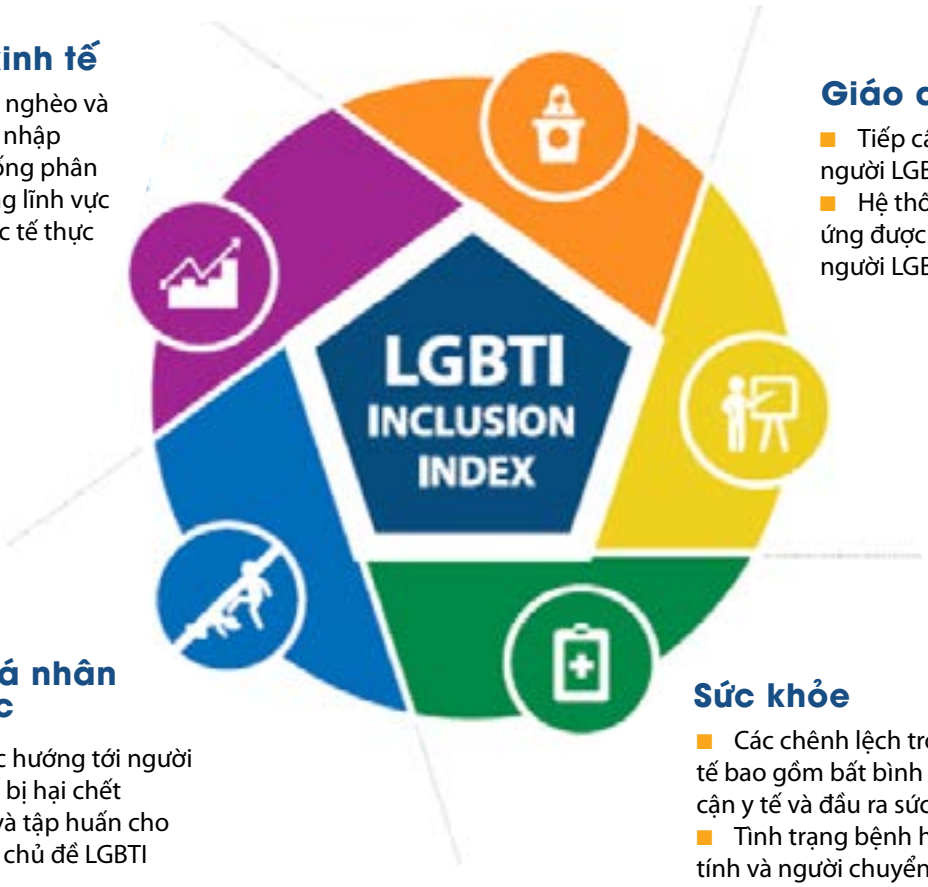
Các khuyến nghị trong Tuyên bố Chung (xem ở Phụ lục 4), nhấn mạnh và việc bảo vệ người LGBTI khỏi bạo lực, phân biệt đối xử và bãi bỏ các đạo luật mang tính phân biệt. Tuyên bố cũng đưa ra đề nghị hỗ trợ cho các Quốc gia Thành viên đạt được tiến bộ trong tiến trình này.

Tham gia chính trị và dân sự

- Quyền nhận dạng và được thừa nhận chính thức bản dạng (giới tính/giới, tên gọi)
- Phi hình sự hóa người LGBTI
- Số lượng đại biểu dân cử và người ra quyết sách công khai là người LGBTI
- Khả năng các cá nhân và tổ chức LGBTI thực hành quyền tự do hiệp hội, hội họp và biểu đạt

Tiềm lực kinh tế

- Các mức độ nghèo và chênh lệch thu nhập
- Các luật chống phân biệt đối xử trong lĩnh vực việc làm và thực tế thực thi các luật này

Giáo dục

- Tiếp cận giáo dục của người LGBTI.
- Hệ thống giáo dục đáp ứng được các nhu cầu của người LGBTI.

An toàn cá nhân và bạo lực

- Tỷ lệ bạo lực hướng tới người LGBTI bao gồm bị hại chết
- Nhận thức và tập huấn cho cảnh sát về các chủ đề LGBTI

Sức khỏe

- Các chênh lệch trong lĩnh vực y tế bao gồm bất bình đẳng trong tiếp cận y tế và đầu ra sức khỏe
- Tình trạng bệnh hóa người đồng tính và người chuyển giới
- Tôn trọng quyền toàn vẹn cơ thể của người liên giới tính

Gợi ý hành động dành cho những đại biểu dân cử

Vai trò của các đại biểu dân cử trong việc hỗ trợ thực thi Mục tiêu Phát triển Bền vững (SDGs) đã được ghi nhận rõ trong Chương trình Nghị sự 2030: "Bằng cách ban hành luật cũng như thông qua ngân sách và bằng vai trò của đại biểu dân cử trong việc đảm bảo trách nhiệm giải trình cho việc thực thi hiệu quả các cam kết." [12]

Trong bối cảnh mục tiêu thúc đẩy bình đẳng giới và trao quyền cho nữ giới đang là trách nhiệm của tất cả các nhà làm luật, bất kể giới hay giới tính, thì thúc đẩy các quyền và sự hòa nhập của người LGBTI cũng trở thành trách nhiệm của các nhà làm luật, bất kể xu hướng tính dục hay bản dạng giới.

Thông qua chức năng đại diện và giám sát của mình, những đại biểu dân cử giữ vai trò quan trọng trong việc phát triển khung chính sách và pháp luật, định hình quan điểm công chúng tại đất nước của mình.

Dưới đây liệt kê một vài gợi ý hành động mà các đại biểu dân cử có thể thực hiện để bảo vệ quyền của người LGBTI:

> ***"Với tư cách là nhà lập pháp, chúng ta cần tạo ra những luật đảm bảo quyền của mọi cá nhân, bao gồm cả người LGBTI, và chắc chắn rằng cuộc sống, sự toàn vẹn cơ thể, phẩm giá và tự do của họ được tôn trọng.***
>
> ***Tổ chức Nghị sĩ vì Hành động Toàn cầu có một nhiệm vụ quan trọng là chia sẻ những kinh nghiệm và bài học với các cơ quan lập pháp trên toàn thế giới và tôi sẽ tiếp tục tích cực hỗ trợ công việc thiết yếu vì quyền con người này ở đất nước tôi cũng như mọi nơi khác."***
>
> **- Mario Tenorio, Chủ tịch Hội đồng Lập pháp và các Vấn đề Hiến pháp, Nghị sĩ Quốc hội của El Salvador, và Thành viên PGA**

Trong vai trò lập pháp

- Ban hành các luật toàn diện ngăn cấm cụ thể các hành vi phân biệt đối xử dựa trên xu hướng tính dục, bản dạng giới và đặc điểm giới tính.
- Ưu tiên mục tiêu tiếp cận công lý, nhà ở, việc làm, chăm sóc sức khỏe, giáo dục và thừa nhận pháp lý (như giấy tờ nhân thân) cho người LGBTI.
- Xóa bỏ các luật hình sự hóa hành vi tình dục cùng giới đồng thuận giữa những người trưởng thành và những luật hình sự hóa người chuyển giới dựa trên bản dạng và thể hiện giới của họ.
- Bảo vệ các cá nhân khỏi các hành vi bạo lực do sự kỳ thị đồng tính và chuyển giới, bằng cách:
  - ✓ thông qua các đạo luật về tội thù ghét để bảo vệ mọi người khỏi bạo lực, bao gồm bạo lực dựa trên cơ sở xu hướng tính dục và bản dạng giới tự nhận hoặc được xem là của người đó; và
  - ✓ hoàn chỉnh pháp luật bao gồm quy định các cơ chế giám sát và báo cáo về các hành vi bạo lực trên cơ sở thù ghét, bảo vệ của cảnh sát và quyền tị nạn.
- Chấm dứt việc miễn trừ trách nhiệm hình sự với các hành vi bạo lực, dù là thực hiện bởi nhà nước hay các bên không phải nhà nước, bằng việc banh hành các luật ngăn cấm và trừng phạt tất cả các hình thức bạo lực và phân biệt đối xử, bao gồm việc nhằm tới cá nhân dựa trên xu hướng tính dục và bản dạng giới tự nhận hay được xem là của họ.
- Bổ sung các quy định phù hợp nhằm đảm bảo việc điều tra đầy đủ và truy tố nghiêm những hành vi vi phạm

12 Đại Hội đồng Liên Hợp Quốc, A/Res/70/1 Đoạn 45, Đại Hội đồng Res 70/1 – Đổi mới thế giới: Chương trình Phát triển Bền vững 2030, https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld

quyền con người, đồng thời thiết lập các thủ tục tư pháp nhằm bảo vệ nạn nhân.

- Rà sát các quy định pháp luật quốc gia liên quan tới chống phân biệt đối xử với mục tiêu nội luật hóa với các nghĩa vụ khu vực và quốc tế đã cam kết.
- Vận động cho sự ủng hộ phê chuẩn các công ước quyền con người quốc tế, thực thi và nội luật hóa những công ước này trong pháp luật quốc gia.
- Ban hành các luật để thiết lập Cơ quan Nhân quyền Quốc gia, trách nhiệm của cơ quan này bao gồm các vấn đề về xu hướng tính dục, bản dạng giới, thể hiện giới và đặc điểm giới tính (SOGIESC), và/hoặc qui định một cơ quan chức năng có hiểu biết và trách nhiệm giải quyết các nội dung về quyền và sự hòa nhập của người LGBTI.
- Nhân rộng sự ủng hộ từ các tổ chức quần chúng, xã hội, bao gồm không phân biệt đối xử dựa trên SOGIESC trong các nỗ lực sửa đổi pháp luật nhằm bảo vệ những nhóm dễ bị tổn thương khác khỏi sự phân biệt đối xử dựa trên các cơ sở như chủng tộc, dân tộc, tôn giáo, giới, v.v.

Trong vai trò người đại diện

- Thúc đẩy bình đẳng, không phân biệt đối xử và vận động giải quyết các vấn đề cấp bách của người LGBTI ở cộng đồng và theo yêu cầu của cử tri.
- Với tư cách là người được nhân dân lựa chọn, đảm bảo rằng không có bất kỳ rào cản nào với người LGBTI trong việc tiếp cận các dịch vụ ít nhất cũng bằng mức như các cử tri khác.
- Tiếp cận và phối hợp với các tổ chức xã hội dân sự và người bảo vệ nhân quyền trong nước để tìm hiểu về những vi phạm quyền con người với người LGBTI và tìm giải pháp giải quyết tốt nhất.
- Tạo cơ chế đối thoại với các tổ chức xã hội dân sự, bao gồm các tổ chức thanh niên, các mạng lưới và phong trào hoạt động vì quyền của người LGBTI và với những người có HIV/AIDS để hiểu tâm tư và trải nghiệm của họ trong việc tiếp cận các dịch vụ y tế, tư pháp, nhà ở, giáo dục, hộ tịch và các dịch vụ công khác.
- Chia sẻ những thực hành tích cực, những bài học và thông tin khác về quyền LGBTI ở quốc gia của mình với các đồng nghiệp khác trên toàn thế giới, và đóng góp vào những nguồn lực cho các nỗ lực của nghị sỹ cấp khu vực và toàn cầu trong lĩnh vực này.
- Làm quen với các tổ chức LGBTI, ủng hộ các sự kiện của họ, tham gia các diễu hành Tự hào, công khai ủng hộ quyền và sự hòa nhập của người LGBTI.
- Sử dụng một cách hiệu quả tiếp cận với truyền thông đại chúng và truyền thông xã hội để: lan truyền thông điệp tích cực, khuyến khích đối thoại xây dựng với người LGBTI, chống lại sự kỳ thị và định kiến trong truyền thông, đối thoại với công chúng đồng thời tạo điều kiện cho đối thoại và hành động giữa các hội nhóm LGBTI, người ủng hộ và truyền thông đại chúng.
- Đảm bảo các vấn đề và quyết định liên quan mật thiết với người LGBTI được thảo luận đầy đủ và đi đến hành động cụ thể.
- ăng cường nhân thức về cộng đồng LGBTI trong tất cả lĩnh vực công, bao gồm cán bộ thực thi tư pháp, để họ có thể xác định và phản hồi với các hình thức cụ thể về phân biệt đối xử mà người LGBTI đối mặt.

Trong vai trò giám sát

- Đảm bảo ngân sách Nhà nước được phân bố thích đáng tới các chương trình và chính sách nhằm giải quyết nhu cầu đa dạng của người LGBTI.
- Đưa vào và thúc đẩy các đối thoại về nhân quyền, xu hướng tính dục và bản dạng giới trong khuôn khổ các cơ chế hợp tác cấp vùng sẵn có và tạo điều kiện cho trao đổi thông tin về những kinh nghiệm, thực hành tốt giữa các quốc gia thành viên.
- Giám sát việc thực thi các chính sách Nhà nước, lên kế hoạch cho việc thúc đẩy bình đẳng và chống phân biệt đối xử với tất cả mọi người, đảm bảo các phương thức giải quyết cụ thể đáp ứng các nhu cầu của người LGBTI.
- Theo dõi và giám sát các thiết chế công (bao gồm cảnh sát) về những tập huấn và hành động có liên quan tới quyền và sự hòa nhập của người LGBTI, nếu phát hiện thấy những lo ngại đáng kể, hãy cân nhắc đến việc yêu cầu điều trần, thảo luận tại nghị trường.

- Kêu gọi các chính phủ bảo vệ những nhà hoạt động LGBTI đang phải đối mặt với nguy cơ bạo lực hoặc nguy hiểm tới tính mạng.

- Xác định những rào cản mang tính hệ thống ngăn cản bình đẳng, tạo ra từ thực thi các chính sách, kế hoạch hay luật cụ thể .

- Đảm bảo việc phân bố các nguồn lực thích đáng cho triển khai và đảm bảo triển khai có hiệu quả các chính sách và pháp luật đang có cũng như mới ban hành để bảo vệ quyền con người của người LGBTI.

- Phối hợp với các Cơ quan Nhân quyền Quốc gia để tăng cường hợp tác và thu hẹp khoảng cách giữa xã hội dân sự và nhà nước.

- Thúc đẩy văn hóa tuân thủ nghĩa vụ báo cáo theo các công ước nhân quyền, cơ chế, thủ tục đặc biệt, v.v.

- Thúc đẩy sự hòa nhập của người LGBTI trong kế hoạch phát triển quốc gia, trong báo cáo Mục tiêu Phát triển Bền vững, bao gồm việc giám sát, giải trình, hỗ trợ sự tham gia của các tổ chức LGBTI của giới trẻ trong việc triển khai, theo dõi và đánh giá việc thực hiện các Mục tiêu Phát triển Bền vững.

Làm việc trong cơ quan lập pháp

- Thúc đẩy đối thoại và khoan dung, bao gồm các chiến dịch truyền thông, giữa các đại biểu dân cử để giải quyết các vấn đề về sự phân biệt đối xử và loại trừ dựa trên xu hướng tính dục và bản dạng giới.

- Ủng hộ và tôn trọng sự riêng tư của các đại biểu dân cử là người LGBTI, những người thường hiện diện trong cơ quan lập pháp với số lượng khá ít mà có thể chính họ đang trải qua sự phân biệt đối xử, định kiến, quấy rối và do đó không thể công khai.

- Đối thoại, thuyết phục hoặc có những bước cụ thể để làm việc với những đại biểu dân cử vô tình hoặc chủ ý khuyến khích những ngôn ngữ kỳ thị và cô lập với người LGBTI.

- Kêu gọi các tổ chức như Nghị sĩ vì Hành động Toàn cầu, Chương trình Phát triển Liên Hợp Quốc (UNDP) và các cơ quan liên khác khác hỗ trợ kỹ thuật, tạo điều kiện kết nối với những đại biểu dân cử ở các quốc gia khác có kinh nghiệm trong công việc thúc đẩy bình đẳng, chống phân biệt đối xử. Các đại biểu dân cử có thể học hỏi kinh nghiệm, bài học từ các quốc gia láng giềng và trong khu vực để xây dựng những luận điểm, ví dụ cụ thể cho việc thừa nhận quyền con người của người LGBTI.

Làm việc với đảng chính trị

- Tạo ảnh hưởng với đảng chính trị bằng cách đảm bảo người LGBTI được tham vấn thường xuyên và tham gia vào việc thiết kế, thực thi, giám sát các chính sách, chương trình, pháp luật có ảnh hưởng tới họ, đồng thời khuyến khích họ tham gia tranh cử vào đảng chính trị.

- Đảm bảo đảng chính trị ủng hộ và không phân biệt đối xử với các ứng viên LGBTI.

- Mời hợp tác một cách có hệ thống các cá nhân và tổ chức LGBTI tham gia vào quá trình thảo luận, tham vấn của đảng chính trị.

- Thiết lập và tham gia các hội đồng và cuộc họp trong đảng chính trị để nâng cao quyền và sự hòa nhập của người LGBTI.

> ***"Mục đích của những nhà lập pháp là tạo ra các chính sách pháp luật tuân thủ theo luật và nghĩa vụ quốc tế mà quốc gia đã ký kết và phê chuẩn. Đây là một quá trình phức tạp, lâu dài cần có sự đồng hành của nhiều bên để có thể xây dựng sự thấu cảm chứ không phải là sự đối đầu."***
>
> **– Berta Sanseverino, Chủ tịch Hội đồng Nhân quyền, Viện Dân Biểu Uruguay, and Ban Thành viên PGA**

Hợp tác với xã hội dân sự

- Xác định các tổ chức trong nước đang hoạt động vì sự bình đẳng, không phân biệt đối xử và tìm hiểu cách thức hợp tác và thúc đẩy quyền của tất cả mọi người không phân biệt xu hướng tính dục và bản dạng giới. Ví dụ như tổ chức một buổi gặp mặt để các nhà hoạt động có thể nói về những nhu cầu và thách thức của họ với các thành viên khác trong cơ quan lập pháp.

- Xây dựng và duy trì mối quan hệ làm việc với các tổ chức xã hội dân sự làm việc với cộng đồng LGBTI để tạo ra tăng cường trao đổi thông tin và hợp tác giữa các bên liên quan.

- Sử dụng vai trò lãnh đạo của mình để lên tiếng chống lại sự phân biệt đối xử trên truyền thông và tham gia vào các hoạt động của những tổ chức LGBTI.

- Vận động cho các đối thoại cởi mở, tập huấn, truyền thông về xu hướng tính dục và bản dạng giới với các cử tri để chống lại định kiến với người LGBTI.

- Trở thành hình mẫu công chúng vì quyền và sự hòa nhập của người LGBTI, đồng thời khuyến khích các nhân vật của công chúng khác (trong các lĩnh vực thể thao, nghệ thuật) có hành xử tương tự.

- Tạo điều kiện để các tổ chức quần chúng xích lại gần nhau hơn, thúc đẩy đối thoại và hợp tác giữa cơ quan lập pháp và xã hội dân sự, bao gồm nhưng không giới hạn: các tổ chức LGBTI, các tổ chức tôn giáo tiến bộ và cởi mở, các tổ chức dành cho giới trẻ, các hội đoàn nữ giới và các nhóm khác nhằm phá bỏ định kiến, kỳ thị và phân biệt đối xử với người LGBTI.

Tầm quan trọng của việc hợp tác với xã hội dân sự

Các đối thoại mang tính xây dựng với các tổ chức xã hội dân sự sẽ giúp xây dựng niềm tin cho cả hai bên, điều này là trụ cột quan trọng của việc chia sẻ dữ liệu, thông tin trong các trường hợp bạo lực và xâm hại. Các thông tin này bao gồm các bằng chứng từ những nạn nhân mà nhà lập pháp có thể sử dụng để tổng hợp các phản hồi quan trọng, xây dựng chính sách pháp luật hòa nhập và hoàn thiện các chiến lược, kế hoạch hành động hướng tới bình đẳng và không phân biệt đối xử.

Hơn thế nữa, sự hợp tác giữa nhà lập pháp và các tổ chức xã hội dân sự sẽ gửi một thông điệp mạnh mẽ đến với công chúng rằng các đại biểu dân cử và các cử tri có thể làm việc cùng nhau để bảo vệ quyền con người của tất cả mọi người không phân biệt xu hướng tính dục và bản dạng giới.

María Rachid và Jorge Taiana, Thành viên của Hội đồng Lập pháp Thành phố Buenos Aires, diễu hành cùng các tổ chức và nhà hoạt động LGBTI trong Diễu hành Tự hào tại Buenos Aires, Argentina, ngày 7/11/2015.

Các bước thực hành

Sẵn sàng đối diện với các định kiến và đưa thông tin về người LGBTI

Các quan điểm và nhân xét của công chúng nhiều khi gây hại tới quyền của người LGBTI. Hãy sử dụng mọi cơ hội trong cơ quan lập pháp cũng như thường ngày để tôn trọng và bảo vệ quyền của mọi cá nhân, bao gồm người LGBTI. Dưới đây là một vài định kiến phổ biến nhất về người LGBTI và cách để phản hồi lại từ góc nhìn quyền con người.

Định kiến	*Thực tế*
✗ *Đồng tính du nhập từ phương Tây.*	✓ Việc cho rằng xu hướng tình cảm với người cùng giới chỉ có ở phương Tây là quan điểm không đúng. Người LGBTI có ở bất kỳ đâu, ở mọi quốc gia, mọi nhóm dân tộc, mọi trình độ văn hóa – kinh tế - xã hội và trong tất cả các cộng đồng có lịch sử lâu dài. Thực tế là nhiều hình luật hiện nay còn dùng trừng phạt người LGBTI ở nhiều quốc gia xuất phát từ nhiều nước phương Tây và là di sản của giai đoạn thuộc địa Thế kỷ 19 của các đế quốc. Ngày nay hầu hết các quốc gia từng là đế quốc đều không còn sử dụng các luật này nữa và thay bằng các đạo luật khuyến khích bình đẳng.
✗ *Việc tước đoạt hay hạn chế quyền của người LGBTI có thể được chấp nhận bởi các lý do tôn giáo, văn hóa hay truyền thống.*	✓ Sự phân biệt đối xử dựa trên xu hướng tính dục và bản dạng giới không thể được chấp thuận hay biện minh bởi bất kỳ lý do nào. Quyền con người là phổ quát: Mọi con người đều hưởng những quyền như nhau, cho dù họ là ai hay họ sinh sống ở đâu. Lịch sử, văn hóa và tôn giáo đều rất quan trọng, nhưng các quốc gia, bất kể hệ thống chính trị, kinh tế hay văn hóa nào, cũng đều có nghĩa vụ bảo về và thúc đẩy quyền con người của tất cả mọi cá nhân. Và điều này bao gồm quyền của tất cả người LGBTI. Tự do tôn giáo, văn hóa và truyền thống có nghĩa là quyền đối với niềm tin của chúng ta, nhưng nó không trao cho chúng ta quyền áp đặt quan điểm của mình lên người khác, bao gồm cả việc phân biệt đối xử hay làm hại tới họ.
✗ *Người LGBTI là "bất thường", là sản phẩm của thời hiện đại, đô thị, giới trẻ và là "mốt".*	✓ Xu hướng tính dục và bản dạng giới không phải là một "trào lưu". Phần lớn các quốc gia đều ghi nhận trong lịch sử những người có bản dạng và hành vi gần với những gì mà ngày nay chúng ta gọi là người đồng tính, song tính, chuyển giới.

✗ *Người LGBTI đang đòi hỏi những "quyền đặc biệt".*

✓ Điều này không chính xác. Không có một quyền nào mà người LGBTI đang vận động là "quyền đặc biệt" cả. Họ mặc nhiên có những quyền con người và tự do cơ bản như bất kỳ con người nào khác đang có. Thực tế là hàng triệu người trên thế giới bị từ chối những quyền và tự do cơ bản này chỉ bởi vì xu hướng tính dục và bản dạng giới của họ. Đây là lý do tại sao cần phải tập trung vào việc chấm dứt phân biệt đối xử dựa trên xu hướng tính dục và bản dạng giới để đảm bảo hòa nhập của tất cả người LGBTI trong sự phát triển.

✗ *Nên hình sự hóa đồng tính.*

✓ Hình sự hóa mối quan hệ tình dục đồng thuận giữa những người trưởng thành, dù cho đó là quan hệ cùng giới hay khác giới, đều là vi phạm quyền riêng tư, về bản chất là sự phân biệt đối xử và vi phạm luật nhân quyền quốc tế. Nếu được thực thi, những luật này đã vi phạm quyền và tự do của con người khỏi sự bắt bớ giam giữ tùy tiện. Việc hình sự hóa làm trầm trọng thêm những thái độ thù địch hướng tới người LGBTI, cổ vũ cho bạo lực, phân biệt đối xử, và đe dọa, tống tiền. Thực thi các luật lệ này tốn kém chi phí mà không lại bất kỳ giá trị xã hội nào.

✗ *Xóa bỏ qui phạm hình sự hóa đồng tính là đang "khuyến khích" cho đồng tính.*

✓ Thúc đẩy bình đẳng cho người đồng tính, song tính và chuyển giới không phải là đang thực hiện việc "khuyến khích đồng tính", mà là thúc đẩy việc đảm bảo các quyền cơ bản được thực thi với tất cả mọi người. Đây cũng là những giá trị cốt lõi mà các quốc gia thành viên Liên Hợp Quốc phải có nghĩa vụ giữ gìn.

✗ *Các đại biểu dân cử nên theo quan điểm công chúng khi số đông ủng hộ các qui phạm xử phạt người đồng tính, song tính, chuyển giới.*

✓ Các đại biểu dân cử có nghĩa vụ thúc đẩy quyền con người và hòa nhập của mọi người, cho dù quan điểm đó có phổ biến hay không trong công chúng.

Những thái độ tiêu cực của công chúng không thể biện minh cho những vi phạm quyền con người, bao gồm các đạo luật hà khắc, sự tấn công chống lại người đồng tính, song tính, chuyển giới, cũng như không thể biện minh cho sự kỳ thị nam nữ, chủng tộc, vùng miền, hay các chính sách và hành động phân biệt đối xử khác.

Nếu có tồn tại thái độ phân biệt đối xử với những nhóm nhất định, nghĩa vụ của đại biểu dân cử và mọi người là phải giúp thay đổi thái độ tiêu cực thông qua giáo dục, tuyên truyền, nâng cao nhận thức và các biện pháp khác.

Không có qui định nào trong luật nhân quyền quốc tế cụ thể thừa nhận quyền LGBTI, vì vậy không thể áp dụng.

Ngược lại, luật nhân quyền quốc tế áp dụng cho tất cả mọi người. Luật nhân quyền quốc tế thiết lập các nghĩa vụ mà quốc gia phải đảm bảo mọi người, bất kể sự khác biệt có thể thụ hưởng quyền con người. Xu hướng tính dục và bản dạng giới của một người chỉ là một đặc tính, giống như chủng tộc, giới tính, màu gia hay tôn giáo.

Nhiều công ước nhân quyền, cơ chế và thủ tục đặc biệt, khuyến nghị của Hội đồng Nhân quyền Liên Hợp Quốc, Nghị quyết Liên Hợp Quốc và các báo cáo đều khẳng định nhiều lần rằng người LGBTI có quyền được hưởng tất cả các quyền con người và sự phân biệt đối xử dựa trên xu hướng tính dục và bản dạng giới chính là sự vi phạm quyền con người.

Khi pháp luật quốc gia không theo các chuẩn mực và nguyên tắc về quyền con người, chúng ta không thể làm gì hơn.

Đôi khi những quy định trong pháp luật và chính sách quốc gia có thể mâu thuẫn với các quyền cơ bản được ghi nhận trong pháp luật quốc tế, nó có thể liên quan đến quyền của người LGBTI, hay bất kỳ nhóm nào khác.

Các quốc gia có nghĩa vụ phải xem xét và sửa đổi pháp luật quốc gia và chính sách của mình phù hợp với những tiêu chuẩn nhân quyền quốc tế, bao gồm cả trong mối liên hệ với các nghĩa vụ công ước nhân quyền mà quốc gia đã ký kết và phê chuẩn. Cơ quan lập pháp có trách nhiệm làm luật và vì vậy cũng phải đảm bảo pháp luật quốc gia tuân thủ với các nghĩa vụ nhân quyền quốc tế.

Có nhiều vấn đề quan trọng hơn mà đại biểu dân cử cần chú tâm, như giáo dục, sức khỏe, an sinh xã hội, hơn là quyền LGBTI.

Đây là một lập luận phổ biến để làm giảm sự quan tâm và bỏ qua những trách nhiệm quốc gia phải tôn trọng, bảo vệ và thực hiện quyền của người LGBTI.

Quyền của người LGBTI cũng như quyền của tất cả mọi người cần được quan tâm một cách đúng mức. Người LGBTI thường là những người trải qua sự bất công trong việc tiếp cận tới giáo dục, sức khỏe và an toàn. Việc bảo vệ, tôn trọng và thực thi quyền của bất kỳ nhóm nào trong xã hội hoàn toàn không gây cản trở, hay trì hoãn việc tìm kiếm giải pháp cho các vấn đề khác.

Đồng tính là một bệnh hay một vấn đề sức khỏe.

Đã hơn 20 năm kể từ năm 1990, Tổ chức Y tế Thế giới (WHO) đã khẳng định rõ ràng rằng đồng tính không phải một bệnh hay rối loạn, và nhấn mạnh đồng tính là một sự đa dạng tự nhiên, phi bệnh lý, của tính dục con người.

Chúng ta có thể thay đổi xu hướng tính dục và bản dạng giới của một người

Tổ chức Y tế Thế giới (WHO) đã khẳng định xu hướng tính dục không thể làm thay đổi, mọi nỗ lực cưỡng bước thay đổi xu hướng tính dục của người đồng tính, song tính đều không hiệu quả, có hại và có thể được xem là tra tấn.

Tất cả người LGBTI đều nhiễm HIV/AIDS.

Điều này không chính xác. HIV/AIDS ảnh hưởng nên người dị tính, người LGBTI, nam giới hay nữ giới, theo những mức độ khác nhau tùy thuộc vào đặc tính của đại dịch. Ở một vài khu vực trên thế giới, HIV/AIDS là vấn đề chủ yếu của nhóm dân số dị tính.

Thực tế là, chính sự kỳ thị, phân biệt đối xử, cô lập với người LGBTI sẽ dẫn đến những khó khăn trong việc tiếp cận thông tin về HIV, tình dục an toàn, xét nghiệm, điều trị, chăm sóc và hỗ trợ. Điều này khiến những người LGBTI (đặc biệt là người chuyển giới nữ) có nguy cơ cao hơn với HIV. Việc giảm thiểu định kiến, loại bỏ phân biệt đối xử và cô lập sẽ có thể dẫn đến kết quả làm tăng cường tiếp cận dịch vụ và là giải pháp phù hợp ứng phó với đại dịch HIV cho tất cả mọi người, không phân biệt xu hướng tính dục và bản dạng giới.

Ở gần người LGBTI hay tiếp xúc thông tin về đồng tính sẽ gây ảnh hưởng tới trẻ em.

Đây thực ra là một định kiến. Tìm hiểu và dành thời gian với người LGBTI không có tác động thay đổi xu hướng tính dục và bản dạng giới của trẻ em, cũng như không làm hại đến trẻ em.

Người đồng tính, song tính, chuyển giới là "nguy hiểm với trẻ em".

Không chính xác. Không có liên hệ giữa việc là người đồng tính, song tính, chuyển giới với xâm hại trẻ em. Các bằng chứng cho thấy người LGBTI trên toàn thế giới, cũng như người dị tính hay người thuận giới, cũng có thể là những cha mẹ, giáo viên, hình mẫu tích cực dành cho người trẻ.

Việc khắc họa hình ảnh người đồng tính, song tính, chuyển giới như những người xâm hại tình dục hoặc "nguy hiểm" với trẻ em là không đúng và gây ảnh hưởng tới họ. Điều này làm phân tán việc cần có các biện pháp nghiêm túc và phù hợp để bảo vệ mọi trẻ em, bảo gồm cả trẻ em đã nhận thức được xu hướng tính dục và bản dạng giới của mình. Tất cả các hình thức xâm hại tình dục, bao gồm với trẻ em, cần được ngăn ngừa và trừng phạt, bất kể chúng được thực hiện bởi ai.

Lên tiếng về các chủ đề LGBTI

Việc biết cách lên tiếng về các vấn đề có ảnh hưởng tới người LGBTI là cần thiết. Cần sử dụng các thuật ngữ chính xác, bao gồm việc hiểu các thuật ngữ địa phương và khoa học, lựa chọn cách dùng từ phù hợp không định kiến. Điều này không những quan trọng trong các thảo luận ở cơ quan lập pháp, mà còn ở các diễn đàn khu vực cũng như quốc tế. Cho dù quan điểm của đảng chính trị quý vị là thành viên chưa chính thức ủng hộ các chủ đề LGBTI, cũng hết sức tránh việc có những phát ngôn kỳ thị đồng tính, chuyển giới – điều này có thể gây tổn hại tới hình ảnh trên trường quốc tế và tạo sự sự cách biệt không đáng có khi quý vị tham gia tương tác vận động chính sách toàn cầu. Ngược lại, có được một cách tiếp cận chủ đề LGBTI phù hợp, đủ nhạy cảm, tiếp cận dựa trên quyền có thể giúp thúc đẩy sự nhìn nhận tích cực của cộng đồng quốc tế với sự nghiệp chính trị và vai trò lãnh đạo của quý vị.

Dưới đây là một số gợi ý về cách lên tiếng hiệu quả trong các chủ đề về LGBTI.

> ***"Lớn lên ở Cộng hòa Triều Tiên, chúng tôi không nói nhiều về xu hướng tính dục và bản dạng giới. Nhưng từ khi là Tổng Thư ký của Liên Hợp Quốc, tôi đã học cách lên tiếng bởi vì đây là vấn đề sinh mạng, cuộc sống của con người. Tôi sẽ đứng bên các bạn những trẻ vị thành niên đồng tính bị bắt nạt … những phụ nữ chuyển giới bị từ chối việc làm… hay những người đồng tính nữ là đối tượng của tấn công tình dục."***
>
> **- Tổng Thư ký Liên Hợp Quốc Ban Ki-moon, bài phát biểu tại Sự kiện Cấp cao của Nhóm nòng cốt LGBT, "Không bỏ ai lại phía sau: Bình đẳng & Hòa nhập trong Mục tiêu Phát triển Sau-2015," New York, 29/11/2015**

- Hãy đề cập tới chủ đề một cách chân thành, cảm xúc để có thể khiến mọi người cảm thấy liên quan tới chính giá trị bản thân của họ. Hãy nhắc rằng đây là vấn đề dân sinh và mọi người đều mong muốn có được cơ hội như nhau để mưu cầu sức khỏe và hạnh phúc, làm việc, an toàn, cống hiến cho xã hội và chăm sóc cho những người họ yêu thương. Hãy sử dụng những từ khóa liên quan tới giá trị, niềm tin và hy vọng, như: gia đình, lao động chăm chỉ, trách nhiệm, cam kết, hy sinh, nghĩa vụ; những từ ngữ này sẽ dễ khiến mọi người cảm thấy được chia sẻ bất kể xu hướng tính dục hay bản dạng giới

- Hiểu về đối tượng lắng nghe. Việc thảo luận pháp luật và chính sách ở cơ quan lập pháp đòi hỏi việc sử dụng các thuật ngữ chính xác, tuy nhiên trong các đối thoại với người dân và cơ quan khác thì có khi lại cần những cách sử dụng từ ngữ khác. Ví dụ, nếu quá tập trung vào các thuật ngữ pháp lý phức tạp và các khái niệm chính sách thì có thể lại khó tiếp cận với các cuộc gặp gỡ ở địa phương. Thay vì vậy, hãy nhấn mạnh rằng thúc đẩy quyền và sự hòa nhập của người LGBTI là về việc xóa bỏ những rào cản bất công đang ngăn cản người LGBTI có được một nền tảng giáo dục để có thể tìm việc làm mà không bị quấy rối, cũng như bảo vệ họ khỏi sự bạo hành gia đình, để họ có thể sống trong phẩm giá và thực hiện những nghĩa vụ của mình với người khác – với những người họ yêu thương, gia đình, bạn bè, hàng xóm, cộng đồng và đất nước.

- Nói về những con người. Hãy đánh giá về bối cảnh và cân nhắc những vấn đề mang tính riêng tư, hãy kể cũng câu chuyện có thể chạm được trái tim của người nghe như chuyện cặp đôi đồng tình đã thương yêu, chăm sóc nhau khi khỏe mạnh hay lúc đau yếu, hay những câu chuyện đã từng nghe về công cuộc mưu sinh vất vả lẫn tủi nhục của những người chuyển giới không có lựa chọn nào khác ngoài việc làm việc trên đường phố, hay chuyện về các thành viên tiêu biểu trong cộng đồng là người LGBTI.

- Điều quan trọng là tránh việc quy chụp những người mà có thể họ cảm thấy không thoải mái với việc bị quy chụp đó. Hãy thực hành việc luôn hỏi trực tiếp cá nhân về việc họ tự nhận bản thân mình là gì và tôn trọng bản dạng tự nhận đó, cũng như các danh xưng liên quan tới giới tính.

- Mô tả cụ thể những tổn hại và hậu quả thực tế mà sự phân biệt đối xử và cô lập hướng tới người LGBTI gây ra. Tập trung vào những sự bất bình đẳng và cố gắng giải thích với người nghe vì sao những quy định và thực hành hiện tại đã vô tình hoặc chủ ý làm tổn thương và gây ra sự không công bằng như thế nào tới người LGBTI.

- Nắm rõ các thuật ngữ.

Việc đặt các đối thoại về chủ đề LGBTI phù hợp trong các bối cảnh cụ thể là rất quan trọng. Hãy liên hệ với các cá nhân và tổ chức LGBTI để tìm hiểu về lịch sử các vấn đề của người LGBTI trong địa phương hay quốc gia và các thuật ngữ phù hợp để tiếp cận vấn đề. Bảng ở dưới đây của Châu Á và Thái Bình Dương sẽ trình bày các nguồn tài liệu mà đại biểu dân cử có thể dùng để làm quen với các thuật ngữ địa phương khác nhau ở các nền văn hóa.

Đa dạng xu hướng tính dục và bản dạng giới ở trong các nền văn hóa Châu Á và Thái Bình Dương

Các khái niệm xu hướng tính dục và bản dạng giới không giống nhau trên toàn khu vực Châu Á và Thái Bình Dương. Trong nhiều trường hợp, các cộng đồng, bản dạng và thể hiện đa dạng có những nguồn gốc lâu đời về văn hóa và truyền thống bản địa. Mức độ chấp nhận các sự đa dạng này ở từng nơi có khác nhau. Sau đây là một số thuật ngữ địa phương được dùng.

- Người ăn mặc xuyên giới, người liên giới tính và chuyển giới được gọi là hijras (Ấn Độ và Bangladesh), thirunangais (người Tamil Nadu), và khwaja siras (Pakistan); đây là những dân tộc thuộc nền văn hóa Nam Á hàng thế kỷ và có đặc điểm chung là quy định pháp luật hiện tại đều thừa nhận các bản dạng, khái niệm trên là lựa chọn giới tính khác bên cạnh nam và nữ.

- Dân tộc Bugis ở vùng Sulawesi, Indonesia thừa nhận hai phân loại giới tính: nam, nữ, calalai (sinh ra là nữ và không nhận mình là nam hay nữ), calabai (sinh ra là nam và không nhận mình là nam hay nữ), và bissu (những thầy cúng có những tố chất của cả nam và nữ).

- Các đảo quốc Thái Bình Dương cũng có những cộng đồng độc đáo bao gồm những người sinh ra là nam và tự nhận mình, hay có những bản dạng và thể hiện giới có cả những đặc tính của cả nam lẫn nữ. Nhóm cộng đồng ở Samoa gọi là fa'afaine, ở Tonga là fakaleiti/leiti, ở Cook Inslands là akava'ine, ở Fiji là vakasalewalewa, ở Tuvalu là pinapinaaine, ở Polynesia thuộc Pháp là mahu. Những người này trong gia đình thường đóng vai trò như người nữ, họ được chấp nhận rộng rãi như là một phần bình thường của xã hội, dù vài người có thể có trải nghiệm bị kỳ thị. .

- Cộng đồng người bản địa ở Úc và New Zealand cũng có những bản dạng giới liên quan tới văn hóa khác nhau, ở New Zealand là whakawahine, ở Úc là "sistagirls" (chị gái) hay "brother boy" (em trai), ở Đảo Tiwi (Úc) là yimpininni. Có hàng trăm các thuật ngữ địa phương được dùng để miêu tả xúc xu hướng tính dục và bản dạng giới trong các nhóm cư dân ở khu vực này. Đôi khi những thuật ngữ này được coi là xúc phạm, tùy theo từng bối cảnh, và được sử dụng với những mức độ phổ biến khác nhau trong các nhóm cư dân

Bên cạnh các bản dạng mang tính địa phương, những nhóm dân cư sống tập trung ở các vùng đô thị thì vẫn quen thuộc với các thuật ngữ khoa học được sử dụng rộng rãi hơn như đồng tính, song tính, chuyển giới.

Đánh giá nhanh các luật, chính sách và dự luật để hiểu quan điểm hiện tại của quốc gia về quyền LGBTI

Bảng dưới đây sẽ giúp mọi người có sự đánh giá sơ bộ và những tiến bộ đã đạt được, cũng như những gợi ý về mặt lập pháp trong tương lai, về các công cụ pháp luật, sự thừa nhận pháp lý về quyền LGBTI và các chính sách liên quan tới xu hướng tính dục và bản dạng giới.

Quốc gia của bạn có tham gia những công ước quốc tế sau không?				
Văn kiện pháp lý	Đã ký	Đã phê chuẩn	Bảo lưu	Đã thực hiện
Tuyên ngôn Nhân quyền Phổ quát (1948): Điều 2, 3, 5, 7, 9, 12, 19, 20(1)				☐
Công ước Quốc tế các Quyền Dân sự và Chính trị (ICCPR), (1966) Điều 2(1), 6, 6(2), 7, 9, 17, 19(2), 21, 22(1), 26	☐	☐	☐	☐
Công ước Quốc tế các Quyền Kinh tế, Xã hội và Văn hóa (1976): Điều 2	☐	☐	☐	☐
Công ước về Quyền Trẻ em (1989): Điều 2	☐	☐	☐	☐
Công ước chống Tra tấn và Trừng phạt hoặc Đối xử tàn nhẫn, Vô nhân đạo Làm mất phẩm giá khác (1987): Điều 1(1), 2(1)	☐	☐	☐	☐
Công ước về Vị thế Người tị nạn (1951): Điều 33(1)	☐	☐	☐	☐
Công ước Châu Mỹ về Nhân quyền "Công ước San Jose, Costa Rica" (1989): Điều 4, 5, 7, 11, 15, 16, 19, 24	☐	☐	☐	☐
Công ước Liên Mỹ Chống Mọi Hình thức Phân biệt Đối xử và Thù ghét: Điều 1(1), 2, 3	☐	☐	☐	☐

Quốc gia của bạn có các khung pháp lý và chính sách nào sau đây để thúc đẩy quyền và sự hòa nhập của người LGBTI không?	**Có**	**Không**
Quốc gia của bạn có luật nghiêm cấm phân biệt đối xử dựa trên xu hướng tính dục không?	☐	☐
Quốc gia của bạn có luật nghiêm cấm phân biệt đối xử dựa trên bản dạng hay thể hiện giới không?	☐	☐
Quốc gia của bạn có luật nghiêm cấm phân biệt đối xử dựa trên đặc điểm giới tính không?	☐	☐
Quốc gia của bạn có luật bảo vệ trẻ sơ sinh và trẻ em liên giới chống lại việc phẫu thuật "chỉnh sửa/hoàn thiện giới tính" hoặc các can thiệp y tế không cần thiết tương tự hay không?	☐	☐
Quốc gia của bạn có hình sự hóa mối quan hệ cùng giới đồng thuận giữa những người trưởng thành hay không?	☐	☐
Người LGBTI có là đối tượng bị nhắm tới của các luật về người vô gia cư, trật tự công cộng, đạo đức xã hội hay không?	☐	☐

Quốc gia của bạn có các chính sách nhằm ngăn chặn phân biệt đối xử và kỳ thị với người LGBTI không?	☐	☐
Có chính sách pháp luật và/hoặc quy trình thủ tục nào được thực hiện khi người LGBTI khiếu nại hoặc tố cáo về việc bị quấy rối hay phân biệt đối xử không?	☐	☐
Quốc gia của bạn có quy định trong luật về việc bình đẳng tiếp cận dịch vụ y tế không? Trong thực tế, người LGBTI có bình đẳng trong tiếp cận dịch vụ y tế không?	☐	☐
Quốc gia của bạn có quy định trong luật về việc bình đẳng tiếp cận công lý không? Trong thực tế, người LGBTI có bình đẳng trong tiếp cận công lý không?	☐	☐
Quốc gia của bạn có quy định trong luật về việc bình đẳng tiếp cận nhà ở không? Trong thực tế, người LGBTI có bình đẳng trong tiếp cận nhà ở không?	☐	☐
Quốc gia của bạn có quy định trong luật về việc bình đẳng tiếp cận giáo dục không? Trong thực tế, người LGBTI có bình đẳng trong tiếp cận giáo dục không?	☐	☐
Quốc gia của bạn có quy định trong luật về việc bình đẳng tiếp cận việc làm không? Trong thực tế, người LGBTI có bình đẳng trong tiếp cận việc làm không?	☐	☐
Quốc gia của bạn có làm báo cáo quốc gia hàng năm để theo dõi tình trạng người LGBTI trong nước không?	☐	☐
Quốc gia của bạn có thừa nhận quyền được công nhận và thay đổi giấy tờ nhân thân (giới tính, tên gọi) của người chuyển giới không?	☐	☐
Quốc gia của bạn có hình sự hóa quan hệ tình dục cùng giới đồng thuận giữa những người trưởng thành hay không?	☐	☐
Độ tuổi theo luật cho quan hệ tình dục tự nguyện giữa người khác giới có giống như với quy định cho người LGBTI không?	☐	☐
Quốc gia của bạn có quy định nào về việc xác định và truy tố các tội phạm thù ghét và bạo lực dựa vào xu hướng tính dục tự nhận hay được cho là của một người không?	☐	☐
Cán bộ thực thi pháp luật có được tập huấn về không phân biệt đối xử và các chủ đề LGBTI không?	☐	☐
Bạn có biết số liệu nào về các trường hợp phân biệt đối xử và bị truy tố không?	☐	☐
Quốc gia của bạn có công nhận việc bị ngược đãi dựa trên xu hướng tính dục và bản dạng giới là một trong những cơ sở để xin tỵ nạn không?	☐	☐

Gợi ý các câu hỏi để chất vấn trong cơ quan lập pháp, với các bộ trưởng và người ra quyết định

Chất vấn với Chính phủ về việc cung cấp các thông tin tùy theo bối cảnh cụ thể của quốc gia:

- Các bộ ngành chính phủ có chính sách đặc thù nào để thực thi bình đẳng và chống phân biệt đối xử dựa trên xu hướng tính dục, bản dạng giới và thể hiện giới/ với người đồng tính, song tính, chuyển giới không? Có khung chính sách và trách nhiệm giải trình nào không; nếu có, thì có những báo cáo về thực thi không? Các bộ ngành có hợp tác về chủ đề LGBTI không?
- Có các số liệu chính thức ghi nhận lại những trường hợp bạo lực và phân biệt đối xử chống lại người LGBTI không?

- Tỷ lệ bạo lực và phân biệt đối xử hướng tới người LGBTI là bao nhiêu?
- Có nghiên cứu nhà nước nào được tiến hành để tìm hiểu về những nguyên nhân gây ra bạo lực hướng tới người LGBTI không?
- Hiện đang có thông tin nào về những hình thức bạo lực với người LGBTI?
- Mức độ chính phủ tuân thủ các khuyến nghị của cơ quan nhân quyền quốc gia (nếu có) trong việc phòng chống và xử lý các hành vi bạo lực chống lại người LGBTI, hoặc được cho là người LGBTI là như thế nào? Việc tham gia, chấp thuận và thực thi các khuyến nghị trong Rà soát Định kỳ Phổ quát (UPR) tại Hội đồng Nhân quyền Liên Hợp Quốc như thế nào?
- Chính phủ đang thu thập được những dữ liệu nào về các chủ đề LGBTI?
- Số liệu phân tách về LGBTI có đang được thu thập và báo cáo, bao gồm trong quá trình Điều tra Dân số hoặc các cơ chế rà soát của Chương trình Nghị sự 2030 vì sự Phát triển Bền vững không?

Chất vấn với Bộ Y tế:

- Nhân viên y tế công có được tập huấn bắt buộc về không phân biệt đối xử không?
- Bộ có cách nào để đảm bảo mọi cán bộ, không chỉ cán bộ y tế, mà cả lễ tân, bảo vệ, nhân viên trực và những người khác, được tập huấn thích hợp về chủ đề bình đẳng, không phân biệt đối xử không?
- Có tập huấn nào được yêu cầu dành cho những nhân viên y tế hiểu về các nhu cầu và nguy cơ sức khỏe của người LGBTI không?
- Có những cơ chế giám đánh, đánh giá nào để đảm bảo những tập huấn chuyên đề, nếu có, đóng góp vào việc cải thiện cung cấp dịch vụ cho người LGBTI không?
- Có dịch vụ y tế chuyên biệt nào được thiết kế để giải quyết những nhu cầu của người chuyển giới không? Nếu có, những dịch vụ này có dễ dàng tiếp cận không?
- Có những cơ chế nào để người LGBTI có thể đánh giá chất lượng dịch vụ và góp ý thay đổi không?
- Đã có chiến lược hay kế hoạch quốc gia về HIV chưa, và nếu có, thì có đề cập cụ thể về các nhóm nguy cơ cao không?

Chất vấn với Bộ Tư pháp và/hoặc Bộ Công an:

- Có cách tiếp cận tích hợp sẵn nào để giải quyết trường hợp những người LGBTI là nạn nhân của bạo lực, bao gồm cả các thủ tục dành cho cảnh sát, nhà cung cấp dịch vụ y tế và các bên cung cấp dịch vụ xã hội không?
- Việc điều tra những vụ việc bạo lực, bao gồm bạo lực trên cơ sở phân biệt xu hướng tính dục và bản dạng giới, có được thực hiện kịp thời, độc lập và hiệu quả không?
- Bộ có theo dõi những trường xâm hại tính mạng hay thân thể được dựa trên sự kỳ thị đồng tính/chuyển giới hay không?
- Những cán bộ thi hành công vụ nhận được tập huấn gì về vấn đề bình đẳng và không phân biệt đối xử?
- Có tập huấn cụ thể nào về sắp xếp nơi giam giữ không?
- Bộ làm cách nào để đảm bảo cán bộ thi hành công vụ nắm rõ quy định pháp luật cũng như nhận thức về quyền con người, bao gồm người LGBTI, và áp dụng vào công việc?
- Bộ có làm việc với các tổ chức xã hội dân sự để tiến hành các biện pháp nâng cao nhận thức công chúng toàn diện và chiến dịch truyền thông về chủ đề xu hướng tính dục và đa dạng giới không?

Chất vấn với Bộ Giáo dục:

- Bộ có làm việc với các tổ chức LGBTI để xây dựng giáo trình và tập huấn về quyền con người dành cho giáo viên, phụ huynh và học sinh không?
- Có kế hoạch để xây dựng chương trình giáo dục sức khỏe tình dục toàn diện trong nhà trường và cộng đồng không? Chủ đề đa dạng giới và tính dục có được lồng ghép vào trong giáo trình để giúp thay đổi những định kiến về người LGBTI không?

- Có sáng kiến chống nạn bắt nạt nào được thực hiện trong trường học để giải quyết tình trạng bạo lực và phân biệt đối xử chống lại học sinh tự nhận hay được cho là LGBTI hay không? Nếu có, việc thực hiện như thế nào?
- Nếu không có sáng kiến cụ thể nào về chống nạn bắt nạt trong trường học, thì vấn đề đó được giải quyết như thế nào?
- Người chuyển giới có quyền được đi tới trường với đồng phục theo giới tính mà họ mong muốn hoặc thấy thoải mái không?
- Bộ có hỗ trợ các chiến dịch, sáng kiến, ý tưởng của học sinh về xây dựng môi trường học đường an toàn, không phân biệt đối xử không?
- Sách giáo khoa sử dụng trong chương trình phổ thông có cách tiếp cận tích cực với các chủ đề LGBTI không?

Chất vấn với Bộ phụ trách các vấn đề xã hội:

- Có tập huấn bắt buộc nào về nhận thức LGBTI dành cho nhân viên xã hội làm việc với vấn đề phúc lợi và pháp luật của trẻ em và vị thành niên không?
- Có một chính sách hòa nhập, không phân biệt đối xử nào cam kết rõ ràng giải quyết nhu cầu của người trẻ là LGBTI, như các vấn đề sức khỏe thể chất và tâm trí, các bạo hành, hành vi nguy cơ tình dục và cơ hội sinh kế không?
- Bộ có dành ra ngân sách cho các chương trình phát triển, phòng chống và can thiệp được tham gia và/hoặc tổ chức bởi thanh niên LGBTI không? Nếu có, xin nêu rõ.
- Có ước tính nào về số vụ việc hay tỷ lệ vô gia cư của trẻ em và thanh niên LGBTI không?
- Có một dịch vụ nhà tạm lánh hay nhà ở khẩn cấp dành cho trẻ em và thanh niên LGBTI không?

Chất vấn với cơ quan quản lý hộ tịch:

- Có quy định pháp luật, chính sách hay thực hành nào về hộ tịch hay di cư mà ngăn cản, làm bất lợi người LGBTI trong việc cư trú, viếng thăm hay di cư không?

Chất vấn với Tòa án:

- Tất cả các thẩm phán và nhân viên tòa án có được tập huấn về quyền con người, bao gồm những vấn đề LGBTI không?
- Các thẩm phán có giải quyết các vụ việc bạo lực và phân biệt đối xử dựa trên thù ghét với người LGBTI không?
- Mức độ vô tư không thiên vị như thế nào trong các vụ việc có liên quan tới tình trạng giới và tính dục của các đương sự?
- Quyền của những tù nhân là LGBTI ở nơi nơi giam giữ (bao gồm các trại tạm giam, tạm giữ) được tôn trọng và thực thi như thế nào?
- Có những vụ việc điển hình nào liên quan người LGBTI từng được giải quyết?

Chất vấn trong chính cơ quan lập pháp:

- Cộng đồng LGBTI được đại diện và phản ánh như thế nào trong quy trình lập pháp và các văn bản pháp luật?
- Cơ quan lập pháp đã thực hiện những biện pháp gì để tạo môi trường làm việc an toàn cho người LGBTI?
- Cơ quan lập pháp đã kế hoạch thực thi các khuyến nghị của Ủy ban Toàn cầu về HIV và Luật pháp, bao gồm thực thi cải cách pháp luật liên quan tới nam có quan hệ tình dục với nam và người chuyển giới?

Câu chuyện thực tế: Những ví dụ về hành động của các đại biểu dân cử

Ở mọi khu vực trên thế giới, vẫn đang có những nhà lập đang hành động những bước cụ thể và tiến hành nhiều chiến lược để thúc đẩy quyền con người và sự hòa nhập của người LGBTI. Những câu chuyện ngắn dưới đây sẽ mô tả lại các hành động cụ thể đã được làm. Chúng có thể khác nhau về phong cách và tiếp cận, bởi vì chiến lược mà từng đại biểu dân cử sử dụng được cân nhắc phù hợp với từng bối cảnh và nhu cầu. Một vài ví dụ có thể liên quan tương tự tới nhiều quốc gia, trong khi một số có thể mang tính tham khảo. Không phải tất cả các phương án đều khả thi hay phù hợp.

Như nhiều ví dụ sẽ phản ánh, các đại biểu dân cử có thể thấy lợi ích từ việc tạo đối thoại với các tổ chức đang làm việc với cộng đồng LGBTI. Những hiểu biết và kinh nghiệm làm việc trực tiếp của họ với phân biệt đối xử là rất quan trọng để hiểu những nhu cầu và thách thức của cộng đồng LGBTI trong bối cảnh cụ thể - qua đó giúp cho các đại biểu dân cử có những bước đi phù hợp.

Các ví dụ hướng tới việc khuyến khích và tạo cảm hứng cho các ý tưởng mà đại biểu dân cử cảm thấy phù hợp với bối cảnh đất nước của mình và tìm kiếm những đối tác chiếc lược nhất cho tiến trình này.

Các thiết chế bảo vệ hiến định cho người LGBTI

Nepal: Qui định quyền của các nhóm thiểu số giới và tính dục trong Hiến pháp Nepal[13]

Việc Hiến pháp mới của Nepal ghi nhận rõ ràng nguyên tắc bảo vệ các nhóm thiểu số giới và tính dục không bị phân biệt đối xử là một thành công lịch sử. Việc hòa nhập và bảo vệ đã được đảm bảo phần lớn là từ các nỗ lực vận động chung của các tổ chức xã hội dân sự, như Blue Diamond Society, được hỗ trợ bởi Chương trình Quỹ Toàn cầu HIV Đa quốc gia Khu vực Nam Á và UNDP.

Sau hơn bảy năm thảo luận, Quốc hội Nepan đã chính thức thông qua Hiến pháp mới ngày 16/11/2015 và công bố bốn ngày sau đó. Điều 18 của Hiến pháp, về Quyền Bình đẳng, khẳng định rõ ràng rằng những nhóm bị gạt ra khỏi lề, bao gồm các nhóm thiểu số giới và tính dục, không bị nhà nước và hệ thống tư pháp phân biệt đối.

Thêm nữa, bản Hiến pháp này cũng có những điều quy định rằng công dân Nepal được phép quyết định mình mong muốn bản dạng giới nào được ghi trên các giấy tờ công dân và các nhóm thiểu số giới và tính dục có quyền tham gia đầy đủ vào các thiết chế nhà nước và dịch vụ công "trên cơ sở nguyên tắc hòa nhập."[14]

Bằng cách nào mà những nỗ lực vận động có thể thành công như vậy? Trong nhiều tháng, tổ chức Blue Diamond Society, trong Chương trình Quỹ Toàn cầu HIV Đa quốc gia Khu vực Nam Á đã tổ chức một chuỗi các hoạt động truyền thông và vận động với các cá nhân chủ chốt trong tiến trình soạn thảo Hiến pháp. Tổ chức Blue Diamond Society đã cung cấp thông tin về các vấn đề kỹ thuật cụ thể, về ngôn từ cũng như dữ liệu liên quan tới quyền của các nhóm thiểu số tính dục và giới. Các thành viên Quốc hội đã tham gia những hoạt động như:

- Tháng 6/2015, năm hội thảo khu vực được tổ chức – mỗi khu vực phát triển của Nepal một hội thảo – có sự tham gia của các nhóm cộng đồng vào quá trình soạn thảo. Các hội thảo đã thu hút hơn 100 đại diện từ các nhóm thiểu số xu hướng tính dục và bản dạng giới và đưa ra một loạt các khuyến nghị. Hơn 100 thành viên Hội đồng Lập hiến từ khắp cả nước được tham vấn và cùng gửi khuyến nghị thông qua những nỗ lực điều phối chung.[15]

13 Ví dụ này cũng có trên website của UNDP Châu Á Thái Bình Dương: www.asia-pacific.undp.org/content/rbap/en/home/presscenter/articles/2015/09/28/enshrining-the-rights-of-sexual-and-gender-minorities-in-the-constitution-of-nepal.html.

14 "Các nhóm thiểu số giới và tính dục của Nepal được hưởng các quyền hiến định đầy đủ và bình đẳng. Chúng ta không thể tiếp tục cô lập họ khỏi các dịch vụ xã hội như nhà ở, giáo dục, việc làm, chăm sóc sức khỏe," Manisha Dhakal, Giám đốc Điều hành của Blue Diamond Society phát biểu. "Chúng ta sẽ tiếp tục vận động các nhà làm luật để đảm bảo rằng các quy định này được thực thi đúng đắn, và để các quy định pháp luật, chính sách trong tương lai giải quyết được những vấn đề của cộng đồng chúng ta."

15 www.asia-pacific.undp.org/content/rbap/en/home/presscenter/articles/2015/09/28/enshrining-the-rights-of-sexual-and-gender-minorities-in-the-constitution-of-nepal.html

- Tháng 2/2015, cuộc tham vấn toàn vùng Nam Á về người quyền của người chuyển giới và hijra về sức khỏe đã tạo một diễn đàn quan trọng cho cộng đồng người chuyển giới và hijra nêu những vấn đề họ đang phải đối mặt và tham gia vào các thảo luận mang tính xây dựng với các nhà làm luật. Bộ trưởng Thông tin và Truyền thông đã dự khai mạc và hai thành viên của Hội đồng Lập hiến tham gia chủ tọa và thảo luận chuyên đề.[16]

- Tháng 8/2014, một tham vấn quốc gia đánh giá những rào cản và thách thức của các nhóm cộng đồng trong việc tiếp cận bình đẳng dịch vụ y tế, giáo dục và việc làm. Hơn 200 người tham gia từ cả nước đã tham dự, gồm đại diện từ Bộ Nữ giới, Trẻ em và Phúc lợi Xã hội, Hội đồng Nhân quyền Quốc gia, Bộ Nội vụ, Bộ Y tế, thành viên từ Hội đồng Lập hiến, các đại diện từ chính quyền địa phương và xã hội dân sự.[17]

- Tháng 2/2014, một hội thảo về sự ghi nhận quyền giới và tính dục trong Hiến pháp được tổ chức với các đại diện của Hội đồng Nhân quyền Quốc gia, gồm cả đại diện ở văn phòng khu vực và cấp cơ sở.

Một nghiên cứu tiến hành năm 2014[18] do Blue Diamond Society, UNDP và Học viện Williams phối hợp tổ chức đã cung cấp thêm bằng chứng cho thấy phân biệt đối xử hiện diện rộng rãi trong xã hội Nepal và các qui định hiện hành về chống phân biệt đối xử đã không bảo vệ hiệu quả những nhóm thiểu số giới và tính dục.

Giữ cho vấn đề luôn được công chúng quan tâm là chiến lược vận động hàng đầu của Blue Diamond Society. Trong nhiều năm, họ đã tổ chức các lễ hội "Tự hào" lớn hàng năm để thể hiện một cách cởi mở nguyện vọng để quyền của các nhóm thiểu số giới và tình dục được đảm bảo trong Hiến pháp.

Tunisia: Quyền hiến định mở ra cánh cửa cho xã hội dân sự thúc đẩy sửa đổi pháp luật và xã hội

"Chúng tôi tự hào rằng đó là một bản Hiến pháp hiện đại. Chúng tôi cam kết sẽ thực hiện nghĩa vụ quốc gia và quốc tế của mình. Hiến pháp đảm bảo quyền bình đẳng và không phân biệt đối xử không chỉ dựa trên cơ sở xu hướng tính dục và giới mà còn trên cơ sở tôn giáo, chủng tộc, tài sản, dân tộc, xuất thân, ngôn ngữ, tình trạng cơ thể, khuyết tật và nhiều nội dung khác nữa. Nepal là đất nước đa dạng về cả xã hội, văn hóa, dân tộc và tôn giáo. Chúng tôi phải đảm bảo và bảo vệ quyền của tất cả mọi người và trao cơ hội tăng quyền cho tất cả cộng đồng. Tôi phải nhấn mạnh tầm quan trọng của các tổ chức trong và ngoài nước (cả các tổ chức phi chính phủ trong nước lẫn quốc tế) trong tiến trình này."

– Ramesh Lekhak, Thành viên Quốc hội, Nepal, và Thành viên PGA, 01/10/2015

Các thảo luận về quyền LGBTI tại Tunisia vẫn còn được xem là nhạy cảm với nhiều người dân. Tuy vậy, những thành viên của Hội đồng Hiến pháp Quốc gia, đại diện chính phủ và các tổ chức phi chính phủ đã đóng góp đáng kể cho những tranh luận xã hội gần đây về việc bảo vệ và thúc đẩy quyền và sự hòa nhập của người LGBTI. Cùng với việc thông qua Hiến pháp mới năm 2014, phạm vi của các tranh luận xã hội đã được mở rộng.

Hội đồng Hiến pháp Quốc gia đã tiến hành quá trình tham vấn rộng rãi về dự thảo Hiến pháp. Kết quả là Hiến pháp đã ghi nhận nhiều quyền và tự do như quyền "riêng tư" (Điều 24) và "sự toàn vẹn về cơ thể và phẩm giá" cũng như nghiêm cấm phân biệt đối xử giữa các công dân (Điều 21) hay "tất cả các hình thức nhục mạ bằng lời nói hay thể chất" (Điều 23).

16 www.asia-pacific.undp.org/content/rbap/en/home/presscenter/pressreleases/2015/02/05/transgender-and-hijra-activists-call-for-improved-health-living-conditions-and-enabling-legal-environment/

17 http://bds.org.np/wp-content/uploads/2014/09/Press-Release-National-Consultation-Meeting-FINAL-140903.pdf.

18 Khảo sát Nhóm thiểu số Giới và Tính dục Nepal: Cách tiếp cận hòa nhập. Xem tại: www.asia-pacific.undp.org/content/rbap/en/home/library/democratic_governance/hiv_aids/surveying-nepal-s-sexual-and-gender-minorities--an-inclusive-app.html

Vào tháng 9/2015, trong một cuộc phỏng vấn báo chí, Bộ trưởng Bộ Tư pháp bấy giờ (nay đã bãi nhiệm) đã thảo luận về tầm quan trọng của quyền riêng tư và tự do cá nhân. Ông đã nhắc đến khả năng bãi bỏ Điều 230 của Bộ luật Hình sự Tunisian, vốn có trước Hiến pháp 2014, hình sự hóa nhiều hành vi tình dục, bao gồm tình dục đồng tính nam và nữ.

Dù Điều 230 chưa được bãi bỏ, có nhiều tiến bộ ở các lĩnh vực khác. Cụ thể, năm 2015 một tổ chức phi chính phủ mới, Hiệp hội Shams được thành lập. Ưu tiên của họ là vận động phi hình sự hóa đồng tính ở Tunisia. Khi một sắc lệnh được ban hành vào năm 2016 yêu cầu chấm dứt hoạt động của Hiệp hội Shams, các đại diện xã hội dân sự trong và ngoài nước đã phản đối, xem việc đình chỉ hoạt động này là một đe dọa nghiêm trọng tới quyền tự do hiệp hội ở Tusinia. Hiệp hội Shams đã lật ngược được quyết định, thắng kiện và hoạt động trở lại. Mục tiêu của Hiệp hội Shams là thu hút sự chú ý của truyền thông và tạo ra nhiều tranh luận trong xã hội, thu hút được sự ủng hộ rộng rãi của xã hội dân sự tại Tusinia cho Hiệp hội Shams và các nỗ lực của họ yêu cầu bãi bỏ Điều 230.

Fiji: Hoạt động xã hội dân sự giúp cho sự thừa nhận bản dạng giới thông qua cải cách pháp lý và hiến pháp

Vào năm 1997, khi chỉ mới giành độc lập chưa đầy ba thập kỷ, Fiji trở thành quốc gia thứ hai trên thế giới (chỉ sau Nam Phi) nghiêm cấm phân biệt đối xử dựa trên cơ sở xu hướng tính dục trong Hiến pháp. Tuy vậy, cũng như nhiều quốc gia từng là thuộc địa của Anh, "các kiến thức tình dục ngược với quy luật tự nhiên" và "các hành động khiếm nhã thô tục" giữa người nam với nhau vẫn bị xem là tội phạm. Năm 2005, hai người nam giới bị kết tội vì quan hệ tình dục đồng thuận.[19] Những cáo buộc này sau đó bị bác bỏ bởi tòa tối cao với lý do hiến pháp đã bảo vệ quyền riêng tư, do vậy cũng có hiệu lực phi hình sự hóa đồng tính tại Fiji.

Sau cuộc đảo chính năm 2006, quốc hội giải tán, bản Hiến pháp bị bãi bỏ và chính quyền "lâm thời" giới thiệu một số nghị định theo hướng cải cách pháp luật. Bao gồm: 1) Nghị định Hình sự 2009 xóa bỏ "luật tình dục cùng giới" và ghi nhận hành vi hiếp dâm nam-nam là một tội phạm; và 2) một nghị định về Ủy ban Nhân quyền nhằm tiếp nhận các cáo buộc phân biệt đối xử dựa trên giới, xu hướng tính dục và tình trạng khuyết tật (quy định giống như trong Luật Quan hệ Lao động). Năm 2011, "Nghị định HIV/AIDS" tạo ra sự bảo vệ rộng hơn chống lại phân biệt đối xử và nghị định 57 năm 2012 qui định việc soạn Hiến pháp mới.

Ủy ban soạn thảo Hiến pháp đã kêu gọi góp ý từ tất cả các thành phần xã hội và mạng lưới các nhà hoạt động LGBTI, học giả, luật sư để sử dụng không gian chính trị này cho việc góp ý cho ủy ban soạn thảo. Các tổ chức xã hội dân sự đã kiến nghị đưa lại điều khoản chống phân biệt đối xử của Hiến pháp 1997, cũng như thêm những cơ sở được bảo vệ như bản dạng và thể hiện giới. Liên Hợp Quốc đã hỗ trợ Fiji quá trình tham vấn rộng rãi để nhiều nhà hoạt động xã hội cùng tham gia. Các góp ý được tham khảo như là các bằng chứng và khuyến nghị chính sách của Liên Hợp Quốc, xã hội dân sự và các đối tác khác, bao gồm Bộ nguyên tắc Yogyakarta, các khuyến nghị của Ủy ban Toàn cầu về HIV và Pháp luật, các phát biểu của Tổng Thư ký Ban Ki-moon, các công ước nhân quyền quốc tế, cùng với các báo cáo bạo lực và vi phạm quyền và tác động của nó lên sức khỏe như HIV và sức khỏe tâm thần.

Các nỗ lực tập thể này đã có kết quả trong năm 2013 khi Hiến pháp được thông qua đã bao gồm mở rộng điều khoản chống phân biệt đối xử trong đó nêu cụ thể, "xu hướng tính dục, bản dạng và thể hiện giới." Sau Hiến pháp, các tranh luận cởi mở về chủ đề LGBTI tại Fiji trở nên thuận lợi, dễ dàng hơn. Cuối năm 2014, các nhà hoạt động LGBTI cùng với nhân viên Liên Hợp Quốc đã được mời điều hành phiên họp về "Bản dạng giới và Pháp luật" trong Hội nghị Thường niên Tư pháp. Ở đó, một nhà hoạt động chuyển giới, Shivana Singh, đã kể về các trường hợp bị xâm hại và phân biệt đối xử, bao gồm cả từ nhân viên nhà nước, đồng thời cho rằng Hiến pháp mới là "thắng lợi của toàn dân Fiji", nhấn mạnh tầm quan trọng nhu cầu được thừa nhận pháp lý bản dạng giới của người chuyển giới.

Một năm sau (2015), các nhân vật hàng đầu, gồm cả Tổng thống, quyền Thủ tướng và các lãnh đạo của Nhà thờ Giám lý Fiji, đều phát biểu mạnh mẽ tại sự kiện khởi động chiến dịch Tự do & Bình đẳng của Liên Hợp Quốc tại Thái Bình Dương. Tổng thống Ratu Epeli Nailatikau tuyên bố: "Luật pháp không phải là tất cả. Tôi kêu gọi mọi người dân ở Thái Bình Dương cùng hành động vì sự bình đẳng. Cùng nhau chúng ta có thể chấm dứt sự trêu chọc, bạo lực và các hình thức phân biệt đối xử khác chống lại một người chỉ đơn giản vì họ là ai hay họ yêu ai."

Thái độ người dân ngày càng chấp nhận quyền bình đẳng của người LGBTI hơn, như phát hiện từ các khảo sát và truyền thông trong giới trẻ. Dù vậy, sự lo âu vẫn còn và sự phân biệt đối xử vẫn tiếp dẫn, như vụ việc hủy sự kiện "Gay Pride" bởi cảnh sát vào năm 2015 hay việc Tòa án Tối cao bác bỏ yêu cầu thay đổi giới tính trên giấy khai sinh của một người chuyển giới nữ.

19 Khảo sát Nhóm thiểu số Giới và Tính dục Nepal: Cách tiếp cận hòa nhập. Xem tại: www.asia-pacific.undp.org/content/rbap/en/home/library/democratic_governance/hiv_aids/surveying-nepal-s-sexual-and-gender-minorities--an-inclusive-app.html

Những bước tiến của Fiji cho thấy việc thúc đẩy quyền LGBTI không xảy ra tức thì, mà cần sự hỗ trợ mang tính lâu dài, chiến lược của những liên mạng rộng lớn.

Đại biểu dân cử dẫn dắt tiến trình thay đổi pháp luật

Argentina: Từ luật hôn nhân bình đẳng cho đến luật về bản dạng giới - niềm tự hào quốc gia

Các bước phát triển then chốt trong những năm đầu thế kỷ 21 đã giúp cho nhóm các tổ chức LGBTI ở Argentina nhận ra rằng đã đến thời điểm thúc đẩy các quyền dân sự cho cộng đồng LGBTI ở nước mình. Chúng bao gồm: a) việc thông qua Kế hoạch Quốc gia Giảm thiểu Phân biệt đối xử, trong đó có một chương về những chính sách công liên quan tới đa dạng tính dục, thừa nhận quyền của các gia đình chùng giới ngang bằng với các gia đình truyền thống; b) bãi bỏ các luật miễn trừ những hành động xảy ra trong thời kỳ độc tài; và c) thông qua hôn nhân bình đẳng và luật về bản dạng giới ở Tây Ban Nha, một quốc gia cũng giống như Argentina với sự hiện diện mạnh mẽ của Nhà thờ Công giáo.

Trong bối cảnh vào năm 2005, khi Liên đoàn LGBT Argentina được thành lập, cùng với Hiệp hội Xuyên giới, Chuyển giới Argentina (ATTTA) đã kêu gọi: a) thông qua luật hôn nhân bình đẳng và bản dạng giới; b) bãi bỏ các luật tội phạm hóa đồng tính và ăn mặc xuyên giới; c) tích hợp nội dung đa dạng tính dục vào chương trình giáo dục toàn diện về tình dục; và d) thông qua một luật chống phân biệt đối xử mới. Chiến lược thực hiện những hành động này vừa to lớn nhưng cũng rất đơn giản: thúc đẩy tất cả những bên có liên quan.

Luật hôn nhân cùng giới là nội dung vấp phải ít chống đối nhất và đã được chọn để vận động công chúng trước khi trình và thông qua luật về bản dạng giới. Các tổ chức xã hội dân sự đã thiết kế một cách khéo léo các chiến lược được thay đổi với từng bang, cũng như với truyền thông và các tác nhân xã hội khác.

Chiến lược được tập trung vào mảng lập pháp, bao gồm việc soạn thảo và đề xuất các bản dự thảo hôn nhân bình đẳng và bản dạng giới. Bản thảo đầu tiên về hôn nhân bình đẳng được giới thiệu vào năm 2005 và dự thảo đầu tiên về bản dạng giới vào năm 2007. Cả hai đề xuất dự thảo đều có chữ ký của ít nhất một đại diện của những đảng phái có trong quốc hội.

Với mục tiêu đảm bảo sự ủng hộ và tham gia tích cực của các bộ trưởng trong chính phủ, nhiều cuộc họp đã được tổ chức với các bộ trưởng và thư ký có liên quan nhất; thông qua họ, những bộ trưởng khác cũng được tiếp cận theo hiệu ứng dây chuyền đã dẫn tới một cuộc họp với Chủ tịch Hội đồng Bộ trưởng.

"Sau cuộc khủng hoảng sâu sắc về xã hội, kinh tế, chính trị, các thảo luận về xã hội và dân quyền trở nên sôi nổi, người dân Argentina đã cởi mở trong việc thảo luận với các thiết chế truyền thống về các vấn đề dân quyền. Tiến trình thừa nhận quyền hôn nhân bình đẳng đã được ví như niềm tự hào dân tộc của chúng tôi, khiến nhiều chính trị gia thay đổi quan điểm chính trị của họ về sự đa dạng, do đó, luật bản dạng giới được thông qua hầu như không gặp phải trở ngại nào."

- María Rachid,
Nhà lập pháp thành phố Buenos Aires, Argentina

Hai nhóm làm việc đã được thành lập để đảm bảo đối thoại thông suốt giữa các đại biểu quốc hội: Nhóm Làm việc các Đảng phái Chính trị và Nhóm Làm việc Quốc hội Ủng hộ Hôn nhân Bình đẳng và các luật Bản dạng Giới. Cả hai nhóm đều nhắm đến việc quy tụ sự ủng hộ cho các đạo luật trong các đại biểu quốc hội ở những đảng phái chính trị khác nhau. Nhóm thứ hai được tham gia đa phần với các chính trị gia trẻ và ủng hộ nữ quyền, khiến họ trở thành đồng minh chiến lược trong việc khuyến khích các thành viên quốc hội ủng hộ cho chiến dịch.

Một điểm khác của kế hoạch vận động là tranh thủ sự ủng hộ của những tổ chức LGBTI ở nước ngoài. Khi Tổng thống Argentina công du ở những nước khác, các tổ chức này đã yêu cầu được gặp tổng thống, giành cơ hội để thuyết phục về luật hôn nhân bình đẳng và bản dạng giới ở Argentina.

Chiến lược Tư pháp được tiến hành trực tiếp thông qua các vụ kiện chiến lược. Hơn một trăm vụ kiện liên quan tới hôn nhân bình đẳng và hơn một trăm vụ kiện khác liên quan tới bản dạng giới đã được đưa ra tòa. Các viên chức tòa án được kêu gọi để quyết định xem liệu việc từ chối bản dạng tự nhận của người chuyển giới có vi phạm nghiêm trọng hai điều khoản pháp lý cơ bản của Argentina: quyền tự quyết và quyền tự nhận dạng, một khái niệm được định nghĩa bởi nền tư pháp Argentina là "quyền là chính mình và không phải là người khác".

Các vụ kiện đã dấy lên vô số tranh luận ở Quốc hội. Cùng lúc, việc khởi kiện đã tạo cơ hội để những câu chuyện đời thực về những con người tìm kiếm sự thừa nhận pháp luật đối với hôn nhân và bản dạng giới của họ. Các viên chức Tư pháp đã thống nhất về quan điểm khẳng định quyền của cá nhân tự nhận dạng mình hoàn toàn dựa trên việc thể hiện ý chí chứ không phải là những bằng chứng hay yếu tố ngoại cảnh, như là giấy tờ y tế, lời chứng, xác nhận, v.v. Các phán quyết tư pháp đồng thời nhấn mạnh rằng sự thay đổi pháp lý về bản dạng giới chỉ nên là một thủ tục hành chính đơn giản và phổ thông, với điều kiện duy nhất là sự thể hiện ý chí của đương sự. Quan điểm này sau đó đã chuyển hóa vào luật và được thông qua.

Cả Liên đoàn LGBTI và ATTTA đã thiết lập nên một liên minh vững chắc với giới truyền thông đại chúng. Một nhóm các nhà báo và biên tập ủng hộ cho chiến dịch được ưu tiên hàng đầu để đưa các tin tức và câu chuyện về những cá nhân trong các vụ việc pháp lý. Một cẩm nang nhà báo về luật bản dạng giới đã được biên soạn như là một công cụ để thúc đẩy thông điệp tích cực trực tiếp đến công chúng. Việc xây dựng mối quan hệ gần gũi với báo chí được xem là tối quan trọng trong việc tạo ra những thảo luận có lợi trong quá trình diễn ngôn về luật hôn nhân bình đẳng và bản dạng giới.

Trong những năm hoạt động sôi nổi nhất, Liên đoàn LGBTI và ATTTA đã có thêm nhiều đồng minh và tác nhân chiến lược: các liên đoàn lao động, các đại học, học giả, hội đoàn sinh viên, nhân vật công chúng, nhà báo, nghệ sĩ và các thành viên của những tổ chức tôn giáo khác nhau (bao gồm Công giáo và các giáo hội Candomblé[20]). Những đại diện từ tất cả các thành phần xã hội này đều công khai ủng hộ dự luật, cùng tham gia vào một chiến dịch, với cùng một thông điệp và tiếng nói.

Cuối cùng, kết quả là luật hôn nhân bình đẳng đã được thông qua vào tháng 7/2010. Công tác chuẩn bị cho chiến dịch thông qua luật Bản dạng Giới đã được bắt đầu ngay sau đó, với chữ ký ủng hộ đầu tiên đến trực tiếp từ Chủ tịch Hội đồng Bộ trưởng. Thành công kế tiếp là luật Bản dạng Giới được thông qua tháng 5/2012. Việc bỏ phiếu thông qua gần như không có sự phản đối nào.

Hai đạo luật nói trên đã thay đổi một cách to lớn cuộc sống của nhiều con người. Một nghiên cứu đã chỉ ra rằng, sau khi luật Bản dạng Giới mới được thông qua, 70% người chuyển giới nữ ghi nhận rằng họ không còn trải qua kỳ thị và phân biệt đối xử trong dịch vụ y tế; 1 trong 10 người chuyển giới nữ và 3 trong 10 người chuyển giới nam đã trở lại trường hoàn thành việc học, 3 trong 10 người chuyển giới nữ và 6 trong 10 người chuyển giới nam bắt đầu đi tìm việc làm. Nhưng quan trọng hơn cả, tất cả họ đều cảm thấy sự tự quý trọng bản thân mình tăng lên và cảm giác hạnh phúc vì "là chính mình chứ không phải là ai khác."

Liên bang Bosnia và Herzegovina: Ủy ban Phụ nữ làm việc với các tổ chức phi chính phủ sử dụng thủ tục rút gọn cho sửa đổi Bộ luật Hình sự

Vào năm 2014, Liên bang Bosnia và Herzegovina (FBiH)[21] chỉ còn duy nhất một đơn vị hành chính là không giải quyết vấn đề tội phạm thù ghét trong Bộ luật Hình sự.

Ủy ban Đại biểu Quốc hội Nữ của Hạ Viện FBiH đã tích cực làm việc với Trung tâm Sarajevo Open đấu tranh chống lại tội phạm và phát ngôn thù ghét[22] về đề xuất sửa đổi Bộ luật Hình sự, bao gồm các qui định về tội phạm thù ghét dựa trên xu hướng tính dục và bản dạng giới. Các nhà vận động hướng tới việc nội luật hóa các qui định của Luật Liên bang về Bình đẳng Giới vào Luật Chống Phân biệt đối xử và Bộ luật Hình sự Quận Brčko.

Năm 2014, Ủy ban Phụ nữ hợp tác với Bộ Tư pháp FbiH và đệ trình Quốc hội một Dự thảo Luật Sửa đổi Bộ luật Hình sự. Hạ Viện FbiH đã thông qua Dự thảo Luật Sửa đổi vào cùng năm, nhưng phiên làm việc của Thượng Viện FbiH để thông qua dự luật lại không được lên kế hoạch trong năm 2014. Cuộc tổng tuyển cử được tiến hành ở FbiH vào năm 2014, khiến cho việc thông qua các sửa đổi hoạn sang năm 2015. Cuối cùng, vào ngày 23/02/2016, trong phiên làm việc thứ 8 của Hạ Viện ở Sarajevo, Dự thảo Luật Sửa đổi Bộ luật Hình sự đã được thông qua bằng thủ tục rút gọn.

20 Candomblé là một tôn giáo dựa trên các đức tin của người Châu Phi ở nhiều quốc gia Mỹ Latin.

21 Liên Bang Bosnia và Herzegovina (FBiH) là một trong hai thực thể chính trị tạo nên nước Bosnia và Herzegovina. Thực thể còn lại là Cộng hòa Srpska.

22 Liên minh này gồm 10 tổ chức phi chính phủ từ Bosnia và Herzegovina.

Ấn Độ: Dự luật Chuyển đổi giới tính

Thượng Viện Ấn Độ đã nhất trí thông qua một dự luật được đề xuất cá nhân vào tháng 4/2015 nhằm bảo vệ và thừa nhận quyền của người chuyển giới. Được đề xuất bởi đại biểu Tiruchi Siva, dự luật gồm 58 điều khoản và đảm bảo các quyền giáo dục, việc làm, hỗ trợ tài chính và hòa nhập xã hội. Nó cũng thiết lập Tổng đài Việc làm, Ủy ban Nhà nước và Quốc gia về Người Chuyển giới và Tòa án Chuyên trách Quyền Chuyển giới. Phát biểu với Tờ Tin nhanh Ấn Độ vào ngày 25/4/2015, Siva nói rằng "tôi rất hạnh phúc và hào hứng. Tôi đã thấy họ, thấy cách họ bị phân biệt đối xử và bạo hành. Tôi nghĩ rằng giải pháp duy nhất đó chính là pháp luật."

UNDP đã hỗ trợ tích cực tiến trình này cùng với các đối tác xã hội dân sự, như Cơ quan Tình nguyện Y tế (một đơn vị của Chương trình HIV Liên Quốc gia Nam Á, tài trợ bởi Quỹ Toàn cầu). Các hành động cụ thể bao gồm tham vấn với đại diện cộng đồng và đại biểu quốc hội ở cấp bang và nhà nước. UNDP và Cơ quan Tình nguyện Y tế vẫn đang tiếp tục hỗ trợ việc thảo luận và vận động cho dự luật ở Hạ Viện.

Mozambique: Xóa bỏ những quy định hình sự hóa đồng tính trong bộ luật hình sự từ thời thuộc địa

Những diễn giải văn hóa về việc đồng tính "đi ngược lại giá trị Châu Phi" đã được bác bỏ thành công vào tháng 7/2015 khi Nghị viện Mozambique thông qua Bộ luật Hình sự mới phi hình sự hóa đồng tính.

Nhiều đại biểu dân cử xem đây là một chuyển biến quan trọng, vì việc hình sự hóa hành vi tình dục cùng giới đồng thuận giữa những người trưởng thành là vi phạm quyền riêng tư, tự do, không phân biệt đối xử, những quyền được bảo vệ bởi pháp luật quốc tế và nghĩa vụ quốc gia là phải bảo vệ quyền con người của mọi người, cũng như nguyên tắc mọi người bình đẳng trước pháp luật.

"Là một thành viên lâu năm của PGA, Tôi rất vinh dự được đóng góp cho việc soạn thảo và sửa Bộ luật Hình sự ở Mozambique có từ năm 1886 trong suốt thời kỳ thuộc địa. Hơn thế nữa, tôi tin rằng việc hình sự hóa con người dựa trên xu hướng tính dục của họ đi ngược lại với tất cả những Công ước Nhân quyền quốc tế và khu vực. Bộ luật Hình sự mới đã có những thay đổi mang tính thực chất cả về chính trị, kinh tế, xã hội ở Mozambique. Thông qua những thay đổi này của Bộ luật Hình sự, Mozambique cam kết mạnh mẽ và tái khẳng định cuộc chiến chống lại phân biệt đối xử dựa trên xu hướng tính dục và bản dạng giới. Thông điệp được chuyển tải là tất cả các quốc gia có nghĩa vụ phải đảm bảo nhân quyền và quyền bình đẳng cho tất cả mọi người dân."

- Antonio Niquice, Nghị sĩ Mozambique, và Thành viên PGA

Những người tham gia vào tiến trình này tại Mozambique đã chia sẻ một số bài học kinh nghiệm:

- Hợp tác và xây dựng mối quan hệ đối tác. Các đại biểu dân cử có thể kêu gọi các tổ chức như PGA, các cơ quan có liên quan, bao gồm các cơ quan đa phương, về hỗ trợ kỹ thuật và cơ hội kết nối với những đại biểu dân cử ở quốc gia khác có kinh nghiệm trong lĩnh vực bình đẳng, chống phân biệt đối xử.

- Các đại biểu dân cử có thể rút kinh nghiệm của các nước láng giềng trong việc xây dựng lập luận và cung cấp bằng chứng liên quan tới quyền của người LGBTI.

- Các đại biểu dân cử có thể đề xuất sáng kiến, ra các nghị quyết, tuyên bố, chất vấn hỗ trợ cải cách pháp luật (ví dụ như các biện pháp bảo vệ, tội phạm thù ghét), phi hình sự hóa, đặc biệt về những qui định phápluật không thống nhất với pháp luật nhân quyền.

El Salvador: Đối thoại giữa các đại biểu dân cử và tổ chức xã hội LGBTI dẫn đến việc tăng hình phạt đối với tội phạm do sự thù ghét dựa trên xu hướng tính dục và bản dạng giới

Bạo lực chống lại cộng đồng LGBTI và thực trạng những hành vi tấn công cá nhân không được truy tố, đặc biệt từ các băng nhóm lẫn cảnh sát, là một vấn đề nhức nhối ở El Salvador. Hệ thống tư pháp hình sự đã không thể thừa nhận và điều tra các vụ việc thù ghét nhằm tới người LGBTI, vì thế khiến cho những cá nhân này càng dễ bị tấn công hơn. Cụ thể, những người chuyển giới là đối tượng của các vụ giết chóc. Hầu hết các vụ việc đều không được điều tra và không ai bị truy tố.

Vào tháng 9/2015, Hội đồng Lập pháp của El Salvador đã thông qua việc sửa đổi Bộ luật Hình sự, theo đó tăng mức hình phạt đối với tội giết người (điều 129) và đe dọa giết người (điều 155) được kích động bởi sự thù địch, bao gồm dựa trên cơ sở chủng tộc, dân tộc, quan điểm chính trị, tôn giáo, giới tính, bản dạng và thể hiện giới, xu hướng tính dục hay bất kỳ điều gì khác.

Theo Karla Avelar, Giám đốc Điều hành của COMCAVIS TRANS, một tổ chức LGBTI của El Salvador: "Đây là sự khởi đầu cho những sửa đổi khác mà chúng ta phải đạt được ở đất nước nhỏ bé của mình."

Đây là điển hình cho thấy việc bảo vệ quyền của các nhóm dễ bị tổn thương, bao gồm xu hướng tính dục, bản dạng và thể hiện giới trong một loạt phân loại có thể là một phương pháp tốt để đảm bảo các biện pháp bảo vệ. Khi được đặt vào chung với hàng loạt các cơ sở được bảo vệ khác như chủng tộc, dân tộc, tôn giáo và giới tính, nó có thể làm các thành phần xã hội khác ủng hộ và thông qua những thay đổi này.

Uruguay: Quyền LGBTI được thúc đẩy trong các tiến trình mở rộng dân chủ

Ở Uruguay, luật kết hợp dân sự được thông qua vào năm 2007 trong một kết quả bỏ phiếu rất thấp ở cả hai Hạ viện và Thượng viện. Hai năm sau, luật bảo vệ trẻ em mới được thông qua, cho phép việc nhận con nuôi của các cặp cùng giới nam. Trong cùng năm, Luật Bản dạng giới (luật Số 18,620) cũng được phê chuẩn.

"Sửa đổi này là một bước tiến quan trọng trong việc thúc đẩy đối thoại cởi mở về quyền con người của người LGBTI, và là một công cụ mạnh mẽ để đảm bảo quyền bình đẳng, tôn trọng tất cả mọi cá nhân. Nó cũng nhấn mạnh rằng bạo lực, dù dưới hình thức nào, nhưng đặc biệt là dựa trên những cơ sở này, sẽ bị lên án mạnh mẽ. Tôi rất hài lòng khi những cuộc họp gần đây của PGA với đại diện cộng đồng LGBTI và nhà lập pháp El Salvador, bao gồm cả Điều phối viên ba đảng phái chính trị lớn nhất, FMLN, GANA và ARENA, để vận động thông qua sửa đổi này đã có một kết quả tuyệt vời. Sự khởi đầu này mang những nhà lập pháp đến gần hơn với người dân và đáp ứng nguyện vọng của họ."

- Berta Sanseverino, Chủ tịch Hội đồng Nhân quyền, Hạ viện Uruguay, và Thành viên Hội đồng PGA

Sáu năm sau, vào tháng 4/2013, Uruguay thông qua luật hôn nhân bình đẳng. Luật này nhận được 71 phiếu thuận ở Hạ Viện và 23 phiếu thuận cùng 8 phiếu trống ở Thượng Viện. Luật này đã được đề xuất từ năm 2011 bởi nhóm các tổ chức xã hội dân sự, khởi xướng bởi Ovejas Negras (Cừu Đen), một hiệp hội quốc gia LGBTI.

Mất ba năm để thông qua luật hôn nhân bình đẳng vì phải trải qua quá trình rà soát vô cùng kỹ lưỡng của một nhóm luật sư là thành viên của Ủy ban Hiến pháp và Dân luật. Các luật sư đã rà soát dự thảo được đề xuất bởi các tổ chức xã hội dân sự để đảm bảo rằng dự thảo đề xuất phù hợp với các tiêu chuẩn hiến pháp và pháp luật hiện hành.

Nhiều yếu tố đã góp phần cho kết quả thành công này. Trước hết, dự thảo được viết bởi các tổ chức xã hội dân sự một cách bài bản và đúng kỹ thuật, được các chuyên gia pháp lý có hiểu biết chuyên sâu về luật nhân quyền cố vấn. Thứ hai, Uruguay có phong trào xã hội dân sự được tổ chức tốt và nhiều hiểu biết. Thứ ba, một số lượng lớn những chính

trị gia trẻ ủng hộ cho những sửa đổi pháp luật cũng là thành viên của Nghị viện và đảng chính trị. Cuối cùng, các thành viên bảo thủ trong xã hội vốn phản đối hôn nhân cùng giới đã không thể hiện sự phản đối như với việc thừa nhận kết hợp dân sự cho các cặp đôi cùng giới.

Các yếu tố nêu trên đã tạo ra một môi trường thuận lợi cho việc bảo vệ quyền LGBTI tại Uruguay. Việc thông qua luật cũng xuất phát từ những bối cảnh thuận lợi trong khu vực và thế giới, cụ thể là những thay đổi tích cực ở Argentina hay Tây Ban Nha. Cuối cùng, bản thân chính phủ cũng ủng hộ cho sự tiến bộ nói chung, như luật về bỏ thai tự nguyện (2012) và luật Hỗ trợ Sinh sản (2013).

Đồng thời, người dân nói chung và truyền thông đại chúng cũng có thêm không gian cho thảo luận mở rộng dân chủ. Các điều tra được tiến hành với công chúng cho thấy sự ủng hộ mạnh mẽ với các luật và sửa đổi này. Phần đông truyền thông đều ủng hộ tiến trình lập pháp và không thể hiện những quan điểm tiêu cực về luật hôn nhân bình đẳng. Mặt khác, đám cưới đồng tính đầu tiên ở Uruguay được hơn 100 tờ báo đưa tin. Những người có quyền lực chính trị cao nhất và thành phần bảo thủ trong xã hội Uruguay lại không có ý định ngăn cản báo chí trong chủ đề hôn nhân cùng giới, hoàn toàn khác với dự luật bỏ thai tự nguyện khi nó được đề xuất.

Việc thông qua Luật Hôn nhân Bình đẳng đã tạo một hiệu ứng dây chuyền lên những thay đổi pháp luật khác. Ví dụ, Bộ luật Dân sự được sửa đổi, quy định thêm nghĩa vụ của cha mẹ với con cái (cả con ruột và con nuôi) cũng như cải thiện các vai trò chăm sóc của cha mẹ, khuyến khích sự bình đẳng giữa nam và nữ.[23]

Nhờ vào Bộ luật Dân sự mới, Bộ Giáo dục và Văn hóa đã thành lập Ủy ban Phòng chống Kỳ thị Đồng tính. Luật Hôn nhân Bình đẳng cũng dẫn đến việc tạo ra các cơ quan quyền con người, như Thư ký Đa dạng Tính dục thuộc Bộ Phát triển Xã hội và một cơ quan tương tự ở thủ đô Montevideo. Bộ Phát triển Xã hội đã có Chính sách Bảo trợ Xã hội cho các nhóm Dễ Bị Tổn thương, bao gồm người LGBTI và người lao động tình dục. Các thỏa thuận đã được thống nhất giữa Khoa Tâm lý và Bộ Phát triển Xã hội để cung cấp dịch vụ tư vấn tâm lý cho cộng đồng LGBTI.

Tuy vậy, một đề xuất về hạng ngạch lao động dành cho người LGBTI, tương tự như đối với cộng đồng gốc Phi, và việc cấp học bổng cho những cá nhân có hoàn cảnh khó khăn vẫn đang được thảo luận. Theo đó, chương trình học bổng vốn hỗ trợ 8% người dân khó khăn về kinh tế nhất, lại chưa tính đến nhu cầu của người LGBTI.

Các chính sách hỗ trợ thường mất nhiều thời gian để tạo ra sự thay đổi đáng kể và trực tiếp tới đời sống người dân, nhưng chắc chắn Uruguay vẫn kiên định với con đường phát triển bền vững đi cùng sự bình đẳng, hợp tác giữa người dân và chính phủ của họ.

Malta và Chile: Dẫn đầu trong việc bảo vệ quyền của người liên giới tính

- Vào tháng 4/2015, Nghị viện Malta đã thông qua Luật Bản dạng Giới, Thể hiện Giới và Đặc điểm Giới tính. Luật này nghiêm cấm việc "bình thường hóa" phẫu thuật bộ phận sinh dục đối với trẻ em liên giới tính, đồng thời cho phép thủ tục nhận dạng giới nhanh dựa trên mong muốn của bản thân, cho phép cha mẹ và người giám hộ tạm dừng việc ghi thông tin giới tính trên giấy khai sinh cho tới khi bản dạng giới của đứa trẻ được nó tự xác định cũng như nhiều điều khoản khác liên quan tới y tế và không phân biệt đối xử.

- Năm 2014, Tổng thống Chile đã thành lập Hội đồng Quốc gia Trẻ em để nội luật hóa những yêu cầu trong Công ước Quyền Trẻ em. Hội đồng này bao gồm đại diện từ tất cả các cơ quan hành pháp, lập pháp, tư pháp và xã hội dân sự. Những nhà hoạt động liên giới tính tổ chức tập huấn và cung cấp tài liệu cho Hội đồng. Bộ Y tế thành lập nhóm làm việc về chủ đề liên giới tính, đây là kết quả của Thông tư Số N18, ngày 22/12/2015, về "các vấn đề chăm sóc sức khỏe cho trẻ em liên giới tính." Thông tư này yêu cầu chấm dứt "những điều trị không cần thiết để 'bình thường hóa' trẻ em liên giới tính, bao gồm việc phẫu thuật bộ phận sinh dục không thể đảo ngược, cho tới khi chúng đủ tuổi để quyết định cơ thể của mình." Vào năm 2016, mục "Đặc điểm giới tính" đã được thêm vào Điều 8 của dự thảo luật chống phân biệt đối xử về đảm bảo quyền cho trẻ em.

Việt Nam: Bước tiến trong quyền của người chuyển giới

Vào ngày 24/11/2015, Quốc Hội Việt Nam bỏ phiếu thông qua việc thừa nhận quyền của người chuyển giới trong Bộ luật Dân sự. Quy định mới này là một bước tiến lớn trong việc bảo vệ quyền của người chuyển giới và là kết quả của quá trình vận động từ các tổ chức LGBTI với sự giúp đỡ trực tiếp từ UNDP.

23 Ví dụ, ở Uruguay, trước sửa đổi, chỉ có phụ nữ mới có quyền yêu cầu đơn phương ly hôn. Với bộ luật mới, cả hai bên trong hôn nhân đều có thể yêu cầu đơn phương ly hôn.

Cách tiếp cận có sự tham gia của nhiều bên liên quan và liên minh các đối tác đã được tạo ra nhằm huy động các mối quan hệ sẵn có giữa UNDP và Chính phủ Việt Nam trong hàng loạt vấn đề, bao gồm cả những vấn đề được xem là nhạy cảm. Quá trình thảo luận diễn ra giữa thành viên Quốc Hội và các đại diện cộng đồng LGBTI về tác động chính sách lên quyền của người chuyển giới. Trước khi dự án được bắt đầu, các nhà làm luật chưa được thuyết phục về nhu cầu cần phải có sự thay đổi pháp luật cũng như chưa có đủ thông tin về các vấn đề cụ thể mà cộng đồng LGBTI đối mặt. Trọng tâm của việc tạo ra mối quan hệ giữa đại biểu Quốc Hội và cộng đồng LGBTI đã tạo nên tác động rõ rệt trong việc thay đổi thái độ và dẫn tới kết quả là hơn 86% thành viên Quốc Hội bỏ phiếu thông qua điều khoản về chuyển đổi giới tính.

Cách tiếp cận linh hoạt, phù hợp hướng đến mục tiêu xây dựng năng lực cho các tổ chức xã hội dân sự là cấu thành quan trọng của dự án. Thay vì tiếp cận vấn đề xây dựng năng lực bằng một chuỗi các sự kiện đơn lẻ, UNDP đã theo suốt những người tham gia của chương trình, đảm bảo sự ổn định về tính lãnh đạo và khả năng vận động chính sách của các tổ chức LGBTI cả bên ngoài khuôn khổ dự án. Điều này bao gồm mối quan hệ gắn bó và hướng dẫn giữa những nhà hoạt động LGBTI có kinh nghiệm và những người mới hơn, xây dựng năng lực cho những người cha mẹ bằng cách tăng cường khả năng tiếp cận, tham gia vào các hoạt động xã hội để thể hiện sự ủng hộ và tình yêu dành cho những người con LGBTI của họ. Điều này đã gửi ra một thông điệp rõ ràng và mạnh mẽ về sự chấp nhận và tình thương. Các đối tác mạnh trong nước, như Viện Nghiên cứu Xã hội, Kinh tế và Môi trường (iSEE) và Trung tâm ICS đã đóng vai trò quan trọng trong việc tạo ra những kết quả này.

Đồng thời, UNDP đã liên kết mục tiêu của dự án và công việc của các tổ chức xã hội dân sự trong nước với các hoạt động quốc tế trong lĩnh vực này, đề cao cách tiếp cận bình đẳng và dựa trên quyền, cung cấp cho đại biểu Quốc Hội các khuôn khổ và tiêu chuẩn quốc tế để loại bỏ phân biệt đối xử chống lại người LGBTI. Sự kết hợp những cách tiếp cận trên đã tạo ra kết quả trên cả những gì mong đợi từ dự án.

Dự án này là một phần trong chương trình cấp vùng lớn hơn của UNDP về LGBTI, bao gồm nghiên cứu cấp vùng Là người LGBTI ở Châu Á cũng như quan hệ đối tác địa phương giữa UNDP và USAID để hỗ trợ các tổ chức LGBTI trong việc xây dựng năng lực, nghiên cứu, vận động và tham gia thay đổi chính sách.

Điều khoản về "chuyển đổi giới tính" ở Bộ luật Dân sự Sửa đổi (Điều 37) áp dụng cho những người mong muốn thay đổi giới tính khi sinh ra của mình và đảm bảo quyền của những người chuyển giới thay đổi thông tin về giới tính trên giấy tờ nhân thân của họ. Mặc dù vậy, việc can thiệp vào cơ thể vẫn còn là một điều kiện để có thể thay đổi giới tính pháp lý, vì vậy có khả năng những người chuyển giới không mong muốn hoặc không có khả năng can thiệp y tế lên cơ thể sẽ không được thừa nhận. Những vấn đề này sẽ cần được tiếp tục thảo luận và làm rõ ở các luật chuyên ngành và văn bản hướng dẫn thi hành. UNDP sẽ tiếp tục hỗ trợ để người chuyển giới có quyền thay đổi giới tính pháp lý phù hợp với bản dạng tự nhận của họ mà không phải phụ thuộc vào việc phẫu thuật hay các can thiệp y tế khác.

Đại biểu dân cử ngăn cản các quy định pháp luật bất lợi với người LGBTI

Liên bang Nga: Đại biểu dân cử không đồng thuận với đảng chính trị và ủng hộ cho người LGBTI

Năm 2014, khi thảo luận về các sửa đổi Luật Liên bang Nga về "chống việc tuyên truyền các quan hệ tình dục phi truyền thống ở những nhóm thiểu số", mặc dù đảng chính trị của Nghị sĩ Maria Maksakova ủng hộ đạo luật này, nhưng cô đã đề xuất thuật ngữ mang tính phân biệt đối xử "phi truyền thống" cần được bỏ đi. Maksakova, một nghệ sĩ thính phòng nổi tiếng, đã có bài phát biểu trong cuộc gặp với đảng cầm quyền và lên sóng truyền hình, đưa tin trên báo và chia sẻ trên mạng xã hội.

Maksakova nói: "Từ bây giờ, "tuyên truyền đồng tính" có nghĩa là đề cập đến bất kỳ mối quan hệ đồng tính nào, không cần biết nó là tích cực hay tiêu cực. Sự khắt khe này dẫn tới việc tăng lên số vụ tự tử với những người thấy mình có sự hấp dẫn với người cùng giới, đặc biệt là trẻ vị thành niên… Họ có thể không được tư vấn, hay không được tâm sự – bởi vì tất cả đều bị xem là đang "tuyên truyền". Nhưng luật này lại không trừng phạt những kẻ đàn áp, xâm hại và khiến cuộc sống người khác khốn khổ hơn." [24]

Cộng hòa Dân chủ Công-gô: Làm việc với xã hội dân sự để ngăn cản dự luật chống đồng tính

Năm 2014, một chiến dịch nhà nước nhằm phổ biến các thông điệp và thái độ kỳ thị đồng tính đã nhận được sự ủng

24 Maria Maksakova: "Sự nguy hiểm cho xã hội của Luật Chống Tuyên truyền Đồng tính", www.mk.ru/politics/russia/interview/2014/02/06/981425-mariya-maksakova-zakon-ogeypropagande-opasen-dlya-obschestva.html.

hộ đáng kể từ người dân trong giai đoạn hậu xung đột, đặc biệt là ở miền đông của Cộng hòa Dân chủ Công-gô. Chiến dịch này tập trung vào việc đề xuất một đạo luật tương tự như Luật Phòng chống Đồng tính của Uganda đã được thông qua bởi Quốc hội Uganda vào tháng 12/2013.[25] Thêm vào đó, một trang Facebook chống đồng tính cũng được lập ra từ ngày 6/3/2014.

Hội nghị PGA về Bình đẳng và Không Phân biệt Đối xử khu vực Mỹ Latin và Ca-ri-bê được tổ chức tại El Salvador vào ngày 3/11/2014 kêu gọi đối thoại cởi mở giữa những nhà làm luật, Cơ quan nhân quyền quốc gia và các tổ chức LGBTI để rà soát pháp luật quốc gia về bản dạng giới, tội phạm thù ghét và chống phân biệt đối xử. Tuyên bố San Salvador của Hội đồng được thông qua ngay sau đó.

Khi các thành viên từ đảng đối lập chuẩn bị đề xuất dự luật chống đối đồng tính, các tổ chức xã hội dân sự đã vào cuộc, bao gồm đại diện từ các tổ chức LGBTI, Nhóm Hỗ trợ Người Sống với HIV, Nhóm Làm việc về HIV và Quyền Con người, và Trung tâm Quyền Con người Đại học Kinshasa. Họ đã xác định hai thành viên từ chính phủ - là người làm việc cho Ủy ban Xã hội và Văn hóa của Quốc hội Công-gô, cơ quan phụ trách các vấn đề liên quan tới SOGI – để kêu gọi dừng lại dự thảo này.

Để nâng cao nhận thức cho các nhà làm luật, một cẩm nang vận động có tên Kỹ thuật Lập luận Phản đối việc Hình sự hóa các Nhóm Nguy cơ Cao đã được xây dựng với sự giúp đỡ của UNDP.[26] Cẩm nang vận động này đã giúp cho những nhà làm luật và người ủng hộ có được những lập luận chuyên sâu và các thuật ngữ cần thiết để phản bác dự luật được đề xuất. Bản Lập luận đã được chia sẻ với nhiều nhà làm luật, bao gồm TS. Mokako, một thành viên Nghị viện Khối Pháp ngữ và từng làm việc với UNDP trong tiến trình sửa đổi Luật HIV, cũng như các nhà làm luật khác từng tham gia vào Đối thoại Quốc gia và là người ủng hộ. Các đại diện từ một số cơ quan nhà nước đã gặp gỡ với những thành viên chủ chốt trong Quốc hội Công-gô để thảo luận một cách không chính thức về vấn đề này. Những nội dung từ tài liệu được cung cấp về các chủ đề "nhạy cảm", cũng như việc tìm ra được những người quyết định chủ chốt như Chủ tịch Quốc hội đều đã phần nào tác động đến việc dự thảo không được đưa ra.

Tài liệu Kỹ thuật Lập luận Phản đối việc Hình sự hóa các Nhóm Nguy cơ Cao tiếp tục được chia sẻ trong quốc hội cũng như sử dụng rộng rãi bởi các tổ chức xã hội dân sự, đại diện chính quyền, bao gồm Cơ chế Điều phối Quốc gia của Quỹ Toàn cầu Phòng chống AIDS, Lao và Sốt rét tại Công-gô, Nhóm Làm việc về HIV và Quyền Con người, Chương trình Quốc gia Đa khu vực Phòng chống AIDS (PNMLS), các đầu mối làm việc HIV và những người có liên quan trong Bộ Tư pháp Công-gô.

Các cách tiếp cận chuyên ngành tới quy trình lập pháp

Bang Maharashtra, Ấn Độ: Không bỏ ai lại đằng sau đồng nghĩa với việc bao gồm cộng đồng chuyển giới trong các tham vấn và lập khung chính sách

Maharashtra trở thành bang thứ hai ở Ấn Độ thiết lập Ban Phúc lợi và là ban đầu tiên thiết lập viện văn hóa chuyên về cộng đồng chuyển giới. Những động thái tích cực này bắt đầu từ sau cuộc tham vấn công chúng năm 2013, hỗ trợ bởi UNDP, đã giúp hàng ngàn người chuyển giới có cơ hội đối thoại trực tiếp với Thủ hiến bang và đại diện chính quyền về các nhu cầu phúc lợi cụ thể của cộng đồng chuyển giới.[27]

Cộng đồng chuyển giới, vốn là một nhóm thiểu số hiện diện khá rõ trong xã hội Ấn Độ, tiếp tục ở bên rìa của các chương trình phúc lợi và phát triển, với rất ít khả năng tiếp cận tới dịch vụ công. Chính quyền bang Maharashtra đang

25 Luật này được ký bởi Tổng thống Uganda vào ngày 24/2/2014, nhưng vào tháng 8/2014 Tòa án Hiến pháp Uganda đã tuyên bố nó không có hiệu lực.

26 Kỹ thuật Lập luận Phản đối việc Hình sự hóa các Nhóm Nguy cơ Cao (Argumentaire Technique Contre la Criminalisation de Certaines Poulations Clés) có thể đọc tại địa chỉ: www.cd.undp.org/content/rdc/fr/home/library/hiv_aids/analyse-technique-criminalite.html.

27 www.indiatvnews.com/news/india/development-board-for-transgender-community-in-maharashtra-28763.html.

cố gắng giải quyết các bất cập này thông qua Ban Phúc lợi có nhiệm vụ cung cấp cơ hội giáo dục phổ thông, mở rộng cơ hội việc làm và kinh doanh nhỏ, tiến hành các chương trình y tế và cung cấp trợ giúp pháp lý miễn phí cho cộng đồng.

Giáo sư Varsha Gaikwad, Thành viên Thường trực của Hội đồng Lập pháp Maharashtra, là người đóng vai trò quan trọng trong việc đưa nhóm lao động tình dục và người chuyển giới vào trong các thảo luận đề xuất cho Chính sách Phụ nữ ở Maharashtra. Khi Giáo sư Gaikwad còn là Bộ trưởng Bộ Phát triển Phụ nữ và Trẻ em, các đại diện cộng đồng chuyển giới đã chuẩn bị một bài trình bày chi tiết để làm rõ sự thiếu hụt các dịch vụ giáo dục, y tế cho người chuyển giới. Bà Gaikwad đã thiết lập một hội đồng gồm các thành viên Quốc Hội, Hội đồng Lập pháp, các tổ chức phi chính phủ để thực hiện công việc rà soát chính sách. Giáo sư Gaikwad yêu cầu hội đồng này cần phải có ba đại diện từ cộng đồng người chuyển giới và lao động tình dục để các vấn đề của họ được phản ánh đầy đủ trong các văn bản.[28] Chính sách Phụ nữ ở Maharashtra đã được hoàn thiện và thông qua vào đúng ngày Quốc tế Phụ nữ 8/3/2015.[29]

Cộng hòa Domonica: Làm luật về HIV/AIDS tạo ra cách tiếp cận chuyên ngành để thúc đẩy không phân biệt đối xử

Năm 2011, Quốc Hội Cộng hòa Dominica đã thông qua Luật về HIV và AIDS (Số 135-11), tạo ra một cột mốc trong lịch sử quốc gia này. Luật đã tạo ra Hội đồng Quốc gia về HIV và AIDS (CONAVIHSIDA), một cơ quan đa khu vực chịu trách nhiệm điều phối và thực hiện các đáp ứng quốc gia với HIV. Các đại diện từ nhóm nguy cơ cao và xã hội dân sự, đặc biệt là người sống với HIV, đã làm việc sát cánh cùng với các ủy ban thường trực của Thượng viện lẫn Hạ viên (về phụ nữ, y tế, tài chính, v.v.) Những người sống với HIV, các nhóm dễ bị tổn thương, như phụ nữ, thanh niên và người LGBTI, đã có được tiếng nói và quyền biểu quyết ở thông qua CONAVIHSIDA.

> ***"Định kiến, sự cô lập phải trở thành quá khứ, nhường chỗ cho hòa nhập và vươn tới quyền con người cho các nhóm dễ bị tổn thương. Điều này sẽ là một chiến thắng cho người dân Dominica, chiến thắng mà chúng ta vẫn luôn phấn đấu. Đây là thời điểm thích hợp nhất."***
>
> **- Víctor Terrero, Giám đốc Điều hành của Hội đồng Quốc gia về HIV và AIDS (viết tắt tiếng Tây Ban Nha là CONAVIHSIDA)**

Năm 2012, một chính trị gia cấp tiến, Víctor Terrero, được chỉ định Giám đốc Điều hành của CONAVIHSIDA. Vào tháng 6/2013, Terrero đã điều hành CONAVIHSIDA tổ chức Đối thoại Quốc gia về HIV và Pháp luật, với sự hỗ trợ từ UNDP và UNAIDS. Một trong những khuyến nghị từ đối thoại là ban hành một Luật Bình đẳng và Chống Phân biệt Đối xử.

Luật này sẽ ngăn cản các sự cô lập, kỳ thị và phân biệt đối xử được quy định trong Điều 39 của Hiến pháp Dominica, về việc thừa nhận quyền bình đẳng của tất cả mọi người trước pháp luật. Luật này cũng phù hợp với các văn bản quốc tế, cũng như với Luật Tổ chức về Chiến lược Phát triển Quốc gia tới năm 2030 (Số 1-12) vào năm 2012 đã thừa nhận lĩnh vực chiến lược xây dựng các chính sách công, "một xã hội với quyền bình đẳng và cơ hội trong toàn bộ người dân sẽ đảm bảo tiếp cận tới giáo dục, y tế, nhà ở thích đáng và dịch vụ chất lượng cơ bản cũng như thúc đẩy tiến trình giảm thiểu đói nghèo, bất công xã hội."

Terrero cũng đã điều phối việc thành lập một ủy ban liên ngành để chuẩn bị cho việc soạn thảo Luật Bình đẳng và Chống Phân biệt Đối xử, sau này trở thành một nhóm thường trực có tên là Nhóm Quốc gia về Giảm thiểu Mọi Hình thức Kỳ thị và Phân biệt Đối xử (viết tắt tiếng Tây Ban Nha và GRUNEED). GRUNEED có sứ mệnh thúc đẩy, thiết kế và và thi hành các chính sách và quy định toàn diện để thúc đẩy bình đẳng và không phân biệt đối xử. GRUNEED có đại

28 Đoạn phim tài liệu về tiến trình này có thể xem tại địa chỉ: www.youtube.com/watch?v=QjOM1ltCQE0.

29 Chính sách Phụ nữ và Trẻ em ở Maharashtra, xem tại: https://womenchild.maharashtra.gov.in/Sitemap/womenchild/pdf/cover%20page_1.pdf.

diện từ tất cả các ban ngành liên quan tham gia phòng chống HIV cũng như các bên đang hoạt động chống kỳ thị, phân biệt đối xử và bảo vệ quyền con người trong nước.

Tiếp nối việc các nghị sỹ thông qua Kế hoạch Hành động Santo Domingo[30] ở hội thảo của PGA về "Bảo vệ Quyền Con người, Chống Phân biệt Đối xử và Giải quyết HIV/AIDS với Người Đa dạng Xu hướng Tính dục và Bản dạng Giới", Terrero đã khuyến khích những đại biểu dân cử có xu hướng ủng hộ bảo vệ quyền con người để họ tham gia vào GRUNEED. PGA cũng đang cung cấp hỗ trợ kỹ thuật cho GRUNEED.

Sự tham gia của người dân và các nỗ lực vận động xoay quanh đề xuất Luật Bình đẳng và Chống Phân biệt Đối xử đã mở ra không gian cho các đại diện cộng đồng LGBTI được tham gia vào quá trình ra quyết định. Dự thảo luật được đề xuất là mục tiêu của cả Kế hoạch Nhân quyền Quốc gia 2015-2020 lẫn Kế hoạch Chính phủ giai đoạn 2016-2020. Đây cũng là dự luật đầu tiên ở Cộng hòa Dominica có bao gồm điều khoản về xu hướng tính dục và bản dạng giới.

Scotland: Một chiến dịch dân sự tập trung vào mảng giáo dục

Thành tích trong vấn đề LGBTI về giáo dục của Scotland ở mức khá khiêm tốn. Các báo cáo gần đây chỉ ra rằng 54% học sinh LGBTI không cảm thấy mình thuộc về cộng đồng trường học, 71% thường xuyên nghỉ học. 54% học sinh từng là nạn nhân trực tiếp của nạn trêu chọc, kỳ thị đồng tính có hành vi tự làm hại bản thân, và có tới 26%, con số chấn động, học sinh từng có ý định tự tử.

Từ làn sóng các chính trị gia hoạt động xã hội từ sau cuộc trưng cầu ý dân năm 2014 của Scotland, hai nhà hoạt động, Jordan Daly và Liam Stevenson, đã khởi động Chiến dịch Thời của Giáo dục Hòa nhập (TIE) để yêu cầu nội dung giáo dục LGBTI trở thành một phần bắt buộc trong giáo trình học phổ thông của các trường ở Scotland. Điều này khiến các trường không thể lảng tránh nội dung LGBTI, vì họ thường làm thế, và tạo ra một nền tảng vững chắc cho môi trường hòa nhập, an toàn và tích cực hơn dành cho học sinh là LGBTI.

Để đảm bảo mức độ hành động trên phương diện quốc gia, Chiến dịch TIE được hướng tới quốc hội. Một bản kiến nghị trên mạng internet được gửi tới Ủy ban Kiến nghị Công chúng Scotland kêu gọi Quốc Hội Scotland "vận động Chính phủ Scotland đưa việc giảng dạy bắt buộc các nội dung LGBTI+ ở tất cả trường học, giới thiệu sự đa dạng và chương trình giáo dục hòa nhập đầy đủ theo đó giải quyết, ghi nhận và nhấn mạnh những vấn đề liên quan tới cộng đồng LGBTI+ bằng thái độ tích cực và tiến bộ."

Trong khi bản kiến nghị được ủng hộ nhiệt liệt bởi công chúng và các Thành viên của Ủy ban Dân nguyện, cuối cùng nó lại bị bác bỏ. Ủy ban giải thích trong quyết định của họ rằng "mặc dù có sự đồng cảm to lớn với kiến nghị, những người đứng đơn kiến nghị đang yêu cầu về một nội dung cố định trong sách giáo khoa, và điều này không thể. Tuy nhiên, với vấn đề đã được nêu, ủy ban tiếp nhận và yêu cầu phân tích toàn diện hơn tình hình."

Nhận thấy việc thay đổi chương trình giáo dục chưa thể đạt được vào thời điểm đó, Chiến dịch TIE đã thay đổi cách tiếp cận. Để tác động thay đổi chính sách, họ cần chính bản thân quốc hội cởi mở trong việc đổi mới và các hành động mang tính bền vững. Dựa vào sự ủng hộ sâu rộng từ liên đoàn giáo viên lớn nhất của Scotland, Chiến dịch TIE một lần nữa lại hướng tới các chính trị gia. Điều này khuyến khích họ đưa nội dung tập huấn giáo viên về nội dung LGBTI vào trong tuyên bố của liên đoàn trước cuộc bầu cử 5/5/2014, qua đó thuyết phục các ứng viên vào quốc hội tranh thủ sự ủng hộ của cử tri đoàn. Hiện nay, các tuyên bố chính trị của những đảng dẫn đầu ở Scotland đều có nội dung đề xuất tập huấn giáo viên về LGBTI của Chiến dịch TIE như lời hứa trong chiến dịch tranh cử của họ. Điều này giúp đảm bảo một nền tảng pháp lý vững chắc cho các hành động tương lai của chủ đề LGBTI trong mảng giáo dục.

Đưa LGBTI vào lồng ghép giới

Nghị viện Châu Âu: Đưa nội dung LGBTI vào trong nỗ lực lồng ghép giới của nghị viện

Nghị viện Châu Âu đã luôn đề cao chủ đề LGBTI vào trong các đề mục lồng ghép giới của họ. Bản Báo cáo Lồng ghép Giới trong Việc làm của Nghị viện Châu Âu[31] nhấn mạnh, "lồng ghép giới cần phải bao gồm cả quyền, viễn cảnh và phúc lợi của người LGBTIQ và tất cả những bản dạng giới khác." Báo cáo đã rà soát thực trạng mà Nghị viện Châu Âu đang giải quyết đối với các vấn đề này và đưa ra các giải pháp cho tương lai. Được bám sát vào chương trình phát triển tổng thể của Liên minh Châu Âu, báo cáo nhắc lại rằng "việc đạt bình đẳng giới là trọng tâm của mục tiêu bảo

30 Kế hoạch Hành động Santo Domingo có thể tìm đọc ở địa chỉ: www.pgaction.org/pdf/2013-10-11-Santo-Domingo-Plan-of-Action.pdf.

31 Báo cáo Lồng ghép Giới trong Việc làm của Nghị viện Châu Âu có thể đọc tại địa chỉ: www.agora-parl.org/resources/library/report-gender-mainstreaming-work-european-parliament.

vệ quyền con người, vận hành nền dân chủ, tinh thần thượng tôn pháp luật, tăng trưởng kinh tế, hòa nhập xã hội và phát triển bền vững." Báo cáo cũng bày tỏ quan ngại về những tiến triển chậm chạp những năm gần đây, cho rằng "tiến triển về bình đẳng giới ở Liên minh Châu Âu đang chậm chạp và với đà này sẽ khó mà đạt được mục tiêu." Đồng thời nhấn mạnh, "Lồng ghép giới cần là một công cụ chủ động và năng động để đạt bình đẳng giới."

Báo cáo này định nghĩa lồng ghép giới là "sự tích hợp khía cạnh giới vào mọi lĩnh vực, chính sách của Liên minh Châu Âu – bao gồm các công đoạn chuẩn bị, thiết kế, thực thi, giám sát và đánh giá các chính sách, biện pháp pháp lý và chương trình chi tiêu – với mục tiêu hướng đến sự bình đẳng giữa người nữ và người nam. Nó cũng nêu cụ thể rằng "lồng ghép giới cần phải bao gồm cả quyền, viễn cảnh và phúc lợi của người LGBTIQ và tất cả những bản dạng giới khác." Nó cũng rà soát lại những nỗ lực thực hiện đã được tiến hành trong quá khứ, bao gồm đóng góp của các sửa đổi liên quan tới lồng ghép giới và việc chỉ định một "điều phối viên lồng ghép giới" ở mỗi ủy ban. Những người điều phối này hình thành nên một mạng lưới lồng ghép giới, được hỗ trợ bởi các thư ký ủy ban.

Việc đưa các chủ đề LGBTI vào chương trình lồng ghép giới đồng nghĩa rằng các vấn đề LGBTI sẽ được tích hợp trong tất cả các công việc và hoạt động của Nghị viện, tất cả các nhân viên và cơ quan cần phải được trang bị để xây dựng một thiết chế đáp ứng phù hợp với LGBTI. Những hoạt động này sẽ có thể tạo nên tác động lớn đến tốc độ và phạm vi của các hoạt động nghị viện, bởi vì để có thể giải quyết đúng các nhu cầu của cộng đồng LGBTI, mỗi ủy ban nghị viện và nhóm nghị viện đều phải hành động. Chi phí có thể được giảm thiểu bằng cách chia sẻ các chuyên viên giữa các ủy ban khác nhau. Hồ sơ năng lực nhân viên được sửa đổi cho việc tuyển dụng trong tương lai, để đảm bảo tất cả những người làm việc sau này, trong khả năng phù hợp, đều quen thuộc với chủ đề LGBTI. Các ủy ban tài chính và ngân sách, ủy ban tài khoản công cần được gắn kết chặt chẽ với các nghị sĩ, dù ở mức tối thiểu, có được nhận thức hợp lý về các chủ đề và sáng kiến về LGBTI. Các ủy ban, chương trình, quyết định cần đảm bảo tương tự về thời gian và sự quan tâm.

Dù những bước tiến này là đáng khích lệ, việc lồng ghép nhiều hơn nữa vẫn hết sức cần thiết. Báo cáo đã chỉ ra nhiều bất cập cần được giải quyết, như là vấn đề tập huấn lồng ghép giới cho các nghị sĩ và nhân viên, phân chia ngân sách hợp lý và phân bổ nguồn lực thống nhất giữa các thiết chế của Liên minh Châu Âu. Đáng chú ý, báo cáo cũng đề xuất tiến hành một nghiên cứu định tính, "nhằm thiết lập những công cụ lồng ghép giới rõ ràng và hiệu quả cho các đầu ra chính sách, nghị quyết và văn bản pháp lý." Nhiều việc đã được thực hiện – nhưng nhiều việc hơn nữa cần được tiến hành.

Các tuyên bố chính trị: Con đường quan trọng tới biện pháp lập pháp

Các đại biểu dân cử thường cần sự ủng hộ từ đảng chính trị của họ, các nhóm nghị sĩ thường phải thống nhất các chủ đề trong chương trình lập pháp, cũng như phải có sự ủng hộ từ các đồng nghiệp để có thể thay đổi quy định pháp luật. Việc đảm bảo quyền và sự hòa nhập của người LGBTI cần phải được nắm rõ bởi tất cả mọi người chứ không phải chỉ đơn thuần là mối quan tâm của một vài cá nhân, để có thể thực sự hiệu quả và thành công.

Việc tích hợp quyền và sự hòa nhập của người LGBTI cùng các chủ đề liên quan vào trong tuyên bố của các đảng chính trị giúp cho các đại biểu dân cử có thêm động lực chính trị mạnh mẽ cho các thay đổi pháp lý. Tuyên bố của các đảng chính trị nêu các cam kết hứa hẹn và liệt kê những chính sách mà họ mong muốn thay đổi. Khi ở cơ quan lập pháp, các thành viên có thể soi lại tuyên bố chính trị của đảng mình để biết cần phải thực hiện những cam kết nào mà họ đã hứa với cử tri. Họ có thể được hỗ trợ bởi các cơ quan khác nhau và yêu cầu hành động từ các bộ phận của chính phủ hay tham gia vào các nhóm chuyên gia để được tư vấn về chính sách.

Nhiều nhóm hoạt động đang hướng tới tuyên bố chính trị như là một công cụ để đảm bảo sự ủng hộ chính trị thực tế đối với các chủ đề LGBTI. Chiến lược này có khả năng to lớn trong việc đổi mới cơ sở chính trị, nhưng nó cũng rất khó khăn nếu quan điểm công chúng nói chung về chủ đề LGBTI chưa được cởi mở. Dù không phải tất cả các nỗ lực tích hợp chủ đề LGBTI vào tuyên bố chính trị đều thành công, những gì đạt được trong quá trình làm việc với đảng chính trị, như ở Jamaica, Bắc Ireland và thành công ở Scotland vẫn rất đáng khích lệ trong việc cổ vũ các đảng chính trị cam kết hành động vì quyền LGBTI.

Kêu gọi các đảng chính trị đưa những ý tưởng LGBTI vào tuyên bố của họ là một chiến lược vô cùng hiệu quả, nhưng cũng không hề dễ dàng đạt được. Để tăng cơ hội thành công, các nhóm hoạt động cần xây dựng các chiến dịch cấp cơ sở làm cho những chủ đề LGBTI trở nên thú vị về mặt chính trị cho những người muốn được bỏ phiếu. Việc ủng hộ (hoặc ít nhất là thông cảm) đối với cộng đồng LGBTI đang trở thành một xu thế ở rất nhiều quốc gia, và chính trị gia chắc chắn cũng nhìn thấy xu thế này. Việc thuyết phục các chính trị gia và đảng chính trị về khả năng họ có thể giành được thiện cảm cử tri từ việc ủng hộ LGBTI có thể có ích cho việc vận động thay đổi chính sách.

Nhiều nhóm hoạt động đang hướng tới tuyên bố chính trị như là một công cụ để đảm bảo sự ủng hộ chính trị thực tế đối với các chủ đề LGBTI. Chiến lược này có khả năng to lớn trong việc đổi mới cơ sở chính trị, nhưng nó cũng rất khó

khăn nếu quan điểm công chúng nói chung về chủ đề LGBTI chưa được cởi mở. Dù không phải tất cả các nỗ lực tích hợp chủ đề LGBTI vào tuyên bố chính trị đều thành công, những gì đạt được trong quá trình làm việc với đảng chính trị, như ở Jamaica, Bắc Ireland và thành công ở Scotland vẫn rất đáng khích lệ trong việc cổ vũ các đảng chính trị cam kết hành động vì quyền LGBTI.

Kêu gọi các đảng chính trị đưa những ý tưởng LGBTI vào tuyên bố của họ là một chiến lược vô cùng hiệu quả, nhưng cũng không hề dễ dàng đạt được. Để tăng cơ hội thành công, các nhóm hoạt động cần xây dựng các chiến dịch cấp cơ sở làm cho những chủ đề LGBTI trở nên thú vị về mặt chính trị cho những người muốn được bỏ phiếu. Việc ủng hộ (hoặc ít nhất là thông cảm) đối với cộng đồng LGBTI đang trở thành một xu thế ở rất nhiều quốc gia, và chính trị gia chắc chắn cũng nhìn thấy xu thế này. Việc thuyết phục các chính trị gia và đảng chính trị về khả năng họ có thể giành được thiện cảm cử tri từ việc ủng hộ LGBTI có thể có ích cho việc vận động thay đổi chính sách.

Phụ lục

PHỤ LỤC 1: Bộ Nguyên tắc Yogyakarta

Giới thiệu về Bộ Nguyên tắc Yogyakarta

Tất cả mọi người đều sinh ra tự do và bình đẳng về quyền và phẩm giá. Tất cả mọi quyền con người là phổ quát, liên đới, không thể phân chia và phụ thuộc lẫn nhau. Xu hướng tính dục [1] và bản dạng giới [2] là phần không thể tách rời của nhân cách và phẩm giá mỗi người, và không thể là lý do cho việc phân biệt đối xử hay bạo hành.

Nhiều nỗ lực thúc đẩy đã được thực hiện để đảm bảo mọi con người thuộc tất cả xu hướng tính dục và bản dạng giới có thể sống với phẩm giá bình đẳng và sự tôn trọng mà bất kỳ ai cũng được hưởng. Nhiều Nhà nước hiện nay đã có các hiến pháp và luật đảm bảo quyền bình đẳng, không phân biệt đối xử dựa trên bất kỳ lý do nào về giới tính, xu hướng tính dục hay bản dạng giới.

Tuy nhiên, sự vi phạm nhân quyền nhắm đến những người vì xu hướng tính dục và bản dạng giới do họ tự nhận hay được người khác nhìn nhận sẽ tạo nên xu hướng toàn cầu và gốc rễ của những vấn đề nghiêm trọng. Chúng có thể bao gồm các hành vi như hành quyết không thông qua xét xử, tra tấn, đối xử tàn ác, cưỡng bức, tấn công tình dục, xâm phạm riêng tư, bắt giữ tùy tiện, từ chối cơ hội việc làm và học tập, phân biệt đối xử nghiêm trọng trong mối quan hệ thụ hưởng các quyền con người khác. Những sự vi phạm này thường được tạo nên bởi việc trải qua các hình thức khác của bạo lực, thù ghét, phân biệt đối xử, cô lập, dựa trên các yếu tố như chủng tộc, tuổi tác, tôn giáo, tình trạng khuyết tật, hay các tình trạng kinh tế xã hội khác.

Nhiều Nhà nước và xã hội áp đặt các quy tắc xu hướng tính dục và giới lên cá nhân thông qua tập tục, luật pháp, bạo lực và kiểm soát cả những mối quan hệ cá nhân và bản dạng tự nhận của họ. Việc khống chế tính dục của con người vẫn là nguyên nhân chủ yếu đằng sau tình trạng bạo lực trên cơ sở giới và sự bất công giới.

Cộng đồng quốc tế đã nhìn thấy nhiều nỗ lực tuyệt vời hướng đến bình đẳng giới và sự bảo vệ chống lại bạo lực trong gia đình, cộng đồng và xã hội. Thêm vào đó, các cơ chế nhân quyền quan trọng của Liên Hợp Quốc đã khẳng định nghĩa vụ của Nhà nước phải đảm bảo sự bảo vệ hiệu quả cho tất cả mọi người khỏi sự phân biệt đối xử dựa trên xu hướng tính dục và bản dạng giới. Tuy nhiên, các đáp ứng quốc tế đối với những vi phạm nhân quyền dựa trên xu hướng tính dục hoặc bản dạng giới vẫn còn rời rạc và không thống nhất.

Để giải quyết những thiếu sót này, cần phải có một cách hiểu thống nhất về thể chế toàn diện của luật nhân quyền quốc tế, và việc áp dụng chúng vào các vấn đề xu hướng tính dục và bản dạng giới trở nên cần thiết. Một việc quan trọng là phải đối chiếu và làm rõ các nghĩa vụ Nhà nước chiếu theo luật nhân quyền quốc tế hiện có, để bảo vệ và thúc đẩy quyền của mọi người dựa trên cơ sở bình đẳng và không phân biệt đối xử.

Ủy ban Luật gia Quốc tế (ICJ) và Cơ quan Nhân quyền Quốc tế (ISHR), đại diện cho liên minh các tổ chức nhân quyền, đã nhận nhiệm vụ phát triển một bộ các nguyên tắc pháp lý quốc tế về việc áp dụng luật quốc tế đối với các vi phạm nhân quyền dựa trên xu hướng tính dục và bản dạng giới nhằm mang lại sự thống nhất và rõ ràng về nghĩa vụ nhân quyền của các Nhà nước.

Một nhóm chuyên trách bao gồm các chuyên gia nhân quyền đã soạn thảo, phát triển, thảo luận và hoàn chỉnh Bộ Nguyên tắc này. Tiếp nối cuộc họp chuyên gia được tổ chức tại Đại học Gadjah Mada ở Yogyakarta, Indonesia từ ngày 6 đến 9/11/2006, 29 chuyên gia từ 25 quốc gia với những kiến thức và kinh nghiệm đa dạng có liên quan đến luật nhân quyền đã đồng thuận thông qua Bộ Nguyên tắc Yogyakarta về việc Áp dụng Luật Nhân quyền Quốc tế trong liên hệ với Xu hướng Tính dục và Bản dạng Giới.

Báo cáo viên của cuộc họp, Giáo sư Michael O'Flaherty, đã đóng góp to lớn trong việc soạn thảo và hoàn thiện Bộ Nguyên tắc Yogyakarta. Sự tận tụy và cam kết của ông là rất quan trọng cho thành công của toàn bộ tiến trình.

Bộ Nguyên tắc Yogyakarta đề cập tới một loạt các tiêu chuẩn nhân quyền và cách áp dụng vào các vấn đề xu hướng tính dục và bản dạng giới. Bộ Nguyên tắc khẳng định nghĩa vụ trên hết của Nhà nước phải thực thi quyền con người. Mỗi Nguyên tắc đều đi kèm với những khuyến nghị cụ thể cho Nhà nước. Dù vậy, các chuyên gia cũng nhấn mạnh tất cả các bên khác cũng có nghĩa vụ bảo vệ và thúc đẩy quyền con người. Những khuyến nghị bổ sung được dành cho các bên khác, bao gồm hệ thống nhân quyền Liên Hợp Quốc, các cơ quan nhân quyền quốc gia, báo chí, các tổ chức phi chính phủ và nhà tài trợ.

Các chuyên gia đồng ý rằng Bộ Nguyên tắc Yogyakarta phản ánh tình trạng hiện tại của luật nhân quyền quốc tế trong mối liên hệ với các vấn đề xu hướng tính dục và bản dạng giới. Họ cũng nhìn nhận rằng Nhà nước có thể phát sinh các nghĩa vụ khác bởi vì luật nhân quyền vẫn đang tiếp tục phát triển.

Bộ Nguyên tắc Yogyakarta khẳng định tính ràng buộc của các tiêu chuẩn pháp lý quốc tế mà tất cả Nhà nước phải tuân thủ. Tất cả hứa hẹn một tương lai khác, nơi mà mọi người sinh ra tự do và bình đẳng về quyền và phẩm giá, nơi con người trở nên tròn vẹn trong sự sống của mình.

Sonia Onufer Corrêa
Co-Presidenta

Vitit Muntarbhorn
Co-Presidente

Chúng tôi, Nhóm Chuyên gia Quốc tế về Luật Nhân quyền Quốc tế và về Xu hướng Tính dục và Bản dạng Giới:

Lời nói đầu

NHẮC LẠI RẰNG tất cả mọi người sinh ra tự do và bình đẳng về quyền và phẩm giá, và rằng mọi người có quyền thụ hưởng quyền con người và không có sự phân biệt nào, như là chủng tộc, màu da, giới tính, ngôn ngữ, tôn giáo, quan điểm chính trị hay quan điểm khác, nguồn gốc dân tộc hoặc xã hội, tài sản, nguồn gốc xuất thân hay các tình trạng khác;

LO NGẠI RẰNG bạo lực, quấy rối, phân biệt đối xử, cô lập, kỳ thị và định kiến được hướng tới con người ở mọi nơi trên thế giới dựa trên xu hướng tính dục và bản dạng giới của họ, rằng những trải nghiệm này được tạo ra bởi sự phân biệt đối xử với các lý do bao gồm giới tính, chủng tộc, tuổi tác, tôn giáo, tình trạng khuyết tật, tình trạng kinh tế và sức khỏe, và rằng bạo lực, quấy rối, phân biệt đối xử, cô lập, kỳ thị và định kiến làm xói mòn sự toàn vẹn và phẩm giá của những người bị xâm phạm, có thể làm yếu đi cảm giác trân trọng bản thân và sự thuộc về cộng đồng của họ, và khiến cho nhiều người phải che dấu hoặc đè nén bản dạng của mình để sống cuộc đời sợ hãi và vô hình;

NHẬN THỨC RẰNG trong suốt lịch sử của mình, con người đã trải qua sự vi phạm nhân quyền bởi vì họ là hoặc được xem là người đồng tính, song tính, bởi vì hành vi tình dục đồng thuận của họ với người có cùng giới tính hoặc bởi vì họ là hoặc được xem là người chuyển giới, hay liên giới tính hoặc thuộc về những nhóm xã hội được coi là những nhóm có xu hướng tính dục và bản dạng giới cụ thể;

HIỂU RẰNG "xu hướng tính dục" là khả năng một người cảm thấy hấp dẫn về mặt cảm xúc sâu sắc, tình cảm, tình dục, mối quan hệ gần gũi với những cá nhân có giới khác, cùng hay nhiều hơn một giới;

HIỂU RẰNG "bản dạng giới" là cảm nhận nội tâm sâu sắc và những trải nghiệm về giới của một người mà có thể không tương ứng với giới tính khi sinh ra, bao gồm nhận thức cá nhân về cơ thể (bao gồm, nếu được tự do lựa chọn, việc thay đổi ngoại hình bên ngoài hay chức năng cơ thể bằng thuốc, phẫu thuật hay các biện pháp khác) và những thể hiện về giới, bao gồm phục trang, lời nói và điệu bộ;

QUAN SÁT RẰNG luật nhân quyền quốc tế khẳng định mọi người, bất kể xu hướng tính dục và bản dạng giới, đều có quyền thụ hưởng đầy đủ tất cả quyền con người, rằng việc áp dụng các quyền năng nhân quyền nên được tính đến hoàn cảnh cụ thể và trải nghiệm của những người với xu hướng tính dục và bản dạng giới đa dạng, và rằng tất cả các hành động liên quan đến trẻ em thì quyền lợi tốt nhất của trẻ em cần được cân nhắc hàng đầu và một trẻ em có khả năng hình thành quan điểm cá nhân phải có quyền thể hiện những quan điểm đó một cách tự do, những quan điểm đó cần được định lượng tương ứng với độ tuổi và sự trưởng thành của trẻ em;

LƯU Ý RẰNG luật nhân quyền quốc tế áp đặt sự nghiêm cấm tuyệt đối việc phân biệt đối xử liên quan đến sự thụ hưởng đầy đủ tất cả các quyền dân sự, văn hóa, kinh tế, chính trị và xã hội, rằng việc tôn trọng quyền tình dục, xu hướng tính dục và bản dạng giới là một phần để hiện thực hóa bình đẳng giữa người nam và người nữ, và rằng Nhà nước cần thực hiện các biện pháp để loại bỏ định kiến và lối hành xử dựa trên quan điểm về sự hạ đẳng hay thượng đẳng của một giới tính hay những vai trò bị định khuôn dành cho người nam và người nữ, và chú ý hơn nữa rằng cộng đồng quốc tế đã thừa nhận quyền con người được tự do quyết định và chịu trách nhiệm về những vấn đề liên quan đến tính dục của họ, bao gồm sức khỏe sinh sản và tình dục, mà không bị cũng bức, phân biệt đối xử, và bạo lực;

NHẬN THẤY RẰNG việc phát ngôn có hệ thống luật nhân quyền quốc tế có thể tạo ra giá trị đáng kể tới cuộc sống và trải nghiệm của những người có xu hướng tính dục và bản dạng giới đa dạng;

GHI NHẬN RẰNG việc phát ngôn này phải dựa trên tình trạng hiện tại của luật nhân quyền quốc tế và sẽ cần rà soát thay đổi định kỳ nhằm tính đến các bước phát triển mà luật và việc áp dụng cho cuộc sống và trải nghiệm của những người có xu hướng tính dục và bản dạng giới đa dạng thay đổi theo thời gian tại những quốc gia, khu vực đa dạng;

TIẾP NỐI SAU CUỘC HỌP CHUYÊN GIA ĐƯỢC TỔ CHỨC Ở YOGYAKARTA, INDONESIA, TỪ NGÀY 6 ĐẾN 9/11/2006, DƯỚI ĐÂY THÔNG QUA NHỮNG NGUYÊN TẮC NÀY:

NHẬN THẤY RẰNG việc phát ngôn có hệ thống luật nhân quyền quốc tế có thể tạo ra giá trị đáng kể tới cuộc sống và trải nghiệm của những người có xu hướng tính dục và bản dạng giới đa dạng;

GHI NHẬN RẰNG việc phát ngôn này phải dựa trên tình trạng hiện tại của luật nhân quyền quốc tế và sẽ cần rà soát thay đổi định kỳ nhằm tính đến các bước phát triển mà luật và việc áp dụng cho cuộc sống và trải nghiệm của những người có xu hướng tính dục và bản dạng giới đa dạng thay đổi theo thời gian tại những quốc gia, khu vực đa dạng;

TIẾP NỐI SAU CUỘC HỌP CHUYÊN GIA ĐƯỢC TỔ CHỨC Ở YOGYAKARTA, INDONESIA, TỪ NGÀY 6 ĐẾN 9/11/2006, DƯỚI ĐÂY THÔNG QUA NHỮNG NGUYÊN TẮC NÀY:

NGUYÊN TẮC 1. Quyền được thụ hưởng mọi quyền con người trên toàn cầu

Mọi người được sinh ra tự do và bình đẳng về quyền và phẩm giá. Mọi người, bất kể xu hướng tính dục hay bản dạng giới đều được hưởng đầy đủ các quyền con người.

Các quốc gia sẽ:

a) Nội luật hóa các nguyên tắc về tính phổ quát, tính tương quan, tính độc lập và tính thống nhất của mọi quyền con người trong hiến pháp quốc gia và các văn bản pháp quy phù hợp khác và đảm bảo việc thực hiện các quyền này trên thực tế;

b) Cải thiện các văn bản pháp luật, bao gồm cả luật hình sự, để đảm bảo sự thống nhất của việc thụ hưởng các quyền con người trên toàn cầu;

c) Cam kết thực hiện các chương trình giáo dục và nhận thức để nâng cao sự thụ hưởng toàn diện các quyền con người của mọi người, bất kể xu hướng tính dục hay bản dạng giới;

d) Tích hợp cách tiếp cận đa chiều vào trong chính sách quốc gia và quá trình ra quyết định, trong đó công nhận và khẳng định tính tương quan và thống nhất của bản dạng con người, bao gồm xu hướng tính dục và bản dạng giới.

NGUYÊN TẮC 2. Các quyền về bình đẳng và không phân biệt đối xử

Mọi người đều có quyền được thụ hưởng mọi quyền con người mà không bị phân biệt đối xử vì xu hướng tính dục hay bản dạng giới của họ. Mọi người đều bình đẳng trước pháp luật và được pháp luật bảo vệ mà không bị phân biệt đối xử vì những lý do trên, bất kể việc thụ hưởng các quyền con người khác có đồng thời bị ảnh hưởng bởi sự phân biệt đối xử đó hay không. Pháp luật nghiêm cấm những sự phân biệt đối xử như trên và bảo đảm rằng mọi người đều được bảo vệ một cách công bằng và hiệu quả trước những sự phân biệt đối xử đó.

Phân biệt đối xử vì lý do xu hướng tính dục hay bản dạng giới bao gồm mọi sự phân biệt, loại trừ, hạn chế hoặc thiên vị dựa trên xu hướng tính dục hoặc bản dạng giới nhằm mục đích vô hiệu hóa hoặc làm suy yếu sự bình đẳng trước pháp luật, sự công nhận, quyền thụ hưởng và thực thi một cách bình đẳng mọi quyền con người và quyền tự do cơ bản. Phân biệt đối xử vì lý do xu hướng tính dục hay bản dạng giới có thể bao gồm và thường bao gồm những sự phân biệt đối xử dựa trên những cơ sở khác như giới tính, chủng tộc, tuổi tác, tôn giáo, khiếm khuyết cơ thể, sức khỏe và tình trạng kinh tế.

Các quốc gia sẽ:

a) Đưa những nguyên tắc về bình đẳng và không phân biệt đối xử dựa trên xu hướng tính dục và bản dạng giới, nếu chưa, vào hiến pháp và các công cụ pháp lý phù hợp khác, bao gồm các biện pháp sửa đổi bổ sung và giải thích luật; và đảm bảo thi hành hiệu quả các nguyên tắc này;

b) Hủy bỏ những điều luật hình sự, các luật khác cấm hoặc có hệ quả cấm đoán các hành vi tình dục đồng thuận giữa những người cùng giới trưởng thành và đảm bảo rằng độ tuổi tự nguyện áp dụng cho các hành vi tình dục cùng giới và khác giới là như nhau;

c) Thực hiện những biện pháp lập pháp và các biện pháp khác phù hợp để nghiêm cấm và loại bỏ sự phân biệt đối xử vì xu hướng tính dục hay bản dạng giới trong các khu vực công cộng cũng như tư nhân;

d) Tiến hành những biện pháp phù hợp để hướng tới sự nâng cao thích đáng mà những cá nhân thuộc nhiều nhóm xu hướng tính dục và bản dạng giới khác nhau nhằm đảm bảo những nhóm và cá nhân này được thụ hưởng và thực thi các quyền con người. Những biện pháp này sẽ không được xem như sự phân biệt đối xử;

e) Trong các đáp ứng đối với vấn đề phân biệt đối xử dựa trên xu hướng tính dục và bản dạng giới, cần cẩn trọng rằng những sự phân biệt đối xử trên có thể giao thoa với các hình thức phân biệt đối xử khác;

f) Thực hiện những hành động phù hợp, bao gồm các chương trình giáo dục và tập huấn với mục tiêu loại bỏ những thái độ hoặc xử sự mang tính định kiến hoặc phân biệt đối xử có liên quan đến mặc cảm hơn kém của mọi xu hướng tính dục, bản dạng giới hoặc thể hiện giới.

NGUYÊN TẮC 3. Quyền được công nhận trước pháp luật

Mọi người ở mọi nơi đều có quyền được công nhận là một cá nhân trước pháp luật. Những cá nhân thuộc các nhóm xu hướng tính dục và bản dạng giới khác nhau đều được hưởng năng lực pháp luật trong mọi lĩnh vực của đời sống. Xu hướng tính dục và bản dạng giới của riêng mỗi người là một phần không thể tách rời với nhân cách của họ và là một trong những bộ phận cơ bản nhất của quyền tự quyết, phẩm giá và tự do. Không ai bị buộc phải trải qua các thủ tục y tế, phẫu thuật định hình giới tính, triệt sản hoặc liệu pháp hoóc-môn để bản dạng giới của họ được thừa nhận trước pháp luật. Không tình trạng cá nhân nào, chẳng hạn như tình trạng hôn nhân hoặc tình trạng con cái, có thể được viện dẫn như một lý do để ngăn chặn sự thừa nhận bản dạng giới của một người trước pháp luật. Không ai phải chịu áp lực buộc phải che giấu, kìm nén hoặc chối bỏ xu hướng tính dục và bản dạng giới của mình.

Các quốc gia sẽ:

a) Đảm bảo rằng mọi cá nhân đều có năng lực pháp luật trong các vụ việc dân sự mà không bị phân biệt đối xử vì xu hướng tính dục hay bản dạng giới và có cơ hội thực thi năng lực đó, bao gồm những quyền bình đẳng trong ký kết hợp đồng và quyền quản lý, sở hữu, tiếp nhận (kể cả thừa kế), định đoạt, hưởng thụ và từ bỏ tài sản;

b) Tiến hành mọi biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác để tôn trọng đầy đủ và công nhận hợp pháp bản dạng giới được tự xác định của mỗi người;

c) Tiến hành mọi biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác để đảm bảo các thủ tục liên quan đến giấy tờ nhân thân của một cá nhân mang những thông tin về giới/giới tính của người đó – giấy khai sinh, hộ chiếu, thẻ cử tri và các tài liệu khác – phản ánh đúng được bản dạng giới tự xác định của họ;

d) Đảm bảo rằng những thủ tục trên phải hiệu quả, công bằng, không phân biệt đối xử, và phải tôn trọng phẩm giá, sự riêng tư của đương sự;

e) Đảm bảo rằng những sự thay đổi giấy tờ nhân thân sẽ được thừa nhận trong mọi hoàn cảnh mà pháp luật hoặc chính sách yêu cầu danh tính hoặc phân loại các cá nhân dựa trên giới tính;

f) Cam kết thực hiện các chương trình được định hướng để hỗ trợ về mặt xã hội cho các cá nhân đang chuyển đổi giới tính hoặc định hình giới tính.

NGUYÊN TẮC 4. Quyền được sống

Mọi người đều có quyền được sống. Không ai có thể bị tước đoạt quyền sống một cách tùy tiện, kể cả dựa trên các lý do xu hướng tính dục hoặc bản dạng giới. Không ai có thể bị xử tử hình vì các hành vi tình dục đồng thuận giữa các cá nhân trưởng thành hoặc vì xu hướng tính dục và bản dạng giới của họ.

Các quốc gia sẽ:

a) Bãi bỏ các hình thức tội phạm có mục đích hoặc hệ quả là ngăn cấm các hành vi tình dục đồng thuận giữa những người cùng giới trưởng thành; cho đến khi các điều luật đó bị bãi bỏ, hình phạt tử hình sẽ không áp dụng cho những cá nhân bị kết tội bởi các tội danh trên;

b) Xóa những án tử và tha bổng cho tất cả những cá nhân đang chờ thi hành án có liên quan đến các hành vi tình dục đồng thuận giữa những người trưởng thành;

c) Dừng bất kỳ sự tấn công nào được ủng hộ hoặc được làm ngơ bởi Nhà nước mà đối tượng nhắm đến là sinh

mạng của con người dựa trên lý do xu hướng tính dục hoặc bản dạng giới, và đảm bảo rằng tất cả những sự tấn công trên, dù được thực hiện bởi công chức nhà nước, cá nhân hay nhóm nào, đều được điều tra cẩn thận và khi tìm được chứng cứ phù hợp, những người có trách nhiệm sẽ bị truy tố, xét xử và trừng phạt thích đáng.

NGUYÊN TẮC 5. Quyền an toàn cá nhân

Mọi người, bất kể thuộc xu hướng tính dục hay bản dạng giới nào, đều có quyền an toàn cá nhân và được nhà nước bảo vệ trước bạo lực và những tổn thương cơ thể gây ra bởi công chức nhà nước, cá nhân hay nhóm.

Các quốc gia sẽ:

a) Thực hiện mọi biện pháp chính sách hay các biện pháp cần thiết khác để ngăn ngừa và bảo vệ con người trước mọi hình thức bạo lực và quấy rối liên quan đến xu hướng tính dục và bản dạng giới;

b) Thực hiện mọi biện pháp lập pháp cần thiết để áp dụng các hình phạt hình sự phù hợp đối với các hành vi bạo lực, đe dọa dùng bạo lực, kích động bạo lực và các hình thức quấy rối liên quan nhắm đến một cá nhân hoặc nhóm các cá nhân vì lý do xu hướng tính dục và bản dạng giới, trong tất cả các lĩnh vực của đời sống, kể cả trong gia đình;

c) Thực hiện mọi biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác để đảm bảo rằng xu hướng tính dục và bản dạng giới của nạn nhân sẽ không được dùng để bào chữa hay giảm nhẹ cho các hành vi bạo lực trên;

d) Đảm bảo rằng các hành vi bạo lực trên sẽ bị điều tra kỹ lưỡng, và khi tìm được bằng chứng phù hợp, những người có trách nhiệm sẽ bị truy tố, xét xử và trừng phạt thích đáng, và các nạn nhân sẽ nhận được những biện pháp khắc phục hậu quả, gồm cả bồi thường;

e) Cam kết thực hiện các chiến dịch tuyên truyền nâng cao nhận thức hướng vào công chúng và những người phạm tội và người phạm tội tiềm năng để đấu tranh với những định kiến dẫn đến bạo lực liên quan đến xu hướng tính dục và bản dạng giới.

NGUYÊN TẮC 6. Quyền riêng tư

Mọi người, bất kể thuộc xu hướng tính dục hay bản dạng giới nào, đều có quyền được hưởng sự riêng tư mà không bị can thiệp tùy tiện và trái pháp luật đối với gia đình, nhà ở hoặc thư tín của họ, cũng như được bảo vệ khỏi những sự tấn công trái pháp luật đối với danh dự và danh tiếng của họ. Quyền riêng tư thông thường bao gồm quyền lựa chọn công bố hoặc không công bố thông tin liên quan đến xu hướng tính dục và bản dạng giới, cũng như quyền quyết định và lựa chọn liên quan đến cơ thể, quan hệ tình dục đồng thuận và mọi quan hệ khác với người khác.

Các quốc gia sẽ:

a) Thực hiện mọi biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác để đảm bảo quyền của mỗi cá nhân, bất kể xu hướng tính dục và bản dạng giới, được hưởng không gian riêng tư, những quyết định riêng tư và những quan hệ con người, kể cả những hành vi tình dục đồng thuận giữa những cá nhân trưởng thành, mà không bị can thiệp một cách tùy tiện;

b) Bãi bỏ tất cả những luật hình sự hóa các hành vi tình dục đồng thuận giữa các cá nhân cùng giới trưởng thành tự nguyện, và đảm bảo rằng tuổi tự nguyện quy định cho các hành vi tình dục cùng giới và khác giới là như nhau;

c) Đảm bảo rằng luật hình sự và các quy định khác về áp dụng pháp luật chung sẽ không được áp dụng để hình sự hóa hành vi tình dục đồng thuận giữa các cá nhân cùng giới trên tuổi tự nguyện trong thực tế;

d) Bãi bỏ bất kỳ luật nào ngăn cấm hoặc hình sự hóa sự thể hiện giới qua trang phục, giọng nói hoặc cử chỉ, hoặc những luật ngăn cấm các cơ hội thay đổi cơ thể của các cá nhân như một cách để thể hiện bản dạng giới của họ;

e) Tha bổng tất cả những người bị tạm giam hoặc giam giữ vì bị kết án hình sự, nếu sự giam giữ đó liên quan đến các hành vi tình dục đồng thuận giữa những cá nhân cùng giới trên tuổi tự nguyện, hoặc liên quan đến bản dạng giới;

f) Đảm bảo quyền của mọi cá nhân nói chung được lựa chọn thời điểm, đối tượng và cách thức công bố thông tin liên quan đến xu hướng tính dục và bản dạng giới của họ, và bảo vệ mọi cá nhân khỏi sự tiết lộ không mong muốn, tùy tiện, hoặc đe dọa công bố những thông tin trên bởi người khác.

NGUYÊN TẮC 7. Quyền tự do và không bị tùy tiện tước bỏ tự do

Không ai có thể bị bắt và giam giữ một cách tùy tiện. Việc bắt hoặc giam giữ dựa trên lý do xu hướng tính dục hay bản dạng giới, dù tuân theo lệnh của tòa án hay không, đều là tùy tiện. Mọi cá nhân khi bị bắt, bất kể xu hướng tính dục hay bản dạng giới, đều có quyền, trên cơ sở bình đẳng, được thông tin về lý do bắt giữ và bản chất của các cáo buộc chống lại họ, được đưa tới một cán bộ tư pháp ngay lập tức và tiến hành các thủ tục tố tụng để quyết định tính hợp pháp của việc giam giữ, dù có bị cáo buộc với bất kỳ tội danh nào hay không.

Các quốc gia sẽ:

a) Thực hiện mọi biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác để đảm bảo rằng xu hướng tính dục và bản dạng giới trong bất cứ hoàn cảnh nào cũng không là cơ sở bắt hoặc giam giữ, bao gồm việc loại bỏ những điều luật có từ ngữ quy định không rõ ràng, dễ dẫn đến việc áp dụng theo một cách phân biệt đối xử hoặc quy định phạm vi bắt giữ dựa trên sự định kiến;

b) Thực hiện mọi biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác để đảm bảo rằng mọi cá nhân khi bị bắt, bất kể xu hướng tính dục hay bản dạng giới, đều có quyền, trên cơ sở bình đẳng, được thông tin về lý do bắt giữ và bản chất của các cáo buộc chống lại họ, được đưa tới một cán bộ tư pháp ngay lập tức và tiến hành các thủ tục tố tụng để quyết định tính hợp pháp của việc giam giữ dù có bị cáo buộc với bất kỳ tội danh nào hay không;

c) Cam kết thực hiện các chương trình tập huấn và nâng cao nhận thức để giáo dục cảnh sát và các nhân viên thi hành công vụ khác về sự tùy tiện của việc bắt và giam giữ dựa trên xu hướng tính dục và bản dạng giới của một cá nhân;

d) Duy trì hồ sơ chính xác và luôn được cập nhật cho các vụ bắt và giam giữ, trong đó ghi rõ ngày tháng, địa điểm và lý do giam giữ, và đảm bảo sự giám sát độc lập đối với tất cả những nơi giam giữ của các cơ quan được ủy nhiệm thích đáng và được trang bị thích hợp để nhận biết các vụ bắt và giam giữ có thể vì lý do xu hướng tính dục hoặc bản dạng giới.

NGUYÊN TẮC 8. Quyền được xét xử công bằng

Mọi người đều có quyền được hưởng một phiên tòa công khai và công bằng bởi một hội đồng thẩm phán đầy đủ thẩm quyền, độc lập và vô tư được thành lập theo luật định, nhằm mục đích quyết định quyền và nghĩa vụ của họ trong một vụ kiện dân sự hay các cáo buộc hình sự chống lại họ, mà không mang định kiến hay phân biệt đối xử vì lý do xu hướng tính dục hay bản dạng giới.

Các quốc gia sẽ:

a) Thực hiện mọi biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác để ngăn cấm và loại bỏ sự đối xử định kiến dựa trên cơ sở xu hướng tính dục và bản dạng giới trong mọi giai đoạn của các quá trình tư pháp, trong các thủ tục tố tụng dân sự lẫn hình sự và mọi thủ tục pháp lý hay thủ tục hành chính khác quyết định các quyền và nghĩa vụ, và đảm bảo rằng sự tin cậy và vai trò của các bên, nhân chứng, người đại diện hay người ra quyết định sẽ không bị bác bỏ vì lý do xu hướng tính dục hay bản dạng giới của họ;

b) Thực hiện tất cả các thủ tục hợp lý và cần thiết để bảo vệ các cá nhân khỏi truy tố hình sự hoặc các thủ tục dân sự xuất phát hoàn toàn hoặc một phần vì định kiến đối với xu hướng tính dục và bản dạng giới;

c) Cam kết thực hiện các chương trình tập huấn và nâng cao nhận thức cho các thẩm phán, nhân viên tòa, công tố viên, luật sư và những người khác theo tiêu chuẩn quyền con người quốc tế và các nguyên tắc bình đẳng và không phân biệt đối xử, bao gồm không phân biệt đối xử liên quan đến xu hướng tính dục và bản dạng giới.

NGUYÊN TẮC 9. Quyền được đối xử nhân đạo trong lúc bị giam giữ

Mọi người khi bị tước đoạt tự do đều được đối xử nhân đạo và được tôn trọng phẩm giá vốn có của con người. Xu hướng tính dục và bản dạng giới là một bộ phận không thể tách rời của phẩm giá của mỗi cá nhân.

Các quốc gia sẽ:

a) Đảm bảo rằng việc sắp đặt tại nơi giam giữ sẽ tránh được việc cách ly các cá nhân vì lý do xu hướng tính dục hay bản dạng giới, hoặc tránh được việc bắt họ phải chịu các nguy cơ bạo lực, ngược đãi hoặc tấn công về cơ thể, tinh thần hay tình dục;

b) Cung cấp sự tiếp cận thích đáng tới dịch vụ chăm sóc y tế và tư vấn phù hợp với nhu cầu những người đang bị giam giữ, công nhận bất kỳ nhu cầu nào của các cá nhân trên cơ sở xu hướng tính dục hay bản dạng giới của họ, bao gồm sức khỏe sinh sản, quyền tiếp cận thông tin và điều trị HIV/AIDS và quyền tiếp cận các liệu pháp hoóc-môn, các liệu pháp khác cũng như việc điều trị định hình giới tính nếu muốn;

c) Đảm bảo, trong phạm vi có thể, rằng mọi tù nhân được tham gia vào các quyết định liên quan đến nơi giam giữ phù hợp với xu hướng tính dục và bản dạng giới của họ;

d) Sắp xếp những biện pháp bảo vệ trong những nơi giam giữ cho những tù nhân dễ bị ảnh hưởng bởi bạo lực hoặc tấn công vì lý do xu hướng tính dục, bản dạng giới hoặc thể hiện giới của họ và đảm bảo đến mức có thể rằng những biện pháp bảo vệ trên không hạn chế quyền của họ so với những tù nhân khác;

e) Đảm bảo rằng những cuộc thăm viếng của người phối ngẫu của tù nhân, nếu được cho phép, được chấp thuận trên cơ sở bình đẳng cho mọi tù nhân bất kể giới tính của người phối ngẫu;

f) Cung cấp cơ sở vật chất từ nguồn lực của nhà nước cũng như từ các tổ chức phi chính phủ, gồm cả các tổ chức hoạt động trong lĩnh vực liên quan đến xu hướng tính dục và bản dạng giới, cho việc giám sát độc lập các trại giam;

g) Cam kết thực hiện các chương trình tập huấn và nâng cao nhận thức cho các nhân viên trại giam và các công chức khác làm việc trong các khu vực công và tư trong các cơ sở giam giữ, về các tiêu chuẩn quyền con người quốc tế và các nguyên tắc về bình đẳng và không phân biệt đối xử, bao gồm phân biệt đối xử liên quan đến xu hướng tính dục và bản dạng giới.

NGUYÊN TẮC 10. Quyền không phải chịu tra tấn, sự đối xử và trừng phạt độc ác, vô nhân đạo và mang tính lăng nhục

Mọi người đều có quyền không phải chịu tra tấn và không phải chịu sự đối xử, trừng phạt độc ác, vô nhân đạo và mang tính lăng nhục, bao gồm do các lý do liên quan đến xu hướng tính dục và bản dạng giới.

Các quốc gia sẽ:

a) Thực hiện mọi biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác để ngăn ngừa và bảo vệ các nạn nhân khỏi tra tấn, sự đối xử, trừng phạt độc ác, vô nhân đạo và mang tính lăng nhục vì các lý do liên quan đến xu hướng tính dục hoặc bản dạng giới của nạn nhân, cũng như việc sự khuyến khích, xúi giục các hành vi trên;

b) Thực hiện mọi thủ tục hợp lý để nhận diện các nạn nhân của việc tra tấn, đối xử và hình phạt độc ác, vô nhân đạo và mang tính lăng nhục vì lý do liên quan đến xu hướng tính dục hoặc bản dạng giới, và cung cấp các biện pháp khắc phục phù hợp, bao gồm khôi phục, bồi thường và, nếu phù hợp, các hỗ trợ về y tế và tâm lý;

c) Cam kết thực hiện các chương trình tập huấn và nâng cao nhận thức cho cảnh sát, nhân viên trại giam và các nhân viên khác trong các khu vực công và tư, những người có liên quan có thể thực hiện hoặc ngăn ngừa các hành vi trên.

NGUYÊN TẮC 11. Quyền được bảo vệ khỏi mọi hình thức bóc lột và buôn bán con người

Mọi người đều có quyền được bảo vệ khỏi nạn buôn bán người và mọi hình thức bóc lột, bao gồm nhưng không chỉ giới hạn trong phạm vi bóc lột tình dục, trên cơ sở xu hướng tính dục và bản dạng giới thực tế hoặc qua thông qua nhận thức. Các biện pháp được thiết kế để ngăn ngừa việc buôn bán người phải đề cập đến những yếu tố làm tăng sự dễ bị tổn thương, bao gồm nhiều hình thức đối xử bất bình đẳng và phân biệt đối xử trên cơ sở xu hướng tính dục và bản dạng giới thực tế hoặc thông qua nhận thức, hoặc sự thể hiện những bản dạng này hoặc các bản dạng khác. Những biện pháp trên phải thống nhất với quyền con người của những cá nhân bị buôn bán.

Các quốc gia sẽ:

a) Thực hiện mọi biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác để ngăn ngừa và bảo vệ con người khỏi nạn buôn người và mọi hình thức bóc lột con người, bao gồm nhưng không chỉ gồm bóc lột tình dục, trên cơ sở xu hướng tính dục và bản dạng giới thực tế và thông qua nhận thức;

b) Đảm bảo rằng bất kỳ sự lập pháp nào hay biện pháp nào kể trên sẽ không hình sự hóa, bêu xấu hoặc bằng cách nào khác làm trầm trọng thêm sự bất lợi của những người dễ bị tổn thương của những hành vi trên;

c) Tiến hành các biện pháp pháp lý, giáo dục và xã hội, các dịch vụ và chương trình để đề cập đến những yếu tố làm tăng sự dễ bị tổn thương bởi các hành vi buôn người và mọi hình thức bóc lột, bao gồm nhưng không chỉ gồm bóc lột tình dục, trên cơ sở xu hướng tính dục và bản dạng giới thực tế hoặc thông qua nhận thức, bao gồm các yếu tố như cách ly khỏi xã hội, phân biệt đối xử, sự chối bỏ bởi gia đình hoặc cộng đồng văn hóa, thiếu hụt độc lập tài chính, tình trạng vô gia cư, những thái độ phân biệt đối xử từ xã hội dẫn đến tự ti, và thiếu sự bảo vệ khỏi nạn phân biệt đối xử trong việc tiếp cận nhà ở, chỗ ở, việc làm và các dịch vụ xã hội.

NGUYÊN TẮC 12. Quyền lao động

Mọi người đều có quyền được làm các công việc thích đáng và hữu ích, được làm việc trong các điều kiện làm việc công bằng và thuận lợi, được bảo vệ khỏi sự thất nghiệp mà không bị phân biệt đối xử vì lý do xu hướng tính dục hoặc bản dạng giới.

Các quốc gia sẽ:

a) Thực hiện mọi biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác để loại bỏ và ngăn cấm sự phân biệt đối xử dựa trên xu hướng tính dục và bản dạng giới trong các môi trường việc làm công hoặc tư, liên quan đến việc tập huấn hướng nghiệp, tuyển dụng, thăng tiến, sa thải, điều kiện làm việc và thù lao;

b) Loại bỏ bất kỳ sự phân biệt đối xử nào dựa trên lý do xu hướng tính dục hoặc bản dạng giới để đảm bảo sự công bằng trong việc làm và các cơ hội thăng tiến trong mọi lĩnh vực thuộc dịch vụ công, bao gồm tất cả các cấp của dịch vụ hành chính và việc làm trong các cơ quan chức năng, bao gồm việc phục vụ trong đội ngũ cảnh sát và quân đội, và cung cấp các chương trình tập huấn và nâng cao nhận thức phù hợp để chống lại các thái độ phân biệt đối xử.

NGUYÊN TẮC 13. Quyền được hưởng an sinh xã hội và các biện pháp bảo trợ xã hội khác

Mọi người đều có quyền được hưởng an sinh xã hội và các biện pháp bảo trợ xã hội khác mà không bị phân biệt đối xử vì lý do xu hướng tính dục hoặc bản dạng giới.

Các quốc gia sẽ:

a) Thực hiện mọi biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác để đảm bảo sự tiếp cận công bằng mà không bị phân biệt đối xử vì lý do xu hướng tính dục hoặc bản dạng giới, tới các biện pháp an sinh xã hội và các biện pháp bảo trợ xã hội khác, bao gồm phúc lợi việc làm, nghỉ thai sản, phúc lợi thất nghiệp, bảo hiểm y tế hoặc chăm sóc y tế hoặc phúc lợi y tế (bao gồm việc phẫu thuật cơ thể liên quan đến bản dạng giới), các bảo hiểm xã hội khác, phúc lợi gia đình, tử tuất, chế độ hưu trí và phúc lợi liên quan đến việc mất đi sự hỗ trợ từ người phối ngẫu hoặc bạn đời vì lý do bệnh tật hoặc chết;

b) Đảm bảo rằng trẻ em không là đối tượng của bất cứ hình thức đối xử phân biệt nào trong hệ thống bảo trợ xã hội hoặc trong quy định của pháp luật về phúc lợi xã hội vì lý do xu hướng tính dục hay bản dạng giới của trẻ em hoặc của bất kỳ thành viên gia đình nào của trẻ em;

c) Thực hiện mọi biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác để đảm bảo được việc tiếp cận các chiến lược và chương trình xóa đói giảm nghèo mà không phải chịu sự phân biệt đối xử vì lý do xu hướng tính dục hoặc bản dạng giới.

NGUYÊN TẮC 14. Quyền được hưởng một tiêu chuẩn sống thích đáng

Mọi người đều có quyền được hưởng một tiêu chuẩn sống thích đáng, bao gồm thực phẩm thích đáng, nước uống an toàn, các hệ thống vệ sinh và trang phục thích đáng, và được hưởng sự cải thiện điều kiện sống không ngừng mà không bị phân biệt đối xử vì lý do xu hướng tính dục hoặc bản dạng giới.

Các quốc gia sẽ:

a) Thực hiện mọi biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác để đảm bảo sự tiếp cận công bằng và không phân biệt đối xử vì lý do xu hướng tính dục hoặc bản dạng giới, tới thực phẩm thích đáng, nước uống an toàn, các hệ thống vệ sinh và trang phục thích đáng.

NGUYÊN TẮC 15. Quyền được có nơi ở thích đáng

Mọi người đều có quyền có nơi ở thích đáng mà không bị phân biệt đối xử vì lý do xu hướng tính dục và bản dạng giới.

Các quốc gia sẽ:

a) Thực hiện mọi biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác để đảm bảo việc chiếm hữu và sử dụng nhà ở một cách an toàn và phù hợp, bao gồm nơi trú ẩn và chỗ ở trong trường hợp khẩn cấp khác, mà không có bất kì sự phân biệt nào vì lý do xu hướng tính dục, bản dạng giới, tình trạng hôn nhân hay gia đình;

b) Thực hiện mọi biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác để ngăn chặn việc thu hồi nhà ở mà không tuân theo các nghĩa vụ quyền con người quốc tế, và đảm bảo rằng các biện pháp pháp lý và các biện pháp khác phù hợp, hiệu quả phải có hiệu lực đối với bất cứ cá nhân nào bị vi phạm hoặc bị đe dọa vi phạm quyền được bảo vệ khỏi sự cưỡng chế di dời, bao gồm quyền được tái định cư, trong đó bao gồm quyền được sở hữu đất khác có chất lượng bằng hoặc tốt hơn và có nhà ở thích đáng mà không bị phân biệt đối xử vì lý do xu hướng tính dục, bản dạng giới, tình trạng hôn nhân hay gia đình;

c) Đảm bảo quyền bình đẳng về quyền sở hữu nhà, đất và quyền thừa kế mà không bị phân biệt đối xử vì lý do xu hướng tính dục và bản dạng giới;

d) Thành lập các chương trình xã hội, bao gồm các chương trình hỗ trợ, nhằm đề cập đến các yếu tố liên quan đến xu hướng tính dục và bản dạng giới làm gia tăng sự dễ bị tổn thương tới những người vô gia cư, đặc biệt là trẻ em và thanh niên, bao gồm sự cách ly khỏi xã hội, bạo hành gia đình và các dạng bạo hành khác, sự phân biệt đối xử, sự không độc lập về tài chính, sự chối bỏ của gia đình và cộng đồng, cũng như xúc tiến các kế hoạch hỗ trợ dân cư và an ninh;

e) Cung cấp những chương trình tập huấn và nâng cao nhận thức nhằm đảm bảo mọi cơ quan liên quan nhận thức rõ và nhạy cảm với nhu cầu của những người đang phải đối mặt với tình trạng vô gia cư hoặc các bất lợi từ xã hội khác, xuất phát từ xu hướng tính dục và bản dạng giới của họ.

NGUYÊN TẮC 16. Quyền được giáo dục

Mọi người đều có quyền được giáo dục mà không bị phân biệt đối xử hay xem xét vì lý do xu hướng tính dục và bản dạng giới.

Các quốc gia sẽ:

a) Thực hiện mọi biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác để đảm bảo sự tiếp cận bình đẳng giáo dục, đối xử bình đẳng với người học, giáo viên và nhân viên trong hệ thống giáo dục mà không có bất kỳ sự phân biệt đối xử nào vì lý do xu hướng tính dục và bản dạng giới;

b) Đảm bảo rằng nền giáo dục được định hướng để phát huy nhân cách, tài năng, khả năng cao nhất của trí tuệ và thể chất của từng người học, và đáp ứng các nhu cầu của người học thuộc mọi xu hướng tính dục và bản dạng giới;

c) Đảm bảo rằng nền giáo dục được định hướng để nâng cao sự tôn trọng quyền con người và tôn trọng gia đình, ngôn ngữ, bản dạng văn hóa và các giá trị khác của từng cá nhân học sinh, trên tinh thần thấu hiểu, hòa bình, cảm thông và bình đẳng, cân nhắc và tôn trọng sự đa dạng của xu hướng tính dục và bản dạng giới;

d) Đảm bảo rằng các phương pháp giáo dục, chương trình giảng dạy giúp nâng cao sự hiểu biết và tôn trọng đối với sự đa dạng của xu hướng tính dục và bản dạng giới, bao gồm các nhu cầu của người học, phụ huynh và các thành viên trong gia đình họ;

e) Đảm bảo pháp luật và các chính sách bảo vệ người học, giáo viên và nhân viên có xu hướng tính dục và bản dạng giới khác chống lại mọi hình thức cách ly khỏi xã hội và các dạng bạo lực trong môi trường học đường, bao gồm việc quấy rối và bắt nạt;

f) Đảm bảo rằng lý do bảo vệ người học sẽ không được dùng để cách ly hoặc cô lập các người học liên quan đến việc đào thải và bạo lực, đồng thời lợi ích của các học sinh đó phải được xác định và tôn trọng một cách triệt để;

g) Thực hiện mọi biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác nhằm đảm bảo kỷ luật trong các cơ sở giáo dục được thực hiện một cách nhân văn, mà không có bất kỳ sự phân biệt đối xử hoặc hình phạt nào

dựa trên xu hướng tính dục và bản dạng giới của người học.

h) Đảm bảo rằng mọi người đều được tiếp cận với các cơ hội và nguồn tài nguyên cho việc học tập lâu dài mà không có bất kỳ sự phân biệt đối xử nào dựa trên xu hướng tính dục và bản dạng giới, bao gồm những người trưởng thành từng bị phân biệt đối xử trong hệ thống giáo dục đó.

NGUYÊN TẮC 17. Quyền được hưởng sự chăm sóc y tế tốt nhất có thể

Mọi người đều có quyền được chăm sóc sức khỏe về tinh thần và thể chất một cách tốt nhất mà không bị phân biệt đối xử nào dựa trên xu hướng tính dục và bản dạng giới của cá nhân đó. Sức khỏe tình dục và sức khỏe sinh sản là một bộ phận cơ bản của quyền này.

Các quốc gia sẽ:

a) Thực hiện mọi biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác nhằm đảm bảo việc thụ hưởng quyền được chăm sóc sức khỏe một cách tốt nhất có thể của cá nhân, mà không có bất kỳ sự phân biệt đối xử nào về xu hướng tính dục và bản dạng giới;

b) Thực hiện mọi biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác nhằm đảm bảo mọi cá nhân đều được tiếp cận với các trang thiết bị, sản phẩm và dịch vụ y tế tốt nhất, bao gồm các trang thiết bị, sản phẩm và dịch vụ có liên quan đến sức khỏe giới tính và sức khỏe sinh sản cũng như hồ sơ y tế của họ, mà không chịu bất kỳ sự phân biệt đối xử nào về xu hướng tính dục và bản dạng giới;

c) Đảm bảo rằng các trang thiết bị, sản phẩm và dịch vụ y tế được thiết kế nhằm nâng cao tình trạng sức khỏe và đáp ứng nhu cầu sức khỏe của mọi cá nhân mà không có sự phân biệt đối xử nào về xu hướng tính dục và bản dạng giới, đồng thời những hồ sơ y tế của các cá nhân này sẽ được bảo mật;

d) Triển khai và thực hiện các chươngtrình nhằm đề cập đến những yếu tố phân biệt đối xử, định kiến và các yếu tố xã hội khác gây ảnh hưởng xấu đến sức khỏe của cá nhân, xuất phát từ xu hướng tính dục và bản dạng giới của họ;

e) Đảm bảo tất cả các cá nhân được thông tin đầy đủ và có quyền tự mình định đoạt đối với việc chăm sóc và điều trị y tế, mà không có sự phân biệt đối xử nào về xu hướng tính dục và bản dạng giới;

f) Đảm bảo mọi chương trình và dịch vụ điều trị, chăm sóc sức khỏe sinh sản, sức khỏe giới tính, giáo dục và phòng chống được thực hiện dựa trên sự tôn trọng các xu hướng tính dục và bản dạng giới của cá nhân, đồng thời các chương trình và dịch vụ đó đảm bảo được thực hiện công bằng mà không có sự phân biệt đối xử nào;

g) Tạo điều kiện tiếp cận tới các chương trình điều trị, chăm sóc và hỗ trợ chất lượng và không mang tính phân biệt đối với các cá nhân phẫu thuật định hình giới tính;

h) Đảm bảo mọi nhà cung cấp dịch vụ y tế không phân biệt đối xử với khách hàng và bạn đời của họ dựa trên lý do xu hướng tính dục và bản dạng giới, bao gồm cả việc công nhận thân nhân của họ;

i) Thông qua các chính sách, chương trình giáo dục và tập huấn, cần thiết để cho phép các cá nhân làm việc trong lĩnh vực y tế cung cấp tiêu chuẩn chăm sóc sức khỏe tốt nhất cho tất cả mọi người, trên cơ sở tôn trọng các xu hướng tính dục và bản dạng giới của họ.

NGUYÊN TẮC 18. Quyền được bảo vệ khỏi sự lạm dụng y tế

Không một cá nhân nào bị buộc trải qua bất kỳ hình thức điều trị, phương pháp hay sự kiểm tra về y tế lẫn tâm lý hay bị hạn chế tiếp cận các cơ sở y tế vì lý do xu hướng tính dục và bản dạng giới. Bất kể sự phân loại nào, xu hướng tính dục và bản dạng giới của cá nhân không phải là bệnh y học, và sẽ không được xử lý, điều trị hoặc che giấu.

Các quốc gia sẽ:

a) Thực hiện mọi biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác nhằm đảm bảo sự bảo vệ toàn diện chống lại các hình thức thực hành y tế có hại dựa trên cơ sở xu hướng tính dục và bản dạng giới, bao gồm các định kiến, bất kể là xuất phát từ văn hóa hay các nguồn khác, liên quan đến hành xử, ngoại hình hay các quy tắc về giới khác;

b) Thực hiện các biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác nhằm đảm bảo rằng cơ thể của trẻ em sẽ không bị thay đổi bởi các biện pháp y tế nhằm áp đặt một bản dạng giới mà không có sự nhận thức

và đồng ý hoàn toàn và đầy đủ của trẻ em dựa trên độ tuổi và sự trưởng thành, đồng thời việc thực hiện phải dựa trên nguyên tắc rằng trong các hoạt động có liên quan đến trẻ em thì quyền lợi cao nhất của trẻ em phải được ưu tiên hàng đầu;

c) Thành lập những cơ chế bảo vệ trẻ em, nơi mà không có bất kỳ đứa trẻ nào gặp nguy hiểm hay là đối tượng của việc lạm dụng y tế;

d) Đảm bảo sự bảo vệ đối với mọi cá nhân thuộc nhiều xu hướng tính dục và bản dạng giới khác nhau khỏi các thủ tục y tế và các nghiên cứu phi đạo đức và mang tính cưỡng ép, bao gồm các nghiên cứu và phương pháp chữa trị có liên quan đến vắc-xin, liệu pháp hoặc chất diệt trùng đối với HIV/AIDS và các bệnh khác;

e) Xem xét và cải thiện những chương trình gây quỹ chăm sóc sức khỏe, bao gồm các chương trình mang tính hỗ trợ phát triển có khả năng làm phát sinh hoặc bằng cách nào đó gây ra các tình trạng lạm dụng trên;

f) Đảm bảo rằng không có bất cứ sự tư vấn hay điều trị y tế nào, rõ ràng hoặc ngấm ngầm, xem sự khác biệt về xu hướng tính dục và bản dạng giới là một tình trạng y tế cần chữa trị hay đè nén.

NGUYÊN TẮC 19. Quyền tự do ý kiến và tự do biểu đạt

Mọi người đều có quyền tự do ý kiến và tự do biểu đạt, bất kể họ thuộc xu hướng tính dục và bản dạng giới nào. Điều này bao gồm việc biểu đạt bản thân thông qua lời nói, cư xử, cách ăn mặc, các đặc trưng của cơ thể, quyền lựa chọn tên gọi hay bất cứ phương tiện nào khác, cũng như quyền tự do tìm kiếm, tiếp nhận và truyền đạt mọi thông tin và ý tưởng, kể cả những thông tin và ý tưởng liên quan tới quyền con người, xu hướng tính dục và bản dạng giới thông qua bất cứ sự trung gian nào mà không bị giới hạn bởi bất kỳ ranh giới nào.

Các quốc gia sẽ:

a) Thực hiện các biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác nhằm đảm bảo việc thụ hưởng đầy đủ quyền tự do ý kiến và tự do biểu đạt trên cơ sở tôn trọng sự tự do và quyền lợi của các cá nhân khác mà không chịu bất kỳ sự phân biệt đối xử nào về xu hướng tính dục và bản dạng giới, bao gồm việc tiếp nhận và truyền đạt thông tin, ý tưởng liên quan đến xu hướng tính dục và bản dạng giới, cũng như liên quan đến sự ủng hộ các quyền pháp lý, việc công bố các loại tài liệu, phát thanh truyền hình, tổ chức hoặc tham gia các hội nghị, việc phổ biến và tiếp cận với các thông tin về tình dục an toàn;

b) Đảm bảo các thông tin đầu ra và cách thức tổ chức truyền thông mang tính đa chiều và không phân biệt đối xử đối với các vấn đề xu hướng tính dục và bản dạng giới. Đồng thời việc tuyển dụng nhân sự và chính sách thăng tiến của các tổ chức đó cũng không được có bất kỳ sự phân biệt đối xử nào trên cơ sở xu hướng tính dục và bản dạng giới;

c) Thực hiện các biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác nhằm đảm bảo việc thụ hưởng đầy đủ quyền thể hiện bản thân và bản sắc của cá nhân, bao gồm thông qua lời nói, cách cư xử, cách ăn mặc, các đặc trưng của cơ thể, tên gọi hoặc dưới các hình thức khác;

d) Đảm bảo các quan điểm về đạo đức công cộng, trật tự công cộng, an ninh công cộng và sức khoẻ cộng đồng không làm hạn chế quyền tự do thể hiện ý kiến và những sự thể hiện khác mức mục đích khẳng định sự đa dạng về xu hướng tính dục và bản dạng giới;

e) Đảm bảo việc thực hành quyền tự do ý kiến và tự do biểu đạt không vi phạm đến quyền và sự tự do của các cá nhân có xu hướng tính dục và bản dạng giới khác;

f) Đảm bảo mọi cá nhân, bất kể thuộc xu hướng tính dục và bản dạng giới nào, đều được tiếp cận bình đẳng tới các thông tin và ý tưởng, cũng như được tham gia các cuộc tranh luận công cộng.

NGUYÊN TẮC 20. Quyền tự do hiệp hội và hội họp ôn hòa

Mọi người đều có quyền tự do hiệp hội và hội họp ôn hòa, bao gồm nhằm mục đích biểu tình ôn hoà, bất kể họ thuộc xu hướng tính dục và bản dạng giới nào. Các cá nhân có thể tổ chức và được thừa nhận các hiệp hội, đoàn thể dựa trên cơ sở xu hướng tính dục và bản dạng giới, và các hiệp hội, đoàn thể cung cấp, tạo điều kiện cho việc truyền đạt thông tin, tổ chức đối thoại, hoặc vận động quyền cho các cá nhân có xu hướng tính dục và bản dạng giới khác nhau mà không chịu bất kỳ sự phân biệt đối xử nào.

Các quốc gia sẽ:

a) Thực hiện các biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác nhằm đảm bảo quyền được tổ chức, liên kết, hội họp và đại diện những vấn đề về xu hướng tính dục và bản dạng giới một cách ôn hoà. Đồng thời đảm bảo quyền được công nhận hợp pháp những tổ chức, đoàn thể này mà không chịu sự phân biệt đối xử nào về xu hướng tính dục và bản dạng giới;

b) Đảm bảo một cách cụ thể rằng các quan điểm về trật tự, an ninh công cộng, đạo đức công cộng và sức khoẻ cộng đồng không làm hạn chế việc thực hành các quyền được hiệp hội và hội họp ôn hòa chỉ vì mục đích khẳng định sự đa dạng về xu hướng tính dục và bản dạng giới;

c) Việc thực hành các quyền được hiệp hội và hội họp ôn hòa với các lý do liên quan đến xu hướng tính dục và bản dạng giới được đảm bảo không bị cản trở trong mọi trường hợp. Đồng thời đảm bảo cảnh sát và các biện pháp bảo vệ về mặt thân thể khác chống lại sự quấy rối và bạo lực nhắm đến những cá nhân thực hiện các quyền này;

d) Cung cấp những chương trình tập huấn và nâng cao nhận thức cho các cơ quan thi hành pháp luật và các công chức, cơ quan liên quan khác để tạo điều kiện cho họ bảo vệ những quyền trên;

e) Đảm bảo rằng các nguyên tắc công bố thông tin của các nhóm, tổ chức tình nguyện, trên thực tế, sẽ không tạo ảnh hưởng mang tính phân biệt đối xử đến các nhóm, tổ chức và thành viên của họ đang giải quyết các vấn đề về xu hướng tính dục và bản dạng giới.

NGUYÊN TẮC 21. Quyền tự do về tư tưởng, lương tâm và tôn giáo

Mọi người đều có quyền tự do về tư tưởng, lương tâm và tôn giáo bất kể họ thuộc xu hướng tính dục và bản dạng giới nào. Những quyền này có thể không được quốc gia sử dụng nhằm biện minh cho pháp luật, chính sách từ chối sự bảo vệ một cách bình đẳng và phân biệt đối xử vì lý do xu hướng tính dục và bản dạng giới.

Các quốc gia sẽ:

a) Thực hiện các biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác nhằm đảm bảo quyền của các cá nhân, bất kể thuộc xu hướng tính dục hay bản dạng giới nào, được có và thể hiện các niềm tin về tôn giáo và phi tôn giáo, một cách độc lập hay tham gia vào các hội nhóm tôn giáo, quyền không bị can thiệp vào tín ngưỡng của mình và không bị áp đặt về tôn giáo, tín ngưỡng;

b) Đảm bảo rằng sự thể hiện, thực hành và phổ biến những quan điểm, niềm tin, tín ngưỡng khác nhau có liên quan đến các vấn đề về xu hướng tính dục và bản dạng giới sẽ không được thực hiện nếu không phù hợp với các quyền con người.

NGUYÊN TẮC 22. Quyền tự do di chuyển

Mọi người đều có quyền tự do di chuyển và cư ngụ hợp pháp trong phạm vi lãnh thổ của quốc gia, bất kể xu hướng tính dục và bản dạng giới của họ. Xu hướng tính dục và bản dạng giới của cá nhân không là nguyên nhân gây giới hạn, cản trở đến việc xuất, nhập cảnh của cá nhân đến hoặc từ bất kỳ quốc gia nào, bao gồm quốc gia của chính cá nhân đó.

Các quốc gia sẽ:

a) Thực hiện các biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác nhằm đảm bảo quyền tự do di chuyển và cư ngụ của cá nhân bất kể họ thuộc xu hướng tính dục và bản dạng giới nào.

NGUYÊN TẮC 23. Quyền được xin tị nạn

Mọi người đều có quyền được tị nạn tại các quốc gia khác nhằm tránh khỏi sự ngược đãi, bao gồm những sự ngược đãi liên quan đến xu hướng tính dục và bản dạng giới. Một quốc gia không được trục xuất hoặc dẫn độ một cá nhân đến một quốc gia khác, nơi mà cá nhân đó có nguy cơ đối mặt với sự ngược đãi, khủng bố, tra tấn hoặc những hình phạt, sự đối xử tàn nhẫn và vô nhân đạo khác, trên cơ sở xu hướng tính dục và bản dạng giới.

Các quốc gia sẽ:

b) Xem xét, sửa đổi và thi hành các văn bản pháp luật nhằm đảm bảo sự lo ngại có căn cứ về sự ngược đãi liên quan đến xu hướng tính dục và bản dạng giới được chấp nhận là một cơ sở công nhận tình trạng tị nạn của cá nhân;

c) Đảm bảo không có bất kỳ chính sách và sự thực hành phân biệt đối xử nào gây cản trở cho các cá nhân xin tị nạn vì lý do xu hướng tính dục và bản dạng giới của cá nhân đó;

d) Đảm bảo rằng không có bất kỳ cá nhân nào bị trục xuất hoặc dẫn độ đến một quốc gia khác nơi mà cá nhân đó có nguy cơ đối mặt với sự ngược đãi, khủng bố, tra tấn hoặc những hình phạt, sự đối xử tàn nhẫn và vô nhân đạo khác, trên cơ sở xu hướng tính dục và bản dạng giới.

NGUYÊN TẮC 24. Quyền được lập gia đình

Mọi người đều có quyền được lập gia đình, bất kể xu hướng tính dục và bản dạng giới của họ. Gia đình tồn tại ở nhiều hình thức khác nhau. Không có gia đình nào phải chịu sự phân biệt đối xử trên cơ sở xu hướng tính dục và bản dạng giới của bất kỳ thành viên nào trong gia đình đó.

Các quốc gia sẽ:

a) Thực hiện các biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác nhằm đảm bảo quyền được lập gia đình, bao gồm thông qua việc nhận con nuôi hoặc hỗ trợ sinh sản (bao gồm việc hiến tặng tinh trùng hoặc trứng), mà không có sự phân biệt đối xử về xu hướng tính dục và bản dạng giới;

b) Đảm bảo rằng pháp luật và các chính sách công nhận sự đa dạng của các hình thức gia đình, bao gồm những gia đình được hình thành không theo các khuôn khổ thông thường hoặc từ hôn nhân, đồng thời thực hiện các biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác nhằm đảm bảo không có bất kỳ gia đình nào phải chịu sự phân biệt đối xử, bao gồm đối với các khoản phúc lợi xã hội, lợi ích công cộng, việc làm và việc nhập cư, trên cơ sở xu hướng tính dục và bản dạng giới của bất cứ thành viên nào trong gia đình;

c) Thực hiện các biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác nhằm đảm bảo đối với mọi hoạt động và quyết định có liên quan đến trẻ em, bất kể được thực hiện bởi cộng đồng, các tổ chức phúc lợi xã hội tư nhân, tòa án, cơ quan hành chính hoặc cơ quan lập pháp, thì quyền lợi cao nhất của trẻ em phải được đặt lên hàng đầu, đồng thời xu hướng tính dục và bản dạng giới của trẻ em, thành viên trong gia đình của đứa trẻ và các cá nhân khác có liên quan không được xem là không phù hợp lại với các quyền lợi đó;

d) Trong mọi hoạt động và quyết định có liên quan đến trẻ em, phải đảm bảo rằng những đứa trẻ có khả năng hình thành các quan điểm cá nhân phải được quyền tự do thể hiện các quan điểm đó, đồng thời các quan điểm đó phải được tôn trọng một cách tương ứng với độ tuổi và sự trưởng thành của đứa trẻ đó;

e) Thực hiện các biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác nhằm đảm bảo rằng tại các quốc gia thừa nhận hôn nhân cùng giới hoặc kết hợp dân sự, các quyền, đặc quyền, nghĩa vụ hoặc lợi ích có hiệu lực đối với hôn nhân khác giới cũng có hiệu lực đối với hôn nhân cùng giới và kết hợp dân sự một cách bình đẳng;

f) Thực hiện các biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác nhằm đảm bảo rằng bất cứ nghĩa vụ, quyền, đặc quyền hay lợi ích của các cặp sống chung không hôn nhân khác giới cũng đượcáp dụng cho các cặp sống chung không hôn nhân cùng giới;

g) Đảm bảo quan hệ hôn nhân và các mối quan hệ hợp pháp khác được thiết lập dựa trên sự đồng ý hoàn toàn và tự do của người phối ngẫu tương lai.

NGUYÊN TẮC 25. Quyền được tham gia vào đời sống công cộng

Mọi công dân đều có quyền được tham gia vào việc quản lý công vụ, bao gồm quyền được ứng cử, được tham gia xây dựng các chính sách có ảnh hưởng đến phúc lợi xã hội của họ, có quyền được tiếp cận bình đẳng tới mọi cấp độ của các dịch vụ công cộng và được làm việc trong các cơ quan công quyền, bao gồm việc phục vụ trong quân đội và cảnh sát, mà không chịu sự phân biệt đối xử về xu hướng tính dục và bản dạng giới.

Các quốc gia sẽ:

a) Xem xét, sửa đổi và ban hành các văn bản pháp luật nhằm đảo bảo việc thụ hưởng đầy đủ quyền được tham gia vào đời sống chính trị và công cộng, tham gia mọi cấp độ của các công việc trong chính phủ và các cơ quan công quyền, bao gồm phục vụ trong quân đội, cảnh sát, trên cơ sở không phân biệt đối xử, và hoàn toàn tôn trọng xu hướng tính dục và bản dạng giới của mỗi cá nhân;

b) Thực hiện mọi biện pháp phù hợp nhằm loại bỏ những khuôn mẫu và định kiến liên quan đến xu hướng tính dục và bản dạng giới gây cản trở, hạn chế việc tham gia vào đời sống công cộng của cá nhân;

c) Đảm bảo mọi cá nhân đều có quyền tham gia xây dựng các chính sách có ảnh hưởng đến phúc lợi xã hội của họ, trên cơ sở không phân biệt đối xử, và hoàn toàn tôn trọng xu hướng tính dục và bản dạng giới của cá nhân đó.

NGUYÊN TẮC 26. Quyền được tham gia vào đời sống văn hóa

Mọi người đều có quyền tự do tham gia vào đời sống văn hóa, bất kể xu hướng tính dục và bản dạng giới của họ, và quyền tự do thể hiện, thông qua đời sống văn hóa, sự đa dạng của xu hướng tính dục và bản dạng giới của mình.

Các quốc gia sẽ:

a) Thực hiện các biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác nhằm đảm bảo mọi cá nhân đều có cơ hội tham gia vào đời sống văn hóa, trên cơ sở không phân biệt đối xử và hoàn toàn tôn trọng xu hướng tính dục và bản dạng giới của cá nhân đó;

b) Tăng cường đối thoại và tôn trọng lẫn nhau giữa các nhóm văn hóa trong một quốc gia, bao gồm những nhóm có các quan điểm khác nhau về những vấn đề liên quan đến xu hướng tính dục và bản dạng giới phù hợp với các quyền con người được nói đến tại những nguyên tắc này.

NGUYÊN TẮC 27. Quyền phổ biến nhân quyền

Mọi người, một cách riêng lẻ hoặc trong mối liên hệ với các các cá nhân khác, đều có quyền phổ biến việc bảo vệ và thực hành nhân quyền ở cấp độ quốc gia và quốc tế mà không chịu sự phân biệt đối xử dựa trên xu hướng tính dục và bản dạng giới. Điều này bao gồm những hoạt động hướng đến việc thúc đẩy và bảo vệ các quyền của cá nhân có sự đa dạng về xu hướng tính dục và bản dạng giới, cũng như quyền được phát triển và thảo luận những quy phạm mới về quyền con người.

Các quốc gia sẽ:

a) Thực hiện các biện pháp lập pháp, hành pháp và các biện pháp cần thiết khác nhằm đảm bảo một môi trường thuận lợi cho các hoạt động hướng đến việc phổ biến, bảo vệ và thực hành nhân quyền, trong đó bao gồm những quyền có liên quan đến xu hướng tính dục và bản dạng giới;

b) Thực hiện mọi biện pháp phù hợp nhằm ngăn chặn các hoạt động và chiến dịch nhắm đến những cá nhân bảo vệ quyền con người về các vấn đề liên quan đến xu hướng tính dục và bản dạng giới, cũng như nhắm đến các cá nhân bảo vệ quyền con người về sự đa dạng của xu hướng tính dục và bản dạng giới;

c) Đảm bảo mọi cá nhân ủng hộ quyền con người, bất kể xu hướng tính dục và bản dạng giới của họ, và bất kể vấn đề về nhân quyền nào mà họ ủng hộ, đều có quyền được tiếp cận, tham gia và trao đổi thông tin với các tổ chức, đoàn thể về nhân quyền trong và ngoài nước, mà không phải chịu sự phân biệt đối xử nào;

d) Đảm bảo các cá nhân ủng hộ quyền con người hoạt động trên các lĩnh vực liên quan đến xu hướng tính dục và bản dạng giới được bảo vệ chống lại các hình thức bạo lực, đe dọa, trả đũa, phân biệt đối xử trên thực tế hoặc trên pháp lý, và các hành vi tùy tiện khác được thực hiện bởi quốc gia hoặc các chủ thể phi quốc gia nhắm vào hoạt động của các cá nhân đó. Những cá nhân ủng hộ quyền con người hoạt động trên các lĩnh vực khác cũng được bảo vệ chống lại các hình thức đối xử trên cơ sở xu hướng tính dục và bản dạng giới của họ;

e) Ủng hộ sự công nhận của các tổ chức thúc đẩy và bảo vệ nhân quyền của những cá nhân có sự đa dạng về xu hướng tính dục và bản dạng giới ở cấp độ quốc gia và quốc tế.

NGUYÊN TẮC 28. Quyền được hưởng sự khắc phục và bồi thường hiệu quả

Mọi nạn nhân của việc vi phạm quyền con người, bao gồm những quyền liên quan đến xu hướng tính dục và bản dạng giới, đều có quyền được khắc phục và bồi thường một cách đầy đủ và thích đáng. Những biện pháp được dùng nhằm cung cấp sự chuẩn bị cần thiết cho các cá nhân có sự đa dạng về xu hướng tính dục và bản dạng giới là những biện pháp không thể thiếu trong nguyên tắc này.

Các quốc gia sẽ:

a) Xây dựng những thủ tục pháp lý cần thiết, bao gồm việc xem xét và sửa đổi các văn bản pháp luật và chính sách, nhằm đảm bảo các nạn nhân bị vi phạm quyền con người trên cơ sở xu hướng tính dục và bản dạng giới được khắc phục một cách đầy đủ thông qua việc bồi thường, hoàn trả, phục hồi, đảm bảo không tái phạm, và/hoặc các biện pháp thích đáng khác;

b) Đảm bảo những biện pháp được thực thi một cách kịp thời;

c) Đảm bảo các cơ quan chức năng và các tiêu chuẩn cho việc khắc phục và bồi thường được thành lập, và các nhân viên được tập huấn về vấn đề vi phạm quyền con người do xu hướng tính dục và bản dạng giới;

d) Đảm bảo mọi cá nhân đều được tiếp cận với các thông tin cần thiết về quá trình tìm kiếm các biện pháp khắc phục và bồi thường;

e) Đảm bảo rằng những người không có khả năng chi trả việc theo đuổi kiện đòi bồi thường được hỗ trợ tài chính, và bất cứ trở ngại nào khác trong việc theo đuổi kiện đòi bồi thường, về mặt tài chính hay các mặt khác, đều được gỡ bỏ;

f) Đảm bảo các chương trình huấn luyện và nâng cao nhận thức, bao gồm các biện pháp nhắm đến giáo viên và học sinh tại các cấp giáo dục công, tại các cơ quan chuyên biệt, và nhắm đến những cá nhân có khả năng vi phạm nhân quyền, nhằm phổ biến sự tôn trọng các tiêu chuẩn nhân quyền quốc tế có liên quan đến các nguyên tắc này, đồng thời nhằm phản đối thái độ phân biệt đối xử dựa trên xu hướng tính dục và bản dạng giới.

NGUYÊN TẮC 29. Trách nhiệm

Tất cả những cá nhân, những người có các quyền con người, bao gồm những quyền được đề cập trong các nguyên tắc trên, bị vi phạm đều có quyền được bắt những người, trực tiếp hoặc gián tiếp, chịu trách nhiệm về sự vi phạm đó, bất kể những người vi phạm có phải là quan chức của nhà nước hay không. Những cá nhân này phải chịu trách nhiệm cho hành động của họ một cách thích đáng với mức độ nghiêm trọng của sự vi phạm đó. Sẽ không có sự miễn trừ trách nhiệm nào dành cho những cá nhân vi phạm quyền con người dựa trên đến xu hướng tính dục và bản dạng giới của họ.

Các quốc gia sẽ:

a) Xây dựng các thủ tục hình sự, hành chính, dân sự và các thủ tục khác, cũng như các cơ chế giám sát một cách hiệu quả, dễ tiếp cận và thích hợp, nhằm đảm bảo trách nhiệm của các cá nhân vi phạm đến những quyền con người liên quan đến xu hướng tính dục và bản dạng giới;

b) Đảm bảo mọi cáo buộc của các tội phạm gây ra vì lý do xu hướng tính dục và bản dạng giới thực tế hay thông qua nhận thức của nạn nhân, bao gồm những tội phạm được đề cập trong các nguyên tắc này, phải được xem xét, điều tra một cách triệt để, thấu đáo và khi có bằng chứng xác thực, những cá nhân chịu trách nhiệm phải bị truy tố, xét xử và trừng phạt một cách nghiêm minh;

c) Thành lập các cơ quan độc lập và hiệu quả cùng với các thủ tục nhằm giám sát việc xây dựng, thi hành pháp luật và các chính sách, từ đó đảm bảo xóa bỏ sự phân biệt đối xử trên cơ sở xu hướng tính dục và bản dạng giới;

d) Loại bỏ mọi trở ngại trong việc buộc các cá nhân vi phạm nhân quyền dựa vào xu hướng tính dục và bản dạng giới phải chịu trách nhiệm do hành vi của họ gây ra.

CÁC ĐỀ XUẤT KHÁC:

Mọi thành viên của xã hội và cộng đồng quốc tế có các trách nhiệm trong việc thực hiện quyền con người. Vì vậy, chúng tôi đề xuất rằng:

a) Cao Ủy viên Nhân quyền Liên Hợp Quốc tán thành Bộ nguyên tắc này, phổ biến thi hành chúng trên khắp thế giới và đưa chúng vào công tác của Văn phòng Cao Ủy viên Nhân Quyền, bao gồm công tác thực địa;

b) Hội đồng Nhân quyền Liên Hợp Quốc tán thành Bộ nguyên tắc này và lưu tâm thực sự đến sự vi phạm quyền con người vì lý do xu hướng tính dục hoặc bản dạng giới, với quan điểm phổ biến sự đồng thuận của quốc gia đối với Bộ nguyên tắc này;

c) Các Thủ tục Đặc biệt về Nhân quyền Liên Hợp Quốc lưu tâm đến sự vi phạm quyền con người vì lý do xu hướng tính dục hoặc bản dạng giới và tích hợp Bộ nguyên tắc này vào việc thực hiện các nhiệm vụ của họ;

d) Hội đồng Kinh tế và Xã hội Liên Hợp Quốc công nhận và chỉ định các tổ chức phi chính phủ có mục đích phổ biến và bảo vệ quyền con người của các cá nhân thuộc nhiều nhóm xu hướng tính dục và bản dạng giới khác nhau, theo quy định tại Nghị quyết 1996/31 của Hội đồng này;

e) Các Cơ quan Công ước Nhân quyền Liên Hợp Quốc triệt để tích hợp Bộ nguyên tắc này vào việc thực hiện các

nhiệm vụ của họ, bao gồm các vụ án và thẩm ra báo cáo của các quốc gia, và, nếu thích hợp, thông qua các Nhận xét Chung hoặc các văn bản hướng dẫn khác về việc áp dụng luật về nhân quyền của các cá nhân thuộc nhiều xu hướng tính dục và bản dạng giới khác nhau;

f) Tổ chức Y tế Thế giới (WHO) và Chương trình Hợp tác Phòng chống AIDS Liên Hợp Quốc (UNAIDS) triển khai đường lối chỉ đạo về việc quy định các dịch vụ chăm sóc sức khỏe phù hợp, đáp ứng nhu cầu về y tế liên quan tới xu hướng tính dục và bản dạng giới của các cá nhân, với đầy đủ sự tôn trọng quyền con người và phẩm giá của họ;

g) Cao Ủy viên Tị nạn Liên Hợp Quốc tích hợp Bộ nguyên tắc này trong nỗ lực nhằm bảo vệ các cá nhân đang trải qua, hoặc có nguy cơ hiện hữu, sự ngược đãi vì lý do xu hướng tính dục hay bản dạng giới của họ, và đảm bảo rằng không có cá nhân nào bị phân biệt đối xử trong việc tiếp nhận sự viện trợ nhân đạo hay các dịch vụ khác, hay quyết định tình trạng tị nạn vì lý do xu hướng tính dục hoặc bản dạng giới của họ;

h) Các tổ chức liên chính phủ ở các khu vực hoặc vùng phụ cận có cam kết về quyền con người, cũng như các cơ quan công ước nhân quyền khu vực, đảm bảo rằng việc phổ biến Bộ nguyên tắc này thống nhất với việc thực hiện các nhiệm vụ của họ thuộc các cơ chế, thủ tục và các sự dàn xếp và các sáng kiến khác về nhân quyền khác nhau của họ;

i) Các tòa án nhân quyền khu vực tích hợp triệt để các nguyên tắc thuộc Bộ nguyên tắc này liên quan đến các công ước nhân quyền mà họ cần phải diễn giải trong các vụ án đang giải quyết của họ về xu hướng tính dục và bản dạng giới;

j) Các tổ chức phi chính phủ hoạt động về nhân quyền tầm quốc gia, khu vực và quốc tế phổ biến sự tôn trọng Bộ nguyên tắc này trong khuôn khổ nhiệm vụ của họ;

k) Các tổ chức nhân đạo kết hợp Bộ nguyên tắc này vào mọi hoạt động nhân đạo và viện trợ, và hạn chế việc phân biệt đối xử vì lý do xu hướng tính dục và bản dạng giới trong hoạt động viện trợ và các dịch vụ khác;

l) Các cơ quan nhân quyền quốc gia phổ biến sự tôn trọng Bộ nguyên tắc này cho các nhân tố nhà nước và phi nhà nước, và tích hợp vào công việc của họ sự phổ biến và bảo vệ quyền con người của các cá nhân thuộc các xu hướng tính dục và bản dạng giới khác nhau;

m) Các tổ chức chuyên nghiệp, bao gồm các tổ chức y tế, hình sự hay dân sự, và các khu vực giáo dục, xem xét lại hoạt động và đường lối hoạt động của họ nhằm đảm bảo rằng họ triệt để tuân thủ Bộ nguyên tắc này;

n) Các tổ chức thương mại chấp thuận và hành động dưới vai trò vừa đảm bảo sự tôn trọng Bộ nguyên tắc này đối với đội ngũ lao động của họ và phổ biến Bộ nguyên tắc này trong nước và trên quốc tế;

o) Các phương tiện truyền thông đại chúng hạn chế sử dụng các khuôn mẫu định kiến liên quan đến xu hướng tính dục và bản dạng giới, đồng thời phổ biến sự khoan dung và chấp nhận sự đa dạng về xu hướng tính dục và bản dạng giới và nâng cao nhận thức về các vấn đề này;

p) Các tổ chức gây quỹ thuộc chính phủ và tư nhân cung cấp sự hỗ trợ về mặt tài chính cho các tổ chức phi chính phủ và các tổ chức khác để phổ biến và bảo vệ các quyền con người của các cá nhân thuộc xu hướng tính dục và bản dạng giới khác nhau.

Các nguyên tắc và đề xuất này phản ánh sự áp dụng luật về nhân quyền quốc tế tới đời sống và trải nghiệm của các cá nhân thuộc các xu hướng tính dục và bản dạng giới khác nhau, và không có điều nào trong các nguyên tắc và đề xuất này sẽ được diễn giải nhằm mục đích hạn chế hay bằng bất cứ cách nào giới hạn quyền lợi và sự tự do của các cá nhân trên theo các chuẩn mực hay luật pháp quốc tế, khu vực hay quốc gia.[32]

32 Toàn văn tiếng Anh đọc tại: www.yogyakartaprinciples.org/principles_en.htm.

PHỤ LỤC 2: Khuyến nghị từ các cơ quan công ước

VẤN ĐỀ QUYỀN CON NGƯỜI	CƠ QUAN CÔNG ƯỚC	QUAN ĐIỂM/KHUYẾN NGHỊ
HÌNH SỰ HÓA ĐỒNG TÍNH, ĂN MẶC XUYÊN GIỚI VÀ THỂ HIỆN CHUYỂN GIỚI	Ủy ban Nhân quyền	Việc các luật hình sự hóa người đồng tính hay quan hệ tình dục giữa những người cùng giới, hình sự hóa việc ăn mặc xuyên giới, các thể hiện chuyển giới là vi phạm các quy tắc nhân quyền quốc tế và cần phải bị bãi bỏ. Dù chúng chưa bao giờ được thực thi, những luật hình sự hóa như vậy là một sự vi phạm nghĩa vụ quốc gia theo luật nhân quyền quốc tế. Ủy ban khẳng định rằng những luật hình sự hóa đồng tính là vi phạm tới quyền riêng tư và không phân biệt đối xử, vi phạm nghĩa vụ quốc gia theo Công ước về các Quyền Dân sự và Chính trị (ICCPR).
PHÂN BIỆT ĐỐI XỬ DỰA TRÊN XU HƯỚNG TÍNH DỤC	Ủy ban Nhân quyền	Công ước ICCPR nghiêm cấm phân biệt đối xử sựa trên xu hướng tính dục. Các quốc gia có nghĩa vụ bảo vệ các cá nhân khỏi sự phân biệt đối xử dựa trên xu hướng tính dục. Thêm nữa, Ủy ban Nhân quyền đã bảy tỏ quan ngại với sự thiếu hụt của các luật nghiêm cấm phân biệt đối xử.
	Ủy ban về Các quyền Kinh tế, Xã hội và Văn hóa, Ủy ban Chống Tra tấn, Ủy ban Quyền Trẻ em, và Ủy ban Loại bỏ Phân biệt Đối xử với Phụ nữ	Những cơ quan công ước này đã khẳng định sự phân biệt đối xử dựa trên xu hướng tính dục là bị cấm dưới các công ước nhân quyền và có giá trị ràng buộc với các quốc gia đã phê chuẩn.
QUYỀN Y TẾ	Ủy ban về Các quyền Kinh tế, Xã hội và Văn hóa	ỦY ban này đã từng phát biểu rằng "cơ sở y tế, hàng hóa và dịch vụ cần phải tiếp cận được với mọi người, đặc biệt là các nhóm dân số dễ tổn thương hay bị lề hóa." Ủy ban đã khẳng định rằng "Công ước cấm bất kỳ sự phân biệt đối xử nào trong việc tiếp cận chăm sóc y tế và khám sức khỏe, cũng như tiếp cận các công cụ và quyền được cung ứng, trên cơ sở xu hướng tính dục" và cũng bày tỏ quan ngại về sự phân biệt đối xử với người chuyển giới và người liên giới tính trong chăm sóc y tế.

	Báo cáo viên Đặc biệt về Quyền Sức khỏe	Báo cáo viên Đặc biệt về Quyền Sức khỏe đã phát biểu rằng "việc trừng phạt của các quốc gia nhấn mạnh thêm các định kiến sẵn có, và hợp thức hóa bạo lực cộng đồng, sự lạm quyền của cảnh sát trực tiếp nhắm tới những cá nhân bị ảnh hưởng." Quyền được bảo vệ khỏi phân biệt đối xử áp dụng cho việc thụ hưởng của tất cả quyền dân sự, chính trị, kinh tế, xã hội và văn hóa, bao gồm quyền làm việc, giáo dục, tiêu chuẩn cao nhất có thể về sức khỏe thể chất và tinh thần, bao gồm sức khỏe sinh sản và tình dục.
QUYỀN GIÁO DỤC	Báo cáo viên Đặc biệt về tình trạng Mua bán Trẻ em, Mại dâm Trẻ em và Khiêu dâm Trẻ em	Báo cáo năm 2004 của Báo cáo viên Đặc biệt về tình trạng Mua bán Trẻ em, Mại dâm Trẻ em và Khiêu dâm Trẻ em cho thấy những người chuyển giới trẻ là một trong những nhóm dễ tổn thương và bị lề hóa cao nhất dựa trên mức độ phân biệt đối xử mà họ trải qua trong nhà ở, giáo dục, trường học, việc làm và sức khỏe. Hoàn cảnh của họ càng trầm trọng khi họ ở một mình và không được ủng hộ từ gia đình, bạn bè, khiến họ dễ dàng phải hành nghề mại dâm.
	Báo cáo viên Đặc biệt về Quyền Giáo dục	Năm 2001, Báo cáo viên Đặc biệt về Quyền Giáo dục đã báo cáo rằng ở hầu hết quốc gia, những trẻ em không tuân theo các định chuẩn giới được chấp nhận sẽ phải trải qua sự quấy rối và phân biệt đối xử từ nhân viên trường học, lẫn các bạn học khác. Kết quả là với những trẻ em có bản dạng giới hay thể hiện giới không theo định chuẩn, quyền giáo dục của họ bị vi phạm. Những sự xâm hại này còn dẫn tới những nguy cơ về thể chất, tinh thần và dẫn tới việc bỏ học sớm.
TRA TẤN, ĐỐI XỬ VÔ NHÂN ĐẠO VÀ HẠ NHỤC	Ủy ban Chống Tra tấn	Ủy ban Chống Tra tấn trong một bản Bình luận Chung (2008) đã lưu ý đặc biệt nguy cơ bị tra tấn của những người có bản dạng xu hướng tính dục và giới đa dạng. Ủy ban khuyến cáo rằng để đảm bảo sự bảo vệ cho những nhóm thiểu số, các Quốc gia Thành viên nên đảm bảo các hành vi bạo lực hay xâm hại chống lại các nhóm thiểu số phải được truy tố và trừng phạt thích đáng.
	Tổ chức Y tế Thế giới	Những nỗ lực bắt buộc thay đổi xu hướng tính dục của người đồng tính, song tính đều là không có hiệu quả, gây hại và có thể chẳng khác gì tình trạng tra tấn. Vào ngày 17/5/1990, Đại Hội đồng của Tổ chức Y tế Thế giới đã loại đồng tính ra khỏi danh sách các bệnh. Thậm chí trước đó, không có lý do khoa học nào dẫn đến việc xem đồng tính là một rối loạn tinh thần cả.
	Hội đồng Nhân quyền và Ủy ban Nhân quyền	Hội đồng Nhân quyền và Ủy ban Nhân quyền đã khẳng định việc dùng án tử hình cho những hành vi phi bạo lực, bao gồm việc quan hệ tình dục đồng thuận giữa những người trưởng thành, có thể được xem như là sự vi phạm luật nhân quyền quốc tế.

Phụ lục 3: Các khuôn khổ quyền con người có liên quan

Châu Phi

Nghị định 275 của Ủy ban Châu Phi về Quyền Con Người

Vào tháng 5/2014, Ủy ban Châu Phi về Nhân quyền đã thông qua Nghị quyết 275 Về Bảo vệ Chống lại Bạo lực và các Vi phạm Quyền Con người nhắm đến những Người vì lý do Xu hướng Tính dục và Bản dạng Giới do họ tự nhận hay được người khác nhìn nhận.

Nghị quyết lên án những vụ việc gia tăng bạo lực và các vi phạm nhân quyền, bao gồm giết người, hiếp dâm, tấn công, giam giữ tùy tiện và các hình thức truy tố một người dựa trên xu hướng tính dục hoặc bản dạng giới tự nhận hoặc do người khác nhìn nhận.

> *"Ở Châu Phi, một trong những quan điểm cơ bản nhất mà chúng tôi chiến đấu bảo vệ đó là sự không phân biệt đối xử vì lý do màu da, giới tính, xu hướng tôn giáo và các niềm tin khác. Chúng tôi tranh đấu hết sức để bảo vệ lý tưởng này. Nhưng đáng tiếc là sự phân biệt đối xử chống lại người LGBTI lại được ủng hộ và biện hộ bởi chính những quốc gia và quy định pháp luật của chúng tôi."*

Nghị quyết đặc biệt lên án tình trạng tấn công có hệ thống bởi Nhà nước và các thành phần phi nhà nước chống lại những người vì xu hướng tính dục và bản dạng giới do họ tự nhận hay được người khác nhìn nhận.

Nghị quyết kêu gọi Quốc giao Thành viên đảm bảo rằng những người hoạt động nhân quyền có thể làm việc trong môi trường thuận lợi, không định kiến hoặc bị truy tố hình sự vì những hoạt động bảo vệ nhân quyền của họ, bao gồm quyền của các nhóm thiểu số tính dục.

Bản Nghị quyết kêu gọi mạnh mẽ các Nhà nước chấm dứt tất cả các hành động bạo lực và xâm hại, dù được thực hiện bởi Nhà nước hay các thành phần phi nhà nước, bằng cách thông qua và thực thi hiệu quả những quy định phù hợp ngăn cấm và trừng phạt tất cả hình thức bạo lực nhắm đến những người vì xu hướng tính dục và bản dạng giới do họ tự nhận hay được người khác nhìn nhận, đảm bảo việc điều tra kỹ lưỡng và truy tố đúng mực kẻ phạm tội, đồng thời quy định các thủ tục pháp lý phù hợp với nhu cầu của nạn nhân.

Châu Âu

Hội đồng Châu Âu

Hội đồng Châu Âu[33] đã thực hiện những bước đi tích cực để phản ứng lại với sự phân biệt đối xử, bạo lực và các vấn đề khác ảnh hưởng đến cộng đồng LGBTI. Một Cơ quan Xu hướng Tính dục và Bản dạng Giới chịu trách nhiệm làm việc với các bên liên quan về chủ đề xu hướng tính dục và bản dạng giới.[34]

Vào tháng 3/2010, Hội đồng Châu Âu đã thông qua Khuyến nghị CM/Rec (2010)5 về các biện pháp phòng chống phân biệt đối xử dựa trên xu hướng tính dục và bản dạng giới. Khuyến nghị này nhấn mạnh vào tính phổ quát của quyền con người và tầm quan trọng của không phân biệt đối xử, kêu gọi các Quốc gia Thành viên có những động thái tích cực để bảo vệ cộng đồng LGBTI.[35]

Hội đồng Châu Âu cũng xuất bản một báo cáo, Phân biệt Đối xử trên cơ sở Xu hướng Tính dục và Bản dạng Giới ở Châu

33 Hội đồng Châu Âu (thành lập vào năm 1949) gồm 47 quốc gia thành viên với khoảng tổng cộng 820 triệu công dân.

34 Cao ủy viên Nhân quyền Hội đồng Châu Âu, Báo cáo về Quyền con người và Bản dạng giới (2009).

35 Hội đồng Châu Âu: Ủy ban các Bộ trưởng, Khuyến nghị CM/Rec(2010)5 về Ủy ban Bộ trưởng đến các quốc gia thành viên về các biện pháp phòng chống phân biệt đối xử dựa trên xu hướng tính dục và bản dạng giới, 31/3/2010.

Âu (tái bản lần hai năm 2011), trong đó đề cập đến sự kỳ thị đồng tính, chuyển giới và phân biệt đối xử trong 47 Quốc gia Thành viên của Hội đồng Châu Âu và đưa ra khuyến nghị.[36] Thêm vào đó, Cao Ủy viên về Nhân quyền cũng xuất bản một báo cáo, Quyền Con người và Bản dạng Giới, vào năm 2009.

Liên minh Châu Âu

Nguyên tắc bình đẳng và nghiêm cấm phân biệt đối xử dựa trên xu hướng tính dục là một phần của các công ước Liên minh Châu Âu (ví dụ, Điều 10 Công ước về Chức năng của Liên minh Châu Âu, Điều 2 và 3 của Công ước Liên minh Châu Âu).[37]

Hiến chương Liên minh Châu Âu về các Quyền Cơ bản có hiệu lực pháp lý như các công ước khác, nghiêm cấm cụ thể việc phân biệt đối xử dựa trên niềm tin tôn giáo, tình trạng khuyết tật, tuổi tác và xu hướng tính dục. Xu hướng tính dục được đưa vào khá gần đây.

Chỉ thị Khung Lao động cũng nghiêm cấm việc phân biệt đối xử dựa trên xu hướng tính dục (Điều 21(1)). Chỉ thị này dù vậy bị giới hạn chỉ trong các lĩnh vực tuyển dụng, việc làm và dạy nghề. Dù vậy, khi thực hiện Chỉ thị Khung Lao động, nhiều Quốc gia Thành viên đã mở rộng phạm vi bảo vệ dựa trên xu hướng tính dục ra tất cả các lĩnh vực mà chỉ thị bình đẳng chủng tộc Liên minh Châu Âu được áp dụng.

Thêm nữa, Ủy ban Châu Âu đã đề xuất một "hướng dẫn liên ngành" để mở rộng phạm vi bảo vệ khỏi phân biệt đối xử dựa trên niềm tin tôn giáo, tình trạng khuyết tật, tuổi tác hoặc xu hướng tính dục cả bên ngoài phạm vi việc làm.

Ngoài ra, Cơ quan Quyền Cơ bản Liên minh Châu Âu thực hiện việc theo dõi quyền của người LGBTI và cung cấp ít nhiều phân tích và báo cáo về vấn đề này.

Các Quốc gia Thành viên Liên minh Châu Âu cũng đang thảo luận về việc tạo ra một cơ quan về bình đẳng duy nhất để làm việc với tất cả các loại hình phân biệt đối xử.

Châu Mỹ

Trong những năm gần đây, Tổ chức Quốc gia Châu Mỹ (OAS) và Ủy ban Nhân quyền Liên Mỹ (IACSR) đã có những hành động để giải quyết tình trạng bạo lực và các vi phạm nhân quyền khác ảnh hưởng đến người LGBTI ở Châu Mỹ.

Từ năm 2008 tới 2013, Tổ chức các Quốc gia Châu Mỹ (OAS) đã thông qua 6 nghị quyết về quyền con người, xu hướng tính dục và bản dạng giới.[38] Những nghị quyết này ghi nhận và lên án việc phân biệt đối xử và các hành động bạo lực chống lại thành viên cộng đồng LGBTI. Các văn bản cũng kêu gọi quốc gia, IACHR và các cơ quan khác có những biện pháp cần thiết để giải quyết vấn đề này.

Đại Hội đồng OAS đã yêu cầu IACHR và Hội đồng Luật gia Liên Mỹ chuẩn bị các báo cáo về "thực thi pháp luật, những phát triển mang tính ý tưởng và thuật ngữ liên quan đến xu hướng tính dục, bản dạng giới và thể hiện giới."[39] Để phản hồi lại, IACHR đã ban hành một văn bản có tên gọi *Xu hướng Tính dục, Bản dạng Giới và Thể hiện Giới: Các Khái niệm Cơ bản và Tiêu chuẩn sau đó Ủy ban Luật gia Liên Mỹ giới thiệu Báo cáo về Xu hướng Tính dục, Bản dạng Giới và Thể hiện Giới*.[40] Ngoài ra, IACHR còn phát triển một Kế hoạch Hành động để giải quyết các vấn đề đang diễn ra về phân biệt đối xử và bạo lực chống lại người LGBTI. IACHR cũng đề xuất "thiết lập các tiêu chuẩn pháp lý, quy định án lệ, tổng kết báo cáo về tình hình của cộng đồng LGBTI ở các Quốc gia Châu Mỹ."[41]

Vào tháng 11/2011, IACHR cũng đã bổ nhiệm một Báo cáo Viên về Quyền của Người LGBTI.[42] Báo cáo viên này có nhiệm vụ: cố vấn IACHR, các kiến nghị và vụ việc liên quan đến xu hướng tính dục, bản dạng giới và thể hiện giới; hỗ

36 Hội đồng Châu Âu, Phân biệt đối xử dựa trên xu hướng tính dục và bản dạng giới tại Châu Âu (2011).

37 Liên minh Châu Âu là một liên minh chính trị và kinh tế gồm 28 quốc gia ở Châu Âu, với tổng cộng dân số hơn 508 triệu.

38 OAS, Đại Hội đồng Res. AG/RES. 2807 (XLIII-O/13), Quyền con người, Xu hướng Tính dục và Bản dạng Giới (6-6/6/2013).

39 OAS, Đại Hội đồng Res. AG/RES. 2653 (XLI-O/11), Quyền con người, Xu hướng Tính dục và Bản dạng Giới (7-7/6/2011), đoạn 6.

40 IACHR, Xu hướng Tính dục, Bản dạng Giới và Thể hiện Giới: Các Khái niệm Cơ bản và Tiêu chuẩn, CP/CAAP-INF. 166/12, 23/4/2012; Ủy ban Luật gia Liên Mỹ, Báo cáo về Xu hướng Tính dục, Bản dạng Giới, và Thể hiện Giới, CP/doc.4846/13, 17/3/2013.

41 IACHR, Kế hoạch Hành động 4.6.i (2011-2012) Người LGBTI, đoạn 2.

42 IACHR, Thông cáo Báo chí Số 115/11: IACHR thiết lập Đơn vị Quyền Người Đồng tính, Song tính, Chuyển giới và Liên giới tính, 3/11/2011, đọc tại: www.oas.org/en/iachr/media_center/PReleases/2011/115.asp.

trợ kỹ thuật cho các Quốc gia Thành viên, chuẩn bị các báo cáo về quyền của người LGBTI; theo dõi những vụ việc vi phạm chống lại người LGBT ở Châu Mỹ.

OAS đã thông qua Công ước Liên Mỹ chống Tất cả Hình thức Phân biệt Đối xử và Thù ghét vào ngày 5/6/2013. Công ước kêu gọi các Quốc gia phòng chống, loại trừ, nghiêm cấm và trừng phạt tất cả các hành động mà tuyên bố thể hiện sự phân biệt đối xử và thù ghét. Xu hướng tính dục, bản dạng và thể hiện giới được ghi rõ như những cơ sở được bảo vệ trong Công ước. Vào tháng 5/2016, có 9 quốc gia ký kết Công ước nhưng chưa được phê chuẩn. Công ước có hiệu lực 30 ngày sau khi việc phê chuẩn Công ước được báo tới Tổng Thư ký OAS.

"Người LGBTI bị tác động không đồng đều bởi bạo lực và đói nghèo ở Châu Mỹ. Họ có nguy cơ cao hơn về tình trạng mù chữ và vô gia cư chính bởi sự phân biệt đối xử trong các không gian công và tư. Họ phải đối mặt với các rào cản ngày càng tăng trong việc tiếp cận giáo dục, việc làm và kết quả là rơi vào mức độ cao của đói nghèo và tội phạm.

Các can thiệt về mặt lập pháp của các Quốc gia cần được tính toán hợp lý dựa trên sự hoàn toàn tôn trọng với người LGBTI và hướng đến ngăn chặn, giải quyết bạo lực và chất dứt phân biệt đối xử.

Tổ chức các Quốc gia Châu Mỹ đã có những bước tiến quan trọng trong việc bảo vệ quyền con người của người LGBTI trên toàn Châu Mỹ. Việc tạo ra cơ chế Báo cáo Viên về Quyền của Người LGBTI tại Ủy ban Nhân quyền Liên Mỹ là một tiến triển tích cực. Khi bắt đầu có hiệu lực, Công ước Liên Mỹ chống Tất cả Hình thức Phân biệt Đối xử và Thù ghét sẽ trở thành một công cụ quan trọng để bảo vệ quyền của người LGBTI trên khắp các quốc gia và nền văn hóa đa dạng đã tạo nên khu vực của chúng ta."

- Tracy Robinson, Cựu Báo cáo Viên về Quyền của Người LGBTI, Ủy ban Nhân quyền Liên Mỹ

PHỤ LỤC 4: Tuyên bố Chung của các cơ quan Liên Hợp Quốc về việc chấm dứt bạo lực và phân biệt đối xử chống lại người LGBTI

Chấm dứt bạo lực và phân biệt đối xử chống lại người Đồng tính, Song tính, Chuyển giới và Liên giới tính.

Các cơ quan Liên Hợp Quốc kêu gọi các quốc gia hành động nhanh chóng để chấm dứt bạo lực và phân biệt đối xử chống lại người đồng tính, song tính, chuyển giới và liên giới tính (LGBTI),[43] bất kể là người trưởng thành, vị thành niên hay trẻ em.

Tất cả mọi người đều có quyền bình đẳng được sống mà không bị bạo lực, truy tố, phân biệt đối xử và kỳ thị. Luật nhân quyền quốc tế đã quy định những nghĩa vụ quốc gia của Nhà nước để đảm bảo mỗi người, không có sự phân biệt, có thể thụ hưởng những quyền này. Mặc dù hoan nghênh những nỗ lực ngày càng tăng của nhiều quốc gia trong việc bảo vệ quyền của người LGBTI, chúng ta vẫn quan ngại sâu sắc rằng trên toàn thế giới, hàng triệu người LGBTI, bao gồm cả những người được xem là LGBTI và gia đình của họ vẫn phải đối mặt với sự vi phạm nhân quyền ở mọi người. Đây là lý do để cảnh báo – và hành động.

Sự thất bại trong việc giữ vững quyền con người của người LGBTI và bảo vệ họ khỏi sự xâm hại như bạo lực, các đạo luật và hành vi phân biệt đối xử, đã tạo ra sự vi phạm luật pháp nhân quyền quốc tế nghiêm trọng và tạo ra tác động lan tỏa trên toàn xã hội – góp phần làm tăng tính dễ tổn thương với các vấn đề sức khỏe như lây nhiễm HIV, sự cô lập và văn hóa và kinh tế, đặt áp lực lên các gia đình và xã hội, ảnh hưởng tiêu cực lên tăng trưởng kinh tế, việc làm thích đáng và tiến trình tương lai hướng tới Mục tiêu Phát triển Bền vững. Các quốc gia có nghĩa vụ hành đầu, theo pháp luật quốc tế, phải bảo vệ mọi người khỏi sự phân biệt đối xử và bạo lực. Những sự vi phạm này vì vậy cần được phản hồi khẩn cấp bởi các chính phủ, cơ quan lập pháp, tư pháp và Cơ quan Nhân quyền Quốc gia. Cộng đồng, các lãnh đạo tôn giáo và chính trị, tổ chức công đoàn, khối tư nhân, dịch vụ y tế, các tổ chức xã hội dân sự và truyền thông cũng đóng vai trò quan trọng. Quyền con người là phổ quát – văn hóa, tôn giáo và các thực hành cũng như niềm tin hay thái độ xã hội không thể được viện dẫn để biện hộ cho các vi phạm nhân quyền chống lại bất kỳ nhóm nào, bao gồm những người LGBTI.

Bảo vệ các Cá nhân khỏi Bạo lực

43 Dù tuyên bố này đề cập tới người LGBTI, nó nên được hiểu rằng bao gồm cả những người đối mặt với bạo lực và phân biệt đối xử dựa trên xu hướng tính dục, bản dạng giới và đặc điểm giới tính do họ tự nhận hoặc được người khác nhìn nhận, bao gồm cả những người tự nhận mình với các khái niệm thuật ngữ khác.

Nhà nước nên bảo vệ người LGBTI khỏi bạo lực, tra tấn và sự đối xử tàn ác, bằng cách:

- Điều tra, truy tố và có sự đền bù cho những hành động bạo lực, tra tấn và đối xử tàn ác chống lại người trưởng thành, vị thanh niên hay trẻ em là người LGBTI, và những người đấu tranh quyền cho họ;
- Tăng cường các nỗ lực phòng chống, giám sát và báo cáo bạo lực;
- Đưa sự kỳ thị đồng tính, chuyển giới vào như là yếu tố tăng nặng trong luật pháp để chống lại tội phạm thù ghét và phát ngôn thù ghét;
- Công nhận rằng việc một người bị truy tố bởi vì họ là, hay được coi là, người LGBTI có thể tạo thành cơ sở chắc chắn để xin tỵ nạn, và những người xin di cư như vậy không bị trả về nơi mà mạng sống hay sự tự do của họ bi đe dọa.

Liên Hợp Quốc và những cơ quan khác đã ghi nhận lại tình trạng bạo lực thể chất và tinh thần ở mọi khu vực trên thế giới chống lại người LGBTI – bao gồm giết người, tấn công thân thể, bắt cóc, hiếp dâm, bạo lực tình dục, cũng như tra tấn, đối xử tàn ác trong các thiết chế hay bối cảnh khác. Người LGBTI trẻ và người đồng tính nữ, song tính nữ, chuyển giới nữ đặc biệt đối mặt với nguy cơ về thể chất, tinh thần và bạo lực tình dục ở gia đình, cộng đồng. Người LGBTI thường đối mặt với bạo lực và phân biệt đối xử khi đang xin tỵ nạn khỏi sự truy tố và các cuộc khủng hoảng nhân đạo. Họ có thể bị xâm hại trong môi trường y tế, bao gồm cả cái gọi là những "liệu pháp" phi đạo đức, gây hại nhằm thay đổi xu hướng tính dục, cưỡng bức triệt sản, việc khám xét ép buộc bộ phận sinh dục, và các điều trị không cần thiết lên trẻ em liên giới tính mà không có sự đồng ý của trẻ em. Ở nhiều quốc gia, việc phản hồi lại với những vi phạm nói trên là chưa thích đáng. Những sự vi phạm không được báo cáo đúng mức và thường không được điều tra kỹ càng hay truy tố, dẫn tới tình trạng không ai bị truy tố, bồi thường và nạn nhân không được hỗ trợ. Những người đấu tranh lại những sự vi phạm này thường bị truy tố và đối mặt với những sự cản trở mang tính phân biệt đối xử lên những hoạt động của họ.

Bãi bỏ những Luật mang tính Phân biệt đối xử

Nhà nước nên tôn trọng các tiêu chuẩn con người quốc tế, bao gồm việc rà soát, bãi bỏ hay quy định một lệnh tạm hoãn việc thực thi:

- Những luật hình sự hóa quan hệ tình dục cùng giới đồng thuận giữa những người trưởng thành;
- Những luật hình sự hóa người chuyển giới dựa trên thể hiện giới của họ;
- Những luật khác được dùng để bắt, trừng phạt hay phân biệt đối xử chống lại những người vì xu hướng tính dục, bản dạng giới hay thể hiện giới của họ.

Có 76 quốc gia mà pháp luật vẫn còn hình sự hóa quan hệ cùng giới đồng thuận giữa những người trưởng thành, khiến những người này có nguy cơ bị bắt giữ tùy tiện, truy tố, giam giữ - thậm chí ở ít nhất năm quốc gia là bị xử tử. Những luật hình sự hóa việc ăn mặc xuyên giới được dùng để bắt giữ và trừng phạt người chuyển giới. Một số luật khác được dùng để quấy rối, tạm giữ, phân biệt đối xử hay áp đặt hạn chế lên quyền tự do biểu đạt, hiệp hội và hội họp ôn hòa của người đồng tính, song tính và chuyển giới. Những luật mang tính phân biệt đối xử này góp phần khắc sâu thêm định kiến, phân biệt đối xử, cũng như tội phạm thù ghét, lạm quyền của cảnh sát, tra tấn và đối xử tàn ác, bạo lực gia đình và cộng đồng, và tác động tiêu cực đến sức khỏe công cộng vì gây cản trở tiếp cận tới các dịch vụ sức khỏe và HIV.

Bảo vệ Cá nhân khỏi Phân biệt Đối xử

Nhà nước nên duy trì các tiêu chuẩn quyền con người quốc tế về không phân biệt đối xử, bằng cách:

- Nghiêm cấm phân biệt đối xử chống lại người trưởng thành, vị thanh niên hay trẻ em là người LGBTI trong mọi hoàn cảnh – bao gồm giáo dục, việc làm, y tế, nhà cửa, bảo trợ xã hội, tư pháp hình sự, xin tỵ nạn và các tình trạng bị bắt giữ;
- Đảm bảo sự thừa nhận pháp lý về bản dạng giới của người chuyển giới mà không có yêu cầu mang tính xâm phạm nào;
- Chiến đấu với sự định kiến chống lại người LGBTI thông qua đối thoại, giáo dục công chúng và đào tạo;
- Đảm bảo người LGBTI được tham vấn và tham gia vào việc thiết kế, thực thi và giám sát pháp luật, chính chính và các chương trình có tác động đến họ, bao gồm các sáng kiến nhân đạo và phát triển.

Người LGBTI phải đối mặt với tình trạng phân biệt đối xử và cô lập ở mọi hoàn cảnh – dưới nhiều hình thức phân biệt đối xử dựa trên các yếu tố khác như giới tính, chủng tộc, sắc tộc, tuổi tác, tôn giáo, tình trạng giàu nghèo, di cư, khuyết tật và các tình trạng sức khỏe khác. Trẻ em phải đối mặt với sự bắt nạt, phân biệt đối xử và bị đuổi học vì xu hướng tính dục hay bản dạng giới tự nhận hay do người khác nhìn nhận, hoặc của cha mẹ chúng. Thanh niên LGBTI bị từ chối bởi gia đình thường trải qua những mức độ không đồng đều về tự tử, vô gia cư và an toàn lương thực. Phân biệt đối xử và bạo lực góp phần làm người LGBTI bị đẩy ra bên lề và dễ bị tổn thương với các vấn đề sức khỏe gồm lây nhiễm HIV, bị từ chối chăm sóc, các thái độ phân biệt đối xử và bệnh hóa trong các tình huống y tế hay tình huống khác. Người chuyển giới thường bị từ chối sự thừa nhận pháp lý giới tính mong muốn của họ hoặc phải đối mặt với các yêu cầu mang tính xâm phạm như ép buộc triệt sản, điều trị hay ly hôn để có thể được thừa nhận, nếu không sẽ phải chịu sự cô lập và lề hóa. Việc tách biệt người LGBTI khỏi quá trình thiết kế, thực thi, giám sát các luật, chính sách có ảnh hưởng tới họ càng làm sâu thêm khoảng cách về xã hội, kinh tế của họ.

Sự hỗ trợ của Liên Hợp Quốc

Chúng tôi sẵn sàng hỗ trợ và giúp đỡ các Quốc gia Thành viên và các bên liên quan trong quá trình giải quyết các thách thức đã chỉ ra trong tuyên bố này, bao gồm thông qua việc thay đổi chính sách lập pháp hay hiến pháp, đẩy mạnh các thiết chế quốc gia, giáo dục, đào tạo và các sáng kiến khác nhằm mục đích tôn trọng, bảo vệ, thúc đẩy và thực hiện quyền con người của tất cả người LGBTI.

Tháng 9/2015

Empowered lives.
Resilient nations.

Parliamentarians for Global Action
132 Nassau Street, suite 1419
New York, NY 10038 USA
http://www.pgaction.org/

United Nations Development Programme One
United Nations Plaza
New York, NY, 10017 USA
http://www.undp.org/